

Čestitka predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja

Spoštovani,

v veliko zadovoljstvo mi je, da lahko s temi nekaj besedami čestitam Novemu glasu ob 20-letnici delovanja. Upravičeno ste lahko ponosni na prehojeno pot in številne uspehe. Vaš prispevek je dragocen ne le pri ohranjanju in spodbujanju slovenske besede pri Slovencih v Italiji, ampak tudi pri povezovanju slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu.

Za trud in predanost se ekipi Novega glasu zahvaljujem z vzpodbudo za nadaljnje delo in vam čestitam ob jubileju. Bralcem pa želim prijetno prebiranje časopisa in vam želim vse dobro.

Ob jubileju našega tednika Združili smo več glasov v Novi glas

Pred dvajsetimi leti sem za prvo številko Novega glasa napisal kratko besedilo, v katerem sem predstavil simbol rajske ptice, ki še vedno spremlja naslovno stran časnika.

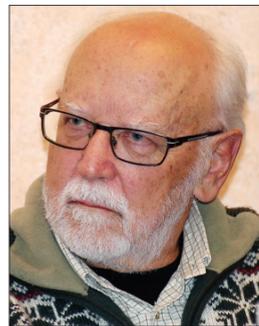
V repu je zarisan krog, ki je brez začetka in konca in zato prispodoba večnosti, pika kot število ena pa prispodoba absolutnosti Božje, saj to število sestavlja vsa druga, njega pa nobeno od njih ne more. Noge, povezane v trikot, so starokrščansko znamenje Sv. Trojice. Simbol daje časniku krščanski pečat in vabi v zanesljivo smer. Žal, danes vsa Evropa in tudi naša domovina pozabljata, da sta zrasli iz krščanskih korenin. Novi glas je želel biti od vsega začetka jasen in svoboden. V njem se je združilo več glasov tistih primorskih Slovencev, ki odločno zagovarjajo demokratično ureditev družbe in enake pravice za vse.

Naša ptica je spletena v slogu idrijskih čipk in je zato slovenska. Čipke so odraz čuta za lepoto, a tudi dokaz marljivosti, vztrajnosti, natančnosti in potrpežljivosti primorskih ljudi. Vse te kreposti smo želeli vplesti v nov časnik. Prinaša sporočilo ponosne na-

rodne skupnosti, ki hoče ostati zvesta jeziku in izročilu ter je prepričana, da je narodna zavest odločilna za razvoj manjšine. Obenem želi skrbeti za dobre stike s sosedi in za zdravo okolje. V okrožnici o skrbi za skupni dom je papež Francišek pomenljivo zapisal: "Spet moramo začutiti, da potrebujemo drugi druge, da smo odgovorni za druge in za svet in da se splača biti dober in pošten".

Pod našim naslovom so se umirile strasti časnikarskega obračunavanja, ki so se razvele davno pod staro Avstrijo. Prišlo je do zveze med liberalnim in katoliškim, če hočemo uporabiti zguljeni nalepki, med katerima ni jasne meje.

Take poroke seveda doživijo nasprotovanje. Včasih sta to že oče in mati, gotovo pa strici in tete. Nasprotovanje smo pričakovali in smo ga doživeli, tudi zagrizeno in tudi od ljudi, od katerih ga nismo pričakovali. Združitev smo opravili prepričani, da mora vsaka zveza nastati iz ljubezni. Čeprav ne

moremo reči, da sta se Katoliški glas in Novi list zaljubila, pa vendar sta takrat prevladali vera v novo zvezo in želja po skupnem naslovu. Tako je zagledal luč Novi glas. Leta, ki so prišla, so nas potrdila.

Danes novi preroki pridigajo nujno združitev, tudi brez ljubezni, celo prisilno, brez svobode odločanja in pod grožnjo prekinitve vsake denarne podpore. S to prisilo se morajo spoprijemati občine, ki jih deželni zakon sili v združbe, katere sploh ne spadajo skupaj; s tem se morajo otepati glasbene šole in slovenske založbe. Zdaj bi morali kar naenkrat vsi trobiti v en rog. Reforma je danes postala tako sveta beseda, da ni več pomembno, če je dobra ali slaba. Reveži ne vedo, da se brez ljubezni ne zgradi nič trdnega.

Naše združitve se nihče več ne spomni, kot da je nekaj drugega, kot da je ni bilo. Niso je nagradili takrat pred dvajsetimi leti, nobenega priznanja ne doživlja niti zdaj. Dogaja se ravno nasprotno: prispevke krčijo in našo zadrugo potiskajo ob stran. Hvala Bogu, da smo v teh letih lahko opravljali svoje poslanstvo. Bistvena značilnost rajske ptice je lep glas, ki se ga ne naveščamo, in upamo, da bo tako veljalo za vse naše naročnike in bralce.

Danijel Čotar

Pomembno dejanje solidarnosti in odgovornosti

ZSKP je sprejela društva iz videmske pokrajine

Zveza slovenske katoliške prosvete (ZSKP) je v luči novih določil za sofinanciranje majhnih društev, ki delujejo v sklopu slovenske narodne skupnosti, sprejela vsa goriška društva, ki so zaprosila za članstvo. Obenem je upravni odbor sprejel na podlagi omenjenih novih določil deželnega pravilnika novo pomembno odločitev. Po poglobljeni razpravi smo se pri ZSKP odločili, da v duhu solidarnosti in medsebojnega

sodelovanja sprejmemo med naše članice tudi združenje Don E. Blankin in združenje Don Mario Černet, ki delujeta v videmski pokrajini. Ta odločitev je bila sprejeta iz čuta odgovornosti do dveh videmskih članic Sveta slovenskih organizacij, ki sta tvegali, da bi po novem ostali izven sklopa financiranja. Kljub temu da delujeta kot združenji, kar velja še posebno za društvo Blankin, sta bili vključeni v kategorijo ma-

jhnih društev, ki pa bodo po novem prejemale deželne prispevke le preko zvez. Za ZSKP je to pomembna odločitev, saj tako se je naše delovanje razširilo in bo od sedaj naprej zaobjemalo področja dveh pokrajin, Goriške in Videmske. Da smo to odločitev uresničili, smo morali spremeniti statut in opraviti vse posledične upravne postopke. Prvo srečanje z novimi goriškimi in videmskimi članicami bo že v petek, 15. januarja 2016.

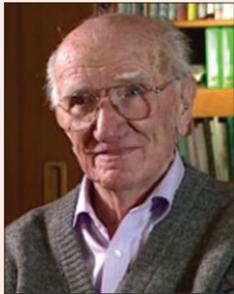
Vsekakor bo za ZSKP prihodnje obdobje prav zaradi omenjene novosti in novih zadolžitvev glede novega načina razdeljevanja sredstev zelo zahtevno. V upravnem odboru ZSKP pa smo prepričani, da bomo vse to zmogli v prid slovenskim društvom, ki na Goriškem in Videmskem opravljajo pomembno vlogo ohranjanja slovenskega jezika, kulture in zavesti. Zato tudi pričakujem, da bomo imeli s strani pristojnega deželnega odbornišva in posvetovalne deželne komisije popolno podporo, kot je bilo vse do danes, in smo to zelo cenili.

**Predsednica ZSKP
Franka Padovan**

37. Tischlerjeva nagrada 2016

Prejemnik je dr. France Vrbinc

V ponedeljek, 25. januarja 2016, ob 19. uri bosta Krščanska kulturna zveza (KKZ) in Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) v Tischlerjevi dvorani Mohorjeve (Celovec, 10. Oktoberstraße 25/I) podelila 37. Tischlerjevo nagrado. Nagrado, poimenovano po ustanovitelju Narodnega sveta koroških Slovencev in prvem ravnatelju Slovenske gimnazije dr. Jošku Tischlerju, bo prejel dr. France Vrbinc za vztrajno skrb za lepo slovenščino in uveljavljanje knjižnega jezika v javnosti ter prizadevanja za vključitev slovenskih laičnih kristjanov v Cerkev in družbo. Nagrado bosta podelila predsednik Krščanske kulturne zveze mag. Janko Krištof in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Zdravko Inzko.

Naši domovi, bogastvo ali breme? (5)

Koča sv. Jožefa v Žabnicah

Domovi in stavbe, ki jih neka narodna skupnost uporablja za dejavnosti, imajo več namenov. Med te prav gotovo spada tudi srečevanje med pripadniki neke narodne skupnosti, ki živijo na različnih koncih ali upravnih enotah nekega ozemlja. To je primer koč sv. Jožefa v Žabnicah pri Trbižu, ki jo koristijo predvsem društva in organizacije goriških Slovencev, da nudijo svojim članom možnost aktivnega oddiha v poletnih in zimskih mesecih, tako da je stavba polno zasedena šest mesecev, čemur je potrebno dodati še številna gostovanja ob koncih tednov. V kočjo redno zahajajo mla-

dinske skupine, goriški strežniki, slovenski skavti, pevski zbori in glasbene skupine. Poleg programirane dejavnosti pa imajo udeleženci tudi možnost, da stopijo v stik s Slovenci iz Kanalske doline in z njimi gojijo kulturne in prijateljske stike ter tako pripomorejo, da se prav v tistem kraju ohranja slovenska narodna zavest.

V knjigi 100 let Katoliškega tiskovnega društva (Gorica, december 2008) je zapisano, da je zemljišče, na katerem stoji koča sv. Jožefa, leta 1954 kupil dr. Franc Močnik, ker so bile Žabni-

ce in Ukve od nekdanje zelo priljubljen kraj za poletne oddihe. Takoj se je začela gradnja in leta 1955 je zgradba že sprejela prvo skupino. V naslednjih letih je obisk koč sv. Jožefa stalno rasel. Leta 1974 je lastništvo stavbe prevzelo Katoliško tiskovno društvo, njen upravitelj pa je po-

delovna soba in sanitarije. V zgornjem prostoru pa bo prostor za skupna ležišča, dve družinski sobi in sanitarije. Upravljanje takega objekta, kot je koča sv. Jožefa, je seveda povezano z nemajhnimi stroški, saj se nahaja stavba na področju, kjer so vremenski pojavi izraziti, kljub temu da so zadnja leta zime milejše in snega ni več toliko kot v preteklosti. Stavbo je bilo potrebno tudi opremiti in urediti, tako da zadovoljuje vsem varnostnim predpisom. Koča sv. Jožefa se preživlja z najemnino, ki jo plačujejo uporabniki, in z določenimi prispevki javnih ustanov. Bistveno pa so pripomogli darovi posameznikov.

Koča sv. Jožefa ostaja pomembna struktura, ki omogoča slovenskim društvom, zborom in mladinskim, skavtskim ter veroučnim skupinam, da lahko preživijo prijeten počitniški čas na tem koncu slovenskega narodnostnega ozemlja, ki je bil v vseh teh letih še posebno izpostavljen asimilaciji. V času, ko se kažejo znaki prebujanja slovenske zavesti v dolini pod Sv. Višarjami, pa bo vloga koč še dodatno pripomogla k povezovanju Slovencev v Furlaniji Julijski kra-

po dolgem birokratskem postopku začeli spreminjati v sprejemno stavbo. V pritličju bodo urejeni kuhinja,

delovna soba in sanitarije. V zgornjem prostoru pa bo prostor za skupna ležišča, dve družinski sobi in sanitarije. Upravljanje takega objekta, kot je koča sv. Jožefa, je seveda povezano z nemajhnimi stroški, saj se nahaja stavba na področju, kjer so vremenski pojavi izraziti, kljub temu da so zadnja leta zime milejše in snega ni več toliko kot v preteklosti. Stavbo je bilo potrebno tudi opremiti in urediti, tako da zadovoljuje vsem varnostnim predpisom. Koča sv. Jožefa se preživlja z najemnino, ki jo plačujejo uporabniki, in z določenimi prispevki javnih ustanov. Bistveno pa so pripomogli darovi posameznikov.

stal dr. Danilo Čotar, ki je to funkcijo opravljal do januarja 2015. Leta 1999 so uredili povezavo s plinskimi omrežjem in vodovodom. Leta 2005 je lastništvo koč sv. Jožefa prešlo pod Fundacijo Gorica, ki je odkupila od zadrage Ojsternik tudi bližnji senik. Tako za senik kot za stavbo so se v teh letih vrstila številna zidarska dela, še posebno v letu 2007. Za vse to je skrbel in še skrbi goriški duhovnik Marjan Markežič ob požrtvovalni pomoči skupine goriških prostovoljcev. Notranji in zunanji prostori koč so bili temeljito prenovljeni, senik pa so

Julijan Čavdek

Premislek za prihodnost

Dvajseta obletnica z grenkim priokusom

Dne 11. januarja 1996 je izšla prva številka Novega glasa, časopisa, ki je izraz medijskega projekta, za katerega so se s precej različnimi pogledi in morda z ne najbolj uglasenimi pričakovanji potegovali demokratično usmerjeni Slovenci. Skupni cilj pa je kljub razlikam bil zelo jasen: z združitvijo sil Novega lista in Katoliškega glasa so pobudniki hoteli ojačiti ali vsaj utrditi medijsko pluralnost v okviru slovenske narodne manjšine v Italiji.

Že sam prvi uvodnik, ki sta ga podpisala Andrej Bratuž in Drago Legiša, je v tem smislu zgovoren: časopis naj bi bil "skupen glasnik pričakovanih in teženj slovenske manjšine v Italiji, ki veruje v ideale svobode, demokracije, krščanstva, slovenstva, torej v tiste stebre, ki so v bistvu navdihovali oba prejšnja tednika na Goriškem in Tržaškem". Tedanje združitve vsi niso sprejeli najbolje; ocene o novem medijskem projektu so bile različne. Komentar Primorskega dnevnika je npr. ugotavljal, da, če iz dveh časopisov dobimo le enega, ni to nobena pridobitev za našo narodno skupnost. Kritike na račun projekta pa so prihajale tudi iz drugih kulturnih okolij.

Verjetno ni primerno, da tu ocenimo opravljeno pot. To nalogo prepuščamo raje zgodovini, ki bo povedala, ali je bila tista izbira pravilna. Sami pa ne moremo in niti ne smemo mimo ugotovitve, da je No-

vi glas, kljub vsem svojim pomankljivostim in krizam, v teh dvajsetih letih jamčil kulturno in medijsko pluralnost zamejskega prostora, saj je ogromno energij vložil v kadrovanje novinarjev, ki so se kasneje zaposlili v drugih medijih. To nedvomno ni zanemarljiv doprinos za ohranitev svetovnonazorske pluralnosti med zamejskimi novinarji, tega pa žal že več časa ne more opravljati, ker nam sedanja razporeditev javnih sredstev tega ne dovoljuje.

Ob dvajseti obletnici pa ne moremo mimo še ene ugotovitve. Novi glas je bil prvi in verjetno edini uspešni projekt racionalizacije v okviru zamejskega medijskega prostora. Bratuž in Legiša sta se tega zelo dobro zavedala, ko sta v prvem uvodniku pisala o časopisu kot skupnem glasniku pričakovanih in teženj enega dela slovenske manjšine. Temu danes v bolj mo-

dernem in tehničnem jeziku pravimo uspešna racionalizacija, ki pa nikakor ni bila le racionalizacija sredstev. Šlo je za premišljen založniški projekt, ki je že zaradi svoje razsežnosti omogočil modernizacijo založniškega sistema demokratičnih Slo-

vencev v Italiji. Ni napačno trditi, da je bil to nedvomno primer odlično izvedene racionalizacije medijskega prostora, ki ni bila zamišljena v luči krčenja sredstev ali, še slabše, kulturnega uniformiranja zamejskega založniškega sistema. V ospredju je bil predvsem medijski razvoj. Takega miselnega dometa danes žal ni več. Z določeno mero razočaranja in z grenkim priokusom ne morem mimo ugotovitve, da so današnje debate o racionalizaciji medijskega prostora vsebinsko precej drugačne, izrazito kratkovidne, in večkrat ne vidijo objektivnih potreb manjšinskega prostora.

Danes se žal mnogi opredeljujejo za populistično parolo odpravljanja dvojnikov, kar pa stvarno pomeni zmanjšati število medijskih subjektov na zamejski sceni. To logiko je s svojimi predbožičnimi izjavami podprl tudi deželni odbornik Torrenti, ki je naredil še korak dlje, ko je izjavil, da v zamejstvu potrebujemo en sam medijski subjekt, ki naj bi skrbel za vso založniško dejavnost. Tega stališča ne bi komentiral, bralce pa bi spomnil, da italijanska zakonodaja nalaga prav založniku določiti uredniške smernice, kar nujno pomeni, da bi en sam medijski subjekt izničil vsako medijsko pluralnost našega prostora. Drugi, morda manjštevinski, pa v času velikih in hitrih sprememb na področju založniškega trga še naprej vztrajajo pri ohranjanju statusa quo. Verjetno tudi ta drža ni najbolj modra in že srednjeročno postavlja pod vprašaj obstoj medijske pluralnosti v okviru manjšine.

Zato sklepam, da bi v naših vrstah po dvajsetih letih bila nujna nova, poglobljena in široka razprava, ki naj bi nas pripeljala do tega, da bomo tudi čez 20 let lahko naprej uspešno zagovarjali naše vrednote in naša načela.

Peter Černic
predsednik uprave Zadruga
Goriška Mohorjeva

SZSO - SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA

vabi vse svoje člane na

DEŽELNI OBČNI ZBOR,

ki bo potekal **17. januarja 2016** v župnijskih prostorih na Kontovelu pri Trstu. Sveta maša ob **9.15**, sledijo občni zbor, kosilo, ogled filma o Lučki miru iz Betlehema 2015 ter popoldansko srečanje in pogovor z duhovnikom Mariom Vatto.

Toplo vabljeni!

Povejmo na glas

Ostanke ideologij je nujno odpravljati

Nedavne volitve na Hrvaškem so postregle s presenečenjem. Ne toliko zaradi praktično izenačenega rezultata med dvema temeljnima strankama, pač pa zaradi nove parlamentarne stranke Most, ki zaradi omenjene izenačenosti le s 15 poslanci, se pravi desetino, kroji usodo države. Več kot pomembno je, da Most, ki združuje kar nekaj civilnih gibanj, ni ideološka stranka, kot sta osrednji dve. Z ideologijo pa vemo, kako je, da je namreč daleč najslabša možnost, ki se po padcu berlinskega zidu tej ali oni državi zgodi. Kjer so bili prej enopartijski sistemi, novonastale demokracije zlepa ne morejo biti takšne kot v zahodni Evropi. Soočen je med eno in drugo stranjo, med tisto, ki je bila prej vodilna, in tisto drugo, ki to ni bila, je neprimerno ostrejša kot v demokracijah zahodne Evrope, in to je razumljivo. Neusmiljena preteklost s kruto dediščino druge svetovne vojne je še živa in se noče in noče umakniti, obe družbeni polovici zato še kar naprej vodita neizprosno boj. Boj za ustrežnejše ovrednotenje preteklih dogodkov, kar pomeni željo po kar največji sedanjosti moči, s katero je pač mogoče vse minulo razlagati v duhu tistega, ki je na oblasti. Problem je seveda v prvi vrsti v tem, da je tovrstne notranji narodov spopad postavljen absolutno v ospredje in vse, kar počne naša stran, je prav, in vse, kar počne nasprotna stran, je vredno rušenja. Moči za reševanje sedanjih problemov ni dovolj in v bistvu premalo, preteklost si lasti ogromno prostora in ne dopušča smelega po-

gleda v prihodnost. V tej luči je nemara mogoče trditi, da je postideološki spopad za sodobno družbo največja možna škoda. In te ne more nadoknaditi niti kvalitetna vladavina ene strani, še manj pa iluzija, da se bodo v manjši oblasti pogoji za razvoj in ustvarjanje skupnega dobrega prelomno izboljšali. In Hrvaški se je posrečilo, da se je iz čiste in kar precej trde postideološke situacije premaknila v boljši položaj. Most je dosegel, da bo novi mandat ne-strankarski človek, poudarja se strokovnost, strokovnost in še enkrat strokovnost, vse v odnosu do

boljšega reševanja težke ekonomske situacije. Slogan stranke je "biti povezan, a ne vezan", sestavljajo pa jo v glavnem mladi ljudje, ki niso nikoli izraziteje delovali v političnem življenju. Ideologija je torej morala storiti kar korak, če ne dva, nazaj, in to bo Hrvaški nedvomno koristilo. Ne smemo pa seveda pričakovati zanosnih besed in zmagovalnih napovedi, saj se pač Most prepoznava v ekonomskem liberalizmu, torej v tistem vodilnem toku razvitega in ne samo razvitega sveta, ki stopnjuje moč velikih kapitalov in mu npr. za socialno državo ni več kot toliko mar. Toda kljub temu je Hrvaška storila pomemben korak naprej in se vsaj delno osvobodila morečre preteklosti. Lepo bi bilo, ko bi tudi Slovenci pričeli razmišljati na podoben način, ne nazadnje premoremo ogromne sposobnosti, ki bi jih bilo koristno in celo nujno ustrežneje udejanjiti.

Janez Povše

Minister Gorazd Žmavc

Spoštovani urednik Jurij Paljk, spoštovano uredništvo in vsi sodelavci tednika Novi glas – iskreno vam vsem čestitam ob dvajsetletnici izhajanja vašega in našega tednika!

Dvajset let se že trudite uravnesiti medijski prostor slovenske narodne skupnosti v Italiji in bralcem nuditi dostop do celovitih informacij. S svojim odgovornim delom in poslanstvom nagovarjate širok krog bralcev. S sodelovanjem s pisci s slovenske strani pa vsak teden prehajate nevidno mejo med dvema državama. Vaše besede željno čakajo Slovenci po svetu. Tudi s tem dokazujete, da enotni slovenski kulturni prostor dejansko obstaja.

Kulturno in versko poslanstvo tednika Novi glas je za Slovence v Italiji in v Sloveniji pomembno. Vaše poslanstvo tako ni le v podajanju informacij z različnih področij, od politike, družbenega dogajanja, gospodarstva, športa, ampak tudi v krepitevi slovenske narodne zavesti. Ko vsak teden vstopate v domove svojih bralcev, jim prinašate slovensko kulturo in duhovni razmislek o ljudeh, dogajanju

in stvarstvu. Narodniki ne sme pozabiti na svoje korenine. Vaše poslanstvo je, da ljudem v čim večji meri prinašate zavedanje o tem, da smo Slovenci kot narod ostali in bomo obstali samo, če se bomo tega zavedali in to dejavno hoteli. Ob praznovanju dvajsetletnice vam želim, da bi kljub časom, ki niso najbolj naklonjeni tiskanim medijem, ohranili optimizem. Kjer je volja, tam je tudi pot. Vaše uredništvo je sicer majhno, a je mlado in perspektivno. Zato vam zaupam, da boste tudi v prihodnje znali s pravimi rešitvami poiskati pot do bralcev.

Želim vam, da bi se pogumno podali na pot proti novim dvajsetim letom izhajanja tednika! Ljubljana, 8. januar 2016

Msgr. Stanislav Zore

“V začetku je bila Beseda ...” (Jn 1,1)

Med božičnimi prazniki smo večkrat poslušali besedo Janezovega Prologa, v katerem je vse nastalo po Besedi. Morda smo se ob premišljevanju o tej resnici zaustavili pri vprašanju o pomembnosti besede v našem vsakdanjem življenju. Beseda kot most srečanja dveh misli, dveh ljudi ... Vsekakor nas beseda sama po sebi vodi vsaj k dvojini, če ne kar k množini. Vabi nas v odnos, saj beseda nikoli ni namenjena sama sebi, ampak je namenjena človeku ob meni: tistemu, ki poslušajo moje govorenje, tistemu, ki bere moja besedila ...

Na poseben način pa je beseda pomembna v zamejskem prostoru, kjer beseda nima samo zgoraj opisanih nalog, ampak je njeno poslanstvo tudi ohranjanje in poživljanje narodne moči manjšine, ki sredi večinskega naroda stalno čuti svoje korenine in žene vedno

novi pogonke identitete in ustvarjalne moči. To poslanstvo že sedemdeset let zvesto opravlja katoliški in demokratični tisk v Italiji, zadnjih dvajset let pa Novi glas. Ob tej priložnosti se zahvaljujem nekdanjim in sedanjim sodelavcem Novega glasa za narodno in kulturno poslanstvo, ki so mu posvetili svoje talente in moči, in jim iskreno čestitam ob jubileju. Novemu glasu želim, da bi njegov glas jasno zvenel v zamejskem prostoru in hkrati tudi budil k razmišljanju in odgovornosti matično domovino. Naj njegove besede ostajajo jasne. Naj njegovo sporočilo ostaja zvesto krščanskim in narodnim vrednotam. Takšnega namreč potrebujemo. Naj Bog blagoslovi Novi glas in njegove ustvarjalce.

Irena Vadnjak

Novi glas – pogumno naprej!

Konec lanskega poletja sem napisala te besede, v objavo pa jih nisem še poslala. Kdo ve, morda so čakale prav ta trenutke, ko Novi glas praznuje dvajseto obletnico izhajanja. Naj bo ta prispevek moje voščilo uredništvu tednika in njegovemu odgovornemu uredniku Juriju Paljku.

Po vrnitvi z dopusta me vedno čaka lepo zložen kupček periodike, ki jo izdajajo Slovenci v Furlaniji Julijski krajini, kljub temu da dnevne novice tudi med dopustom preverjam na spletu. Za to, da ta kupček pregledam in preberem vsaj najbolj odmevne prispevke, potrebujem kar nekaj časa. Ko se ob prebiranju spopadam z notranjim očitkom, ali je res potrebno, da vse to preberem, ali ne bi ta čas raje porabila za kaj drugega, se zavem skušnjave – namreč, da bi tako kot počno Slovenci s slovensko manjšino, ta tisk uporabljala samo takrat, ko bi mi ostalo kaj časa zanj. Morda te besede zvenijo komu preveč ostro, morda se kdo z njimi ne bo strinjal, a dejansko se na naše zamejstvo, še bolj pa na izseljenstvo večina Slovencev sploh ne spomni. Kako bi tudi se, če pa za to, da bi se zavedali njihove neločljive povezanosti z matičnim narodom, Slovenci kot državljani ne naredimo skoraj nič. V medijih, ki izhajajo v matici, se Slovenci izven meja Slovenije omenjajo v posebnih rubrikah, kot nekakšni eksoti, v šolskih programih jih skoraj ni, zavednih Slovencev, ki so s srcem in dušo živeli zanje, kot pokojni postojnski profesor Zupan, pa je čedalje manj. A o tej temi drugič.

Pred sabo imam Primorski dnevnik in tednik Novi glas. Dva nadvse pomembna časnika. Ne le za Slovence v Furlaniji Julijski krajini, tudi za Slovence v Sloveniji.

Slovenskega naroda brez pisane besede ne bi bilo. Že zdavnaj bi se utopil v morju jezikov narodov, ki so nas zavojevali. Ta nevarnost ni prešla, četudi se tega danes ne zavedamo v tolikšni meri. Prav na to nas opozarjajo naši Slovenci v drugih državah, predvsem v Italiji in Avstriji. Oni so naš lakmusov papir, ki ga moramo uporabiti kot signal za zavarovanje slovenstva kot takega. Prav oni se zavedajo, da za ohranjanje svoje avtohtonosti, svojega narodnega izročila potrebujejo slovenski jezik. Potrebujemo slovensko besedo, ki ne more biti samo izgovorjena, mora biti napisana. Napisana beseda namreč ostane, je pomnik in včasih tudi spomenik, je dokaz. Nanjo se vrneš, kolikorkrat želiš. Pisano besedo prebereš enkrat, dvakrat, desetkrat. Jo proučuješ, jo primerjaš, jo ponotranjiš, jo zavreš. Kar koli želiš. Pisana beseda omogoči, da o njej bralec dalj

časa razmišlja, pusti se ji poučiti, izzove ga h kritičnosti. Na tem mestu moram dodati, da za ohranitev slovenstva v Italiji ni na prvem mestu ohranjanje slovenskega jezika, pač pa ohranjanje slovenske narodne zavesti. Če se ta ohrani, se bo ohranil tudi jezik!

Redno poročanje o življenju Slovencev v Furlaniji Julijski krajini ni pomembno le za njih same. Pomembno je za nas, ki živimo v matici, da skozi tako napisano besedo počasi postanemo del njih samih. Da jih začutimo. Da dejansko ugotovimo, da med njimi in nami ni zidu. Je še vedno dejstvo, da živijo v drugi državi, a s tem se lažje spopademo, ker so nam vsak dan “na doseg roke”. Kaj počno, kaj mislijo, kaj si želijo – o tem lahko izvemmo ravno iz periodike. Zelo čudno, a hkrati ne presenetljivo je, da Slovenci v Furlaniji Julijski krajini vedo več o dogajanju v državi Sloveniji, kot ve povprečen državljan Slovenije o tem, v katerih krajih v Italiji žive Slovenci. Boleče pa je, da večina Slovencev ne pozna pojma “avtohton”.

Zato trdim, da si moramo vsi z vsemi močmi prizadevati, da se ne le ohrani, ampak še razširi in podpre izhajanje periodike. Želim si, da bi se oba časnika, dnevnik in tednik, še razširila, da bi se njune vsebine obogatile, da bi razširila vsebinsko področje in oba nagovarjala širši krog bralcev. Želim si, da bi se brez nepotrebne bojazni, da bi se kaj uknilo ali kaj združilo, skupaj zavzela drug za drugega. Združevanje je namreč izredno tvegani proces, ki ga brez dobro premišljenih in preigranih scenarijev ni mogoče izvesti kar tako, preko noči na horuk. Če želimo ohraniti demokratično pluralnost, se je potrebno takega nadvse tvegane početja lotiti “s pincetnim prijemom”. A menim, da trenutno tega ne slovenska narodna skupnost v Italiji ne slovenska država – zaščitnica ni sposobna odgovorno narediti.

Zato mora tednik Novi glas ne le ostati na medijski sceni, pač na tej sceni zavzeti večji in pomembnejši delež. Upam, da se bodo oči odprle še komu, ki ima škarje in platno v svojih rokah. V časih, ki od ljudi terjajo čedalje večjo odgovornost, se ne bomo mogli izogniti odgovoru na vprašanje, kaj smo storili za to, da bo prihodnost naših otrok vsaj malo bolj svetla. Tednik, ki vsak teden pred naše oči – in upam, da tudi v naša srca – prinaša vrednote, ki človeka delajo človeka, je eden od možnih odgovorov na zgornje vprašanje. Vrnitev k bistvu človeka, vrnitev k temeljem obstoja, če hočete celo k temeljem civilizacije, je namreč bolj kot kdaj koli v zgodovini neizogibna. Zato pa je potreben preskok od dnevnega novičarstva k poglobljenemu razmisleku. Kdor si to upa, je na pravi poti! Novi glas – pogumno naprej!

Damjan Paulin

Kako se spominjate priprave, dogovarjanj in samega začetka izhajanja Novega glasa?

Letos obhajamo 20-letnico izhajanja tednika Novi glas, ki je nastal z združitvijo tednikov Katoliški glas in Novi list. Prvi je izhajal v Gorici, drugi pa v Trstu. V marsičem sta si bila podobna. Odigrala pa sta pomembno vlogo v našem prostoru v nelahkih povojnih razmerah. Pri odgovornih obeh časopisov so začeli razmišljati, da bi bilo pametno in koristno, da bi združili moči in tako zagotovili zvestim bralcem kakovostnejši, bogatejši in sodobnejši časopis. Za tako zahtevno in pomembno odločitev so priprave trajale skoraj leto dni.

Sestavila se je skupina predstavnikov obeh časopisov, ki je imela nalogo, da pripravi predlog za združitve. Srečan in razprav je bilo kar veliko, saj so prišli na dan številni pomisleki in tudi stališča, ki so nasprotovala združitvi. Teh je bilo največ na tržaški strani, saj so nekateri bili mnenja, da združevanje pomeni obubožanje našega časopisnega prostora. Nekateri so tako stališče ohranili do današnjih dni. Odločni posegi najvplivnejših predstavnikov časopisov, dr. Draga Legiša in dr. Kazimirja Humarja, in še nekaterih drugih so prepričali veliko večino, da je tak korak nujen in koristen. Po večmesečnih dogovarjanjih je prišlo do podpisa dokumenta, ki predvideva združitve obeh tednikov z novim imenom Novi glas, z uredništvom v Gorici in poduredništvom v Trstu. Taka odločitev se je izkazala za pravilno in pridobili smo časopis z bogato vsebino in deželno in tudi čezmejno razsežnostjo. Spominjam se navdušenja na Placuti vseh, ki so pripravljali pošiljke novega časopisa. Da bi prva številka čim prej prišla do bralcev, smo Novi glas znosili po naših občinah na krajevne poštne urade. Sam sem nesel precej izvodov v Števerjan in imel velike težave s poledenelo cesto, tako da sem obstal v nekem vinogradu.

V dvajsetih letih je bila to edina resna racionalizacija in združevanje moči v celotnem našem zamejskem slovenskem prostoru.

Dolgo let ste bili predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva, ki je naš izdajatelj, skupaj sva reševala tako in drugačna vprašanja, včasih se nisva strinjala, vedno pa sva držala skupaj, saj sva se in še danes zavedava, da je Novi glas izjemno pomemben. Kako in česa se najbolj spominjate iz dolgoletnega dela?

Kot sem že prej omenil, je bilo ob izidu prve številke, 11. januarja 1996, veliko navdušenja, in to v zasilnih prostorih na Placuti. Vsi smo se zavedali, da gradimo nekaj pomembnega in trajnega. To navdušenje, da je bilo tudi upravičeno, saj se je kmalu izkazalo, da je bil časopis lepo sprejet in tudi število naročnikov se je povečalo v primerjavi s skupnim številom naročnikov obeh tednikov. Prvo prijetno opravilo je bilo sodelovanje s priznanim podjetjem, ki je poskrbelo za likovno podobo časopisa. Kmalu za to sem sledila selitev s Placute v obnovljene prostore na Travniku, kjer so sodelavci uredništva in uprave Novega glasa imeli ustrezne prostore za zahtevno delo. Prva leta je na Novi glas prihajalo veliko mladih, ki so se pripravljali na časnikarski poklic. Novi glas je poskrbel, da je naša skupnost bogatejša za lepo število časnikarjev, ki so zaposleni pri raznih medijih. Žal se je zaradi ekonomskih težav to usposabljanje znatno skrčilo. Tudi število zunanjih sodelavcev se je iz istih razlogov zmanjšalo. V dolgoletnem vodstvu Zadruga Goriška Mohorjeva sem vedno zelo cenil sodelovanje odbornikov, ki so s svojimi teht-

nimi predlogi prispevali, da je delo zadruga nemoteno in uspešno potekalo. Sestajali smo se redno na sejah upravnega odbora in tudi na občnih zborih. Zasluga, da je časopis uspešen, gre predvsem časnikarjem, z glavnim urednikom na čelu, in tudi ostalemu osebju, ki sodeluje pri časopisu. Zasluzni so tudi zunanji sodelavci.

Včasih smo se morali pri Novem glasu skupaj z za-

ložnikom, se pravi z vami in upravnim odborom, odločiti za zelo nevhvaležne zadeve, kot je bilo tudi iskanje cenejše tiskarne na svetovnem trgu. Kaj bi rekli o tem?

Najzahtevnejša zadeva, s katero se je upravni svet stalno ukvarjal, je bila finančna plat. Časopis dobiva javna sredstva od Dežele FJK in od Slovenije. Težave so predvsem v tem, da izvemo, koliko sredstev bo dežela namenila zadrugi, šele sredi leta ali celo kasneje. To ne dopušča nobenega resnega načrtovanja. Bila so tudi leta, ko je dežela drastično zmanjšala finančna sredstva in spravila zadrugo v velike težave. Prisiljeni smo bili oklestiti vse izdatke do skrajne meje in razmišljati celo, kako skrčiti število zaposlenih, ki je že itak nezadostno. Težka in boleča je bila odločitev, da se odpovemo tiskanju časopisa v slovenski goriški tiskarni in da poiščemo cenejšo rešitev v velikih tiskarskih obratih. Težave finančne narave so še vedno prisotne, tudi glede na dejstvo, da izdatke za časopis krije goriški del prispevkov, ki prihajajo preko krovnih organizacij iz Slovenije. Novi glas je deželni časopis in bi moral biti obravnavan v tej perspektivi.

Iskreno vam povem, da smo vas veseli, ko prihajate v naše uredništvo, predvsem pa vaših pogostih zapisov, saj se udeležujete skoraj vseh naših javnih prireditev. Kaj bi danes mladim svetovali, da bi se bolj zavedali pomena tako našega tiska kot tudi naše prisotnosti v javnem življenju italijanske države?

Hvala, da ste veseli, ko vas obiščem in ko prinesem kak zapis o številnih dogajanjih v našem prostoru. Dobro se zavedam, da s številom časnikarjev in z omejenim prostorom Novi glas ne more kriti vsega, kar se dnevno dogaja. Nisem časnikar, skušam pa prispevati ne predolge zapise o dogajanjih, ki se jih udeležujem, in ko vidim, da ni prisotne časnikarja. Glede mladine nimam čarobne palice. Naši predniki so komaj čakali, kdaj bodo izšle knjige Goriške Mohorjeve družbe, in skoraj vsaka družina jih je skrbno hranila. Danes ni več tako. Rekel bi, da starejši in mlajši zelo malo berejo. Ni problem samo pri mladih. Radi berejo otroci. Med božičnimi prazniki mi je vnukinja, ki obiskuje peti razred osnovne šole, povedala, da je v lanskem letu prebrala 60 slovenskih in 30 italijanskih knjig. Tudi mlajša vnuka (drugi razred in zadnji letnik vrtca) rada bereta. Upajmo, da bodo po tej poti nadaljevali, čeprav jih vedno bolj pritegujejo razni elektronski mediji. Šola in družina imata pri tem veliko vlogo, da spodbujata in navdušujeta otroke za lepo slovensko besedo.

Včasih nas navdaja navdušenje, ko vidimo, koliko mladine nastopa po naših odrih s slovensko besedo in pesmijo. Glede javnega življenja, predvsem političnega in upravnega, pa nas zadnje reforme krajevnih uprav in volilna zakonodaja ovirajo pri skrbi za naše kraje in ljudi in za prihodnost naše mladine. / Jurij Paljk

Peter Vencelj

Pogosto se ob prebiranju Novega glasa v spominih vračam nazaj v čas pred dvajsetimi leti. Kot državni sekretar MZZ in predstojnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu sem sodeloval pri nastajanju tega časopisa. To je bil eden od pomembnih projektov v letu 1995, v katerih je sodeloval Urad. Še posebej pa se spominjam harmoničnega vzdušja, odgovornega, strokovnega in odprtega sodelovanja vseh, ki so sodelovali v pripravah. Zaupal sem lahko ljudem z velikimi izkušnjami, kot dr. Dragu Legiši, Sergiju Pahorju, Mariu Maverju, msgr. Kazimirju Humarju, dr. Damjanu Paulinu, prof. Franki Žgavec in ostalim, ki so imeli jasen pogled na ta projekt. Naj posebej omenim njihovo skrb za usposabljanje mladih, ki jim bo delo pri časopisu omogočilo pot do poklicnega novinarja. Dogovorili smo se tudi, da naj ima časopis sodobno obliko

in naj se ureja in tiska v celoti z uporabo sodobne računalniške podpore. Za časopis je prva leta skrbel dr. Legiša, ki je dobro poznal to področje. Meni pa je to pomenilo, kot da smo za projekt dobili “garancijski list”. Po nekaj letih odgovornega urednika Novega glasa je dr. Legiša predal dolžnost mlajšemu Juriju Paljku.

To nalogo je do sedaj uspešno opravljal. Hvaležen sem mu tudi za vso pozornost in prijateljstvo med nama. Novi glas mi v mojih sedanjih razmerah pomeni okno v slovensko skupnost v Italiji. Njemu in vsem sodelavcem tednika NG želim mirno plovbo skozi viharje tega in prihodnjih časov. Ob dvajsetletnici izhajanja časopisa pa sprejmite moje iskrene čestitke.

Na straneh 9, 10, 11 in 12 objavljamo zapise, ki so jih ob našem jubileju prispevali: Jurij Paljk, Rudi Merljak, Janez Povše, Alojz Tul, Antek Terčon, Marko Tavčar, Majda Artač Sturman, Sergij Pahor, Davorin Devetak, Walter Bandelj, Franci Petrič, Iva Koršič, Danijel Devetak in Igor Gregori

Čas je, da izstopimo iz "hude jame"

Odpuščanje – zdravilo živih

Časnik – Spletni magazin z mero je 28. 12. 2015 brez moje vednosti objavil pod naslovom *Po nekdanjih poteh nedolžnih žrtev* moj zapis, objavljen 20. 8. 2015 v Novem glasu z naslovom *Bolečina živih*.

Čprav sem bila tudi ob objavi besedila v Novem glasu deležna kar nekaj pretresenih odzivov na zapis, predvsem svojih znancev, sem ob spletni objavi zasledila različne komentarje. Večino komentatorjev je zapis pretresel in večina med njimi se vprašuje, ali ni že čas, da bi žrtve pobojev pokopali na človeka vreden način. Med komentarji pa sem našla tudi na zapis, ki apelira na odpuščanje in, sklicujoč se na Kristusov nauk in zgled, odvezuje kristjane, da bi bili tožniki svojih bratov, med katere sodijo tudi sovražniki. Še več – nedvoumno zatrjuje, da vloga tožnika pripada nasprotniku Boga in človeka, in svojo hipotezo podpre z liki mučnikov, ki so razpoznavni po svojem nedvoumnom odpuščanju svojim mučiteljem in morilcem.

Že dalj časa opazujem, kako zelo manipulativno je rabljen izraz in pomen 'odpuščanja'.

Menim, da akt odpuščanja ostaja jasna premisa vseh tistih ljudi, ki se želijo osvoboditi in dopustiti

možnost osvoboditve tudi svojemu bližnjemu. In prav v tem se briše meja med tako imenovanim sovražnikom in prijateljem ter se odpira pot spoštovanja in ljubezni do slehernega človeka. Zelo napačno, naivno in manipulativno pa mnogi prikazujejo odpuščanje kot izbris, pozabo, kot odvezanost od pravnega in moralnega zadoščenja, ki ga je vsak, ki svoj zločin uvidi, prizna, dolžan spoštovati.

Logos/Beseda prinaša resnico in milost, prinaša Luč, vendar če ni človekovega hotenja, pomeni, da ga 'tema ni sprejela'. In za resnico gre, ki edina lahko osvobaja, tako rablja kot žrtev. Drugače povedano, resnica je podstat za milost, ki sta jo z aktom odpuščanja in s tem osvoboditve deležna tako žrtev kot rabelj.

Morda bi pomagalo ponovno branje romana Dostojevskega *Zločin in kazen*, katerega osrednja tema je etična odgovornost in ki nazorno predstavi organsko povezanost: ozavešitev zločina (brez prebujene vesti seveda niti do te prve stopnje nihče ne pripše) – priznanje zločina – zadoščenje, ki za 'prebujenega' zločinca ni le pravična kazen, temveč predvsem očiščenje, odrešitev, vzpostavlanje harmonične celovitosti.

Da bi človeštvo vsaj malo prebudilo svojo vest, tenkočutnost oziroma zavest, kaj je greh, so poskrbeli že Judje. Postavili so zakonik. In čeprav jih na splošno imamo za velike dogmatike, je ven-

darle res, da brez zavesti, kaj je prav in kaj ni, o grehu ne moremo govoriti. Iz judovskega temelja se je napajala tudi antika, najprej grška, pri kateri ni naključje, da sta se v 5. stol. pr. Kr. vzporedno razvila grška tragedija in sodstvo. Šele zavest o grehu v človeku prebudi tragično občutje; ekla-

rantni primer je Sofoklejev *Kralj Ojdis*, ki išče zločinca, a se nazadnje izkaže, da je to on sam. In čeprav 'brez krivde kriv', se samokaznuje – iztakne si oči, da ne bi gledal 'gnusobe', ki jo je nevede zagrešil, in se samoizžene iz Korinta, kar je bila v tistem času največja kazen. Z 'umiranjem' Olimpa, torej časa, ko so se stari Grki še lahko sklicevali na voljo bogov in usodo, se začne zavest o volji človeka, torej tudi zavest o svo-

oletjih in vseh zločinov), marsikdaj slišimo, kako je bil marsikateri zločinec zaveden, kako je moral ubogati ukaze, kako ni vedel (videl?) ..., pa vendarle se zdi, ko bremo *Kralja Ojdisa*, da je bila 'antična' vest bolj prebujena in želja odkriti resnico bolj trdoživa. 'Posipanje s pepelom' danes deluje nekam ironično, kesanje pa ostaja nekakšna ostalina zastarelosti, da o pravični kazni ne izgubljam besed. Le kdo naj bi se in pred kom česa očistil?

Da bo morda kristjanom problem nekoliko bolj nazoren, naj spomnim na papeža Janeza Pavla II., ki je obiskal svojega atentatorja v zaporu in mu odpustil. Ali je morebiti prosil, naj bo njegov atentator neznosan za krivega? Ne, ker odpuščanje ne pomeni ne pozabljenja ne zanižanja krivde.

Odvezo da lahko le nekdo Drug, in res bi bilo pretenozno, da bi se žrtev, mučenec, človek na sploh šel razsodnika. Tožilec in sodnik pa sta v naši civilizaciji celo poklica, in upam, da se ne bo našel kdo, ki bo vpil, da sta nečastna. Regulacija medsebojnih odnosov bo potrebna, še več: to je vsakodnevna potreba in način pre/živetja, dokler ne bo človeštvo osvobodeno 'od hudega' in svobodno 'za resnico'.

A tudi na to področje se zelo perfidno vrva nihilistični pogled, ki zavrača idejo končnega vira resni-

čnosti. Regulacija medsebojnih odnosov bo potrebna, še več: to je vsakodnevna potreba in način pre/živetja, dokler ne bo človeštvo osvobodeno 'od hudega' in svobodno 'za resnico'.

Cerkveni in družbeni antislovar (13)

L kot LJUDSTVO

Ko smo zadnji dve nadaljevanji obravnavali klerikalizem, se mi je že nekako izrisovala v glavi tudi tema za črko – L, in sicer je to "ljudstvo", beseda, ki je tako draga tisti vrsti filozofije, ki ji rečemo "ideologija". Danes se še vedno na veliko uporablja ta beseda, čeprav so se časi tako zelo spremenili, da mnogi najbrž niti ne vejo več, o čem govorimo, kaj mislimo, ko uporabimo to besedo. Živimo pač v porabniški družbi, kjer bi se kvečjemu kdo užalil, če bi ga označili kot "ljudskega". Ko za koga danes rečemo, da je "ljudski" človek, ima označba že takoj neko manjvredno noto, ni nekaj privlačnega za današnjega "zahtevnega potrošnika", ki je tudi tisti, ki ob nedeljah sedi v klopi ali na stilih po naših cerkvah, v večji ali manjši meri pa velja to tudi za nas duhovnike – tu moramo biti povsem iskreni. Besedo "zahtevni potrošnik" ali "porabnik" sem zasledil v zanimivi knjigi *Prenovitev*, ki je izšla pri založbi Emanuel pred kakega pol leta, napisala pa sta jo ameriški župnik in njegov asistent. Vrnimo se k "ljudstvu".

To besedo zadnjih petdeset let veliko uporabljamo tudi v Cerkvi, je pravzaprav del besedne zveze, ki se uporablja izključno, ko se govori o Cerkvi. Ta besedna zveza je "Božje ljudstvo". Ni problematičen izraz sam, kot bomo videli, temveč je težavno zlasti tisto, kar je pred tem, namreč pogled na samo Cerkve in vero, ki ga kot svojega jemlje tudi del Cerkve. Gre za gledanje, ki je zlasti sociološko. Cerkve in vera se presojata tako kot neki družbeni pojav, marsikdaj to postane celo edini pravi ključ za presojo. Gleda se na Cer-

to, kakor to konec koncev pojmuje tudi zaslužni papež Benedikt XVI. Vsekakor se zdi zelo problematično gledanje na Cerkve, ki bi bilo predvsem sociološko, kar pomeni, da bi se presojala zlasti skozi "očala" neke dobe, ki je v tem primeru doba 60. in 70. let 20. stoletja. Pri Cerkvi gre vendar za neko mnogo večjo stvarnost, za kot pravi apostol Pavel, "skrivnost", kot tako pa jo pojmuje tudi zadnji koncil, če smo že pri tem. Ko torej isti koncil govori o Cerkvi zlasti skozi podobo "Božjega ljudstva", je ta podoba vselej v okviru Cerkve kot "skrivnosti", "myste-

riona", kar je grški izraz, ki se uporablja tudi za zakramente, zadnji koncil pa je samo Cerkve označil prav tako. Gre torej za zakramentalno skupnost Kristusovega mističnega oz. skrivnostnega telesa. To telo sestavlja neko ljudstvo, v tem se strinjamo, ki je sestavljena (Cerkve), po apostolu Pavlu, iz glave in udov, ki so hierarhično razporejeni. Cerkve zato ne more postati neka demokracija, katere oblast in moč bi izhajali iz ljudstva, pa naj bo to "verno ljudstvo", torej tisti, ki niso posvečeni, zato pa so "laiki", ali "posvečeno ljudstvo", torej od posvečenih samih, ki so "kleriki". V obeh primerih bi bilo narobe, saj bi v prvem primeru šlo za "laicizem", v drugem pa za "klerikalizem", ki smo ga pravkar obravnavali. Cerkve je drugačna resničnost, ki izhaja iz Boga in je osnovana na Jezusu Kristusu. Je tista, ki posreduje Božje življenje, odrešenje in resnico, odvisna pa je od Božjega vladarstva ali kraljestva, ki je kraljestvo resnice, življenja, svetosti, milosti, pravičnosti, miru in ljubezni. Vidimo, da gre za neke stvarnosti, ki so presežne, kot je tudi Cerkve sama presežna, saj jo poleg vidnega dela sestavlja še nevidni del. Tudi tu gre za "ljudstvo", in sicer za nevidno ljudstvo "očiščujoče" se in "zmagoslavne" Cerkve, torej za "duše v vich" in za "nebeščane". Treba je torej paziti, da ne bi Cerkve obravnavali le po "zemeljsko", saj gre obenem za zemeljsko in presežno stvarnost. Po eni strani tako Cerkve ne sestavljamo le škofje in duhovniki, kakor vojske ne sestavljajo le oficirji, po drugi strani pa tudi ne samo "verno ljudstvo", ki se zbere, da ne bi bili le "mi, tukaj zbrani". To je nevarnost, ki je še kako prisotna tudi tedaj, ko bi morala biti najbolj očitna celotna skrivnost Cerkve, to je pri liturgiji, zlasti pri evharistični daritvi, torej pri sveti maši.

Andrej Vončina

Gorica / "Če znaš, (si) lahko pomagaš"

Društvo Noe' v sodelovanju z duhovnjico sv. Ivana v Gorici organizira v petek, 15. januarja 2016, ob 20. uri informativno srečanje z naslovom "Če poznaš, (si) lahko pomagaš". V Močnikovih dvorani (ob cerkvi) bo podjetnica Marina Trenta predstavila zakon 3/2012, znan kot zakon, ki preprečuje samomor zaradi prehude zadolženosti. Ta zakon je prvič uvedel v naš pravni ustroj postopke za zmanjšanje zadolženosti v korist tistih, za katere ni predvidena možnost stečaja (zasebniki in potrošniki, trgovci, kmetje, manjši podjetniki...). Omenjeni postopek jim omogoča, da znižajo dolg na stopnjo, ki jo lahko na podlagi dejanskih zmogljivosti res vrnejo. Preustroj dolžnega zneska predstavlja njegovo zmanjšanje tudi preko 50% začetnega. Mnogi državljani so zaradi ekonomske krize v hudi denarni stiski in s previsokimi dolgi. Naša dolžnost je, da jih seznanimo z možnostjo, da se iz svoje dramatične situacije lahko pravno rešijo. Več informacij: (+39) 349 841949, mail: noefonone@yahoo.it

GLEDATI SKOZI POGLED (15)

Primož Krečič

RAZOČARANI POGLED SE SPREMENI

Iz dneva v dan raste množica razočaranih pogledov. Mnogi so se hoteli uresničiti, živeti, ljubiti, toda upanje je splahnelo, izgubili so tla pod nogami in se opotekajo v svoji brezcilni nemoči. Razbile so se jim družine, prijateljstva, ostali so brez službe, niso dokončali šole, umaknili so se v osamo. Tudi če imajo nekoga ob sebi, ga ne čutijo kot podporo. Ranjeni so v odnosih, zdi se jim, da so odveč, zatekajo se v nadomestke in črnogledost. Mislijo si, da jih je tudi Bog zapustil in jih ne poslušal, ko kričijo k njemu in nimajo upanja, da bi se pognali nazaj v življenje. Tudi v kulturi, ekonomiji, politiki in drugod je prisotno hladno morje razočaranja, ker ni sonca, molitve, odpuščanja. Nekaj podobnega sta doživela učenca, ki sta se odpravila iz Jeruzalema, ko sta videla, da so umorili njihovega Gospoda. Porušilo se je upanje, da bo on osvobodil okupirano deželo in prinesel možnost dostojnega življenja. Veliko sta žrtvovala: dom, družino, delo, prijatelje. Sedaj se vračata kot dva poražena vojaka, njuni pogledi so sklonjeni k tlom, sram ju je, želita se čim prej potopiti v brezimnost starega okolja. Kljub razočaranju se pogovarjata o vsem, kar se je dogajalo z Jezusom in kar sta doživela ob njem. Med potjo se jima pridruži popotnik in mu razodeneta, ker sta jima je ležalo na duši. Nista ga prepoznala, ker sta imela drugačno podobo o njem. To je drža ljudi, ki so izgubili vero, a ostal jim je oddaljen spomin na molitev, prvo obhajilo, praznike. Pomembno je na neki način ostati z Jezusom in prinesiti pred njega svoje bolečine, razočaranja, kritike. Jezus je prevzel pobudo in začel razlagati, kako

je Sveto pismo napovedalo žrtev in trpljenje bodočega Mesija. Učenca pa ga še vedno nista prepoznala. Luther pravi, da so bile njune oči kot v zaporu. Pogled jima je ostal vklešen v miselne prejšnje kalupe, zato tudi nista mogla sprejeti njegove velikonočne poti. Toda pogovor je ostal odprt in goreč. Jezus je moral narediti obratno pot, kot jo je naredil prvi človek po padcu. Tedaj je šel proč od Boga in se skril v svojo smrt, da ga Bog ne bi videl. Božji Sin pa je s svojo žrtvijo na križu stopil v globino človeških smrti in v njih razodel svojo ljubezen. Zato je težko biti z Jezusom, ker stopa tja, kjer se ljudje skrivajo.

Razlaga Božje besede je pripravila teren v srcih učencev, da sta sprejela ljubezen in razodetje Vstalega. Ko so se skupaj usedli za mizo in je zmolil blagoslovno molitev ter razlomil kruh, so se jima odprle oči. Posvetilo se jima je, da je Gospod, in sta ga spoznala. Do te vere je prišlo, ker sta ga poslušala in bila zanj odprta. Ob tej ljubezni, ki se je naselila v njihovih srcih, se je spremenil njun razočarani pogled.

Jezusa je mogoče videti, ko se razočarani in izgubljeni usedejo za mizo in obhajajo Gospodovo smrt ter vstajenje. V njih se naseli prijetna gotovost Jezusove bližine, da ga morejo prepoznati in videti kot Živega in Odrešenika. Mnogi sodobniki čakajo na ta milostni trenutek, ki se bo zgodil, če bodo zanj odprti in ga zvesto prosili. Seveda pa ostaja dar. Sam je obljubil, da ga bodo našli vsi, ki ga bodo iskali. Vstali čaka pri vratih, da vstopi in se nam podari. Vsako nedeljsko srečanje pri sveti maši spreminja naš razočarani pogled v navdušenje in gotovost, da je z nami vstali Gospod.

Ines Cergol

Filip Terčelj in Franc Krašna

Ob 70-letnici mučeniške smrti

Ob raziskovanju umora Filipa Terčelja in Franca Krašne se sprašujem o interesih, ki so odločili njun umor, o interesih za prikrivanje njunega umora, pa tudi o interesih tistih, ki si na tak ali drugačen način prizadevamo za njuno beatifikacijo. Glede pripovedi o njuni smrti, ki sem jih v preteklosti precej neuspešno raziskoval, dvomim o marsičem. Prepričan pa sem, da sta Terčelj in Krašna svetnika. Zakaj? Ne zato, ker bi bila brez grehov, temveč zato, ker je njuno glavno življenjsko pričevanje premočno, da ga ne bi slišali! Zato, ker sta se tik pred nasilno smrtjo, v času povojne revolucionarne podivjanosti, zavzela za družine preganjanih kmetov, in to kljub temu da je bilo to zanj smrtno nevarno. Vedelo se je: če bo kdo samo pisnil o povojnih pobojih in izgonih, ga čaka enaka usoda kot tiste, zaradi katerih je spregovoril. V množice se je naselil strah. Bili sta možni samo dve poti:

konformizem ali protest proti krivicam. Prva možnost: človek se zaradi strahu in zaradi nagona po preživetju prilagodi laži in krivici ter umolkne. Druga izbira: človek ostane duhovno svoboden in pokončen, toda odpovedati se mora karieri in celo zemeljskemu življenju. Izbira ni enostavna in lahka. Danes ugotavljamo, da je po 2. svetovni vojni v Sloveniji z Udbo na tak ali drugačen način sodelovalo tudi veliko duhovnikov. Vavcl Havel pronicljivo ugotavlja, da nihče ni samo žrtev, temveč je tudi del totalitarnega sistema. Noben totalitarni sistem ne bi mogel dolgo obstajati, če državljan ne bi z njim aktivno ali pasivno kolaborirali. Večina ljudi ni neumnih in ve, da so totalitarni miti laž, toda na zunaj se obnašajo, kot da v te mite verjamejo ali pa so vsaj tihi, da ne bi poslabšali situacije, ker menijo, da se ne da nič spremeniti. S to držo pa totalitarni sistem potrjujejo in ohranjajo. Terčelj je zaradi zavzemanja za zatiranje rojake doživel mučenje in konfinacijo že v času fašizma. Veliko hujše pa je bilo zanj, ko je doumel, da ga preganjajo tisti, za katere je naredil toliko dobrega, bolelo ga je, ko je zvedel za povojne poboje v njemu znani Škofji Loki in njeni okolici. Ni se prilagodil, temu je nasprotoval. Čeprav je med vojno finančno podpiral OF, se ni mogel in hotel strinjati s tem, kar so zmagovalci revolucije počeli med vojno in po njej. Zato je lahko slutil, kaj ga

čaka. Vsaj nekoliko nam okoliščine smrti Filipa Terčelja in Franca Krašne lahko pomaga razumeti knjiga Marije Gaser Vasi pod Ratitovcem skozi čas. Drfe under Ratitovc durh't cajt, samozaložba, Železniki 2015. Knjiga je izšla ob postavitvi spominske plošče "izginulim možem", ki je bila blagoslovljena v Sorici 6.9.2015. Filip Terčelj in Franc Krašna sta tolažila družine 24 izginulih očetov in se zavzela za 90 izgnancev iz Sorice, Spodnjih Danj

dežne. Svetništvo je v tem, da vse pretvarjamo v čisto in zastojno ljubezen. Taki ali drugačni medčloveški odnosi, vse stvari in vse okoliščine nam lahko služijo za temelje in gradbene elemente ljubezni. Z ljubeznijo lahko preoblikujemo vse stvari tega sveta. V tem je Božja modrost, ki so jo deželne "trpeče duše", kakršni sta bili tudi Filip Terčelj in Franc Krašna. V ljubezen lahko preoblikujemo celo laži, krivice, preganjanje, sovraštvo in nasilno smrt.

Filipa Terčelja in Franca Krašna lahko primerjamo z Oscarjem Arnulfom Romero, ki je bil umorjen 24.3.1980 in bil po 35 letih, 23.5.2015, med obiskom papeža Frančiška v El Salvadorju, razglašen za blaženega. Romero, ki se je zavzemal za dostojanstvo obrobni in zapostavljenih, je bil ubit med sv. mašo, Filip Terčelj in Franc Krašna pa sta bila aretirana na poti v Ljubljano, kjer bi se pri kratkih obdobjih zavzela za ljudi, ki so v vaseh pod Ratitovcem

trpeli zaradi povojnega komunističnega nasilja. Nista bila brezbrizna in nista bila konformista!

Kot je dejal papež Frančišek za Romera, lahko rečemo tudi za Terčelja. Bil je preganjan in mučen tudi po svoji smrti. Še vedno je osumljen, da je bil nacionalist, terorist, narodni izdajalec, agent okupatorja, komunist ... Kakšna zmešnjava! Kako nasprotujoči si očitki iz ust zastopnikov različnih totalitarnih režimov!

Tudi za Terčelja veljajo besede papeža Frančiška: "Kolikokrat so osebe, ki so že dale svoje življenje in so umrle, še naprej kamenjane z najbolj trdim kamnom, ki obstaja na svetu: z jezikom".

Mučeniška smrt Filipa Terčelja in Franca Krašne je za naš narod dragoceni zaklad. Je svetla lučka upanja, da bomo vendarle stopili na pot resnice, pravičnosti, solidarnosti, usmiljenja, sprave, miru, svobode in veselja. Kdaj bomo zmogli toliko civiliziranosti, da bomo pokopali mrtve? Kdaj bomo zmogli reči: "Tudi jaz želim biti podoben Filipu Terčelju in Francu Krašni v njunem prizadevanju za zatiranega in ubogega človeka? Ne bojmo se, četudi smo svetlobna leta daleč od te države. Filip Terčelj in Franc Krašna sta naša pomočnika. Dovolimo jima, da tudi po nas delata čudeže!

Bogdan Vidmar

podpredsednica Janševe stranke Jerajeva, na njej je raziskovalka in publicistka Marija Pegan prisotnim povedala glavne življenjske etape obeh duhovnikov ter spregovorila tudi o njuni poti v smrt, o kateri vse natančno vemo, pa čeprav številni trdijo, da ni tako. V cerkvi sv. Antona v Železnikih je bila v soboto še večerna maša, ki jo je daroval ljubljanski nadškof Stanislav Zore, sledil je koncert Terčeljevih pesmi v uglasbitvi raznih skladateljev in drugih pesmi v izvedbi Mešanega pevskega zbora Anton Foerster, ki ga vodi Damijana Božič Močnik.

EJ

Govor prof. dr. Janeza Juhanta, Štulčeva grapa, 7.1.2016
Spoštovani!

Prav in dobro je, da se danes tukaj vprašamo, kaj bi nam imela povedati mučenca Filip Terčelj in Franc Krašna, ko tukaj blagoslovljamo ta križ v še ne dovolj raziskanih okoliščinah njune mučeniške smrti. Morda bi nam celo ponovila Jezusove besede: "Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci, ker zidate grobnice prerokov in krasite spomenike pravičnih ter govorite: 'Če bi mi živeli v dneh naših očetov, ne bi sodelovali z njimi pri prelivanju krvi prerokov'. Tako spričujete sami proti sebi, da ste sinovi tistih, ki so umorili preroke. Le dopolnite mero svojih očetov!" (Mt23, 29-32)

/str. 19

Prejeli smo
Božično darilo

Vremenske razmere so v letošnjem adventu bile prav malo predbožične. Temperatura je bila bolj spomladanska kot zimska, tako da se je tu in tam kak cvetni popek že drznil vzcveteti. Edino dnevi so bili vedno krajši, tako da je bilo iz dneva v dan potrebno prižgati luč bolj zgodaj. Začela sem peči tradicionalne slaščice, rekla bi iz neakšne navade in dolžnosti, a brez pravega navdušenja. Zato mi tudi ni vse uspelo, tako kot bi moralo. In če ne bi prišla hčerka na obisk, ki je samoumevno postavila jaslice in okrasila drevesce, kot je bila pri nas že vedno navada, bi morda niti tega ne postorila. Pred kakim desetletjem, ko v Nemčiji še niso uvedli poletne ure, a je ta v Italiji že veljala, smo se z možem in otrokoma pripeljali na velikonočno soboto v Trst. Kako osupli smo bili, ko smo se naslednjega dne odpravili k slovenski maši v farno cerkev..., ki so jo naši slovenski znanci že zapuščali in se iz nas norčevali, ker so ravno tisto noč vsi prestavili urine kazalce za uro naprej. Nejevoljni smo vseeno stopili v cerkev – saj je bila Velika noč –, da se udeležimo naslednje maše, ki je bila vsaj delno v latinsčini. A Veliko noč smo mi tisto leto doživeli šele naslednjega dne, ko smo bili pravočasno pri slovenski maši in smo ne samo

z usti, ampak tudi s srcem sodelovali pri molitvi in petju.

Do leta 2010 se je za nas zdomske Slovence na Severnem Bavarskem Božič dogajal 25. decembra, ko smo se ob 16. uri zbirali v cerkvi sv. Ksista v Erlangen-skem predmestju Büchenbach, kjer smo skupaj molili in prepevali, pa še prisluhnili kakšni priložnostni pripovedi. Zaradi pomanjkanja razpoložljivega župnika smo bili odtlej primorani udeležiti se pobožnosti v nemškem jeziku, kar je navadno zelo lepo, a doživetje čustveno ni isto.

Zato ne morem razumeti tistega duhovnika (kot piše župnik Ambrož na četrti strani Novega glasa 24. decembra), ki trdi, da je maša v slovenskem jeziku plehka, medtem ko je latinska maša skrivnostna, veličastna itd. Morda zanj, a kaj ima navaden vernik od tega, ko sedi v klopi, in namesto da bi aktivno sodeloval pri molitvi in petju, samo čaka, da je vsega konec, in se medtem zamisli v lastne skrbi ali spomine.

Popolnoma drugače čutim z odgovornim urednikom Jurijem Paljkom, ki ne more živeti brez slovenske besede, kot trdi v pogovoru za letošnjo decembrsko številko mesečnika za Slovence po svetu Naša luč. To je bilo za me letos pravo božično darilo.

Mirella Merku'

Kratke

Praznik Sv. Družine v Doberdobju

Vsakoletno praznovanje nedelje Sv. Družine je bilo letos v doberdobjski cerkvi še posebno svečano. G. Ambrož Kodelja je tudi blagoslovil otroke. Prof. Hilarij Lavrenčič nam je z malim orkestrom in pevci zbora

Hrast pričaral enkratno božično doživetje. Še posebno so se tega dogodka razveselili naši starši in so mu za to zelo hvaležni. / T. Peric

Štefanovo v Jamljah

V župniji Jamlje imajo že ustaljeno navado, da jih na dan sv. Štefana obišče nekdanji goriški nadškof Dino De Antoni. Tudi letos je prišel, maševal in nas zelo lepo nagovoril. Veseli smo, ko se z njim srečamo, še zlasti po maši, in ubujamo stare spomine na čas njegovega vodenja goriške nadškofije. Kot vsako leto se je tudi letos slikal z najmlajšimi župljani. Z veseljem so ga jameljski verniki povabili na obisk tudi naslednje leto. / T. Peric

Prejeli smo: Nov krik v puščavi

Sveti oče Frančišek je te dni kar nekajkrat vzklikal proti brezbriznosti. Proti 'globalizirani brezbriznosti', ki je dobila strašne razsežnosti, saj ni več posameznik, ampak so mnogi, ki v tej zahodni t. i. uspešni družbi zapirajo svoje srce in nočejo dovoliti, da bi se ga dotaknile težave drugih. Boleče je, da se to odraža tudi v cerkvenih krogih. Pred kakim tednom sem jasno in glasno s posebnim dopisom očital verskemu listu Družini, da oglašuje in ponuja knjigo patra A. Gruena "Vino – darilo zemlje in neba", ker bi resnost terjala, da založnik vsaj opozori na nevarnost pitja alkoholnih pijač.

Normalno bi bilo, da naslovnik očitka odgovori in pojasni, pove svojo razlago, zakaj in kako je z izdajo in oglaševanjem te knjige. Vendar, kot je predvidljivo v tem v času vsesplošne brezbriznosti, takega odgovora, pojasnila, kaj šele opravičila, ni in ga ne bo. / Razočarani Pavel Bračko

Hvaležni smo Bogu za njun dar

Župnija Davča nad Cerknim v občini Železniki je s tridnevnimi dogodki obeležila 70. obletnico mučeniške smrti duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašne. Primorski narodni buditelj in tedanji dušni pastir v Sorici in Davči sta bila umorjena v Štulčevi grapi 7. januarja 1946. Dan prej sta ju zajela komunistična aktivista, ki sta ju predala KNOJevcem, ti so ju mučili in nato naslednji dan ustrelili v omenjeni grapi. Domačini so našli trupli ter njune posmrtno ostanke prepeljali na pokopališče v Davčo, kjer duhovnika drug ob drugem počivata 70 let.

Tridnevna obeležitev njune tragične smrti se je začela na dan Svetih treh kraljev v davški cerkvi z jutranjo mašo. Mašo v spomin na mučenca darujejo vsako leto že sedem desetletij. Naslednji dan, na dan umora, pa so v Štulčevi grapi blagoslovili novo spominsko obeležje. Dospel je namreč na tragični dogodek spominjal lesen križ. Ob obletnici pa so postavili kamniti plošči s križem nedaleč od mesta, kjer so domačini našli trupli obeh duhovnikov in Terčeljev brevir.

pokrajini sončnega zimskega dopoldneva podali v snegu 300 metrov nižje v gozd v Štulčevo grapo. Zvonec nekdanjega triglavskega župnika - novega Aljaža - Franca Urbanja, ki domuje v župnišču Svetega Križa nad Jesenicami, kjer je bil zadnji župnik ravno Franc Krašna, je prisotne poklical k zbransti. Spomenik je blagoslovil škofjeloški dekan Simon Fortuna, sicer župnik v Žabnici, ki je vodil skupno molitev, branje berila in evangelija. Prebral je tudi dopis znanega slovenskega teologa Janeza Juhanta, ki ga objavljamo na drugem mestu. Slovesnost je obogatilo petje domačega zbora, ki ga je vodil Franc Peternel iz Davč, dolgoletni organist, sam sin organista in pričevalec. Na dan Svetih treh kraljev leta 1946 sta bila namreč Filip Terčelj in Franc Krašna na kosilu pri njih doma, preden sta se okoli 15. ure odpravila na pot in v smrt. Za deželni televizijski dnevnik RAI je Peternel dal zelo lepo pričevanje o tem, kako ga je, šestletnega otroka, Filip Terčelj tisti dan pobožal po laseh in mu naredil križ na čelo ter ga s tem zaznamoval za celo življenje. Njegov oče je oba duhovnika na poti spremljal en kilometer, mama pa jima je dala dve štruci masla za popotnico. Slovesnosti so se udeležili številni duhovniki, med drugimi poslanec SDS Mahnič in

Kratke

Božičnica v OŠ A. Gradnik v Števerjanu

V torek, 22.12.2015, so učenci OŠ Alojz Gradnik v Števerjanu voščili staršem in sorodnikom vesele božične praznike z uprizoritvijo igrice Božič malo drugače. Učenci

prvega, drugega in tretjega razreda so nastopali v igrici, v kateri je protagonist Andrej pripravljaj jaslice in vanje vključil še otroke z vseh koncev sveta. Glavno sporočilo je bilo, naj čar božične noči združi vse ljudi, bele in črne, rumene in rjave; odprimo srce različnemu, premostimo hude misli in sovraštvo! Malčkom so pomagali tudi učenci četrtega in petega razreda z recitalom v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku. Izrazili so željo, naj bi po svetu zavlada mir in prijateljstvo. Božičnico je popestril še šolski zborček, ki je zapel božične pesmi v različnih jezikih. Ob koncu so učenci obdarili starše z izdelki iz gline in voščilnicami, ki so jih izdelali med poukom.

Kotalkarski božični nastop v Sovodnjah

Društvo Vipava, ki na Peči goji kotalkarsko dejavnost, je v soboto, 19. decembra, v občinski telovadnici v Sovodnjah pripravilo kotalkarsko revijo na božično tematiko. Nastopilo

je nad štirideset kotalkarjev različnih starosti. Večji kotalkarji so pokazali svoje večšine v tej dejavnosti in se predstavili z zelo razgibanimi in včasih skoraj akrobatskimi točkami. Tudi mlajši so se izkazali in v lepih oblekah oblikovali več živahnih prikazov pridobljenega znanja. Najmlajšim se je sicer včasih kaj zataknilo in so popadali po kotalkališču. Seveda je na prizorišče prikotalkal tudi Božiček in vse nastopajoče obdaril. Predstavniki društva so se zahvalili vsem, ki skrbijo za treniranje in oblikovanje mladih športnikov v tej zahtevni disciplini. / DP

Dnevi odprtih vrat

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici prireja dneve odprtih vrat za starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. letnik otroškega vrtca: v otroškem vrtcu Ringaraja v ul. Brolo v Gorici 20.1.2016 ob 17.; v otroškem vrtcu Sonček v ul. Max Fabiani v Gorici 26.1.2016 ob 17.; v otroškem vrtcu Pikapolonica v Pevmi 27.1.2016 ob 17.; v otroškem vrtcu Kekek v Števerjanu 21.1.2016 ob 17. in v otroškem vrtcu Mavrica v Bračanu 19.1.2016 ob 17.

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici prireja dneve odprtih vrat za starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. razred osnovne šole: v OŠ Župančič ul. Brolo v Gorici 25.1.2016 ob 17.; v OŠ Abram v Pevmi 14.1.2016 ob 17.; v OŠ Zorzut v Bračanu 18.1.2016, ob 17. Tu neimenovani vrtci in šole so dan odprtih vrat že izvedli.

Prisluhnemo pouku - danes smo otroci

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici vabi starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. letnik otroškega vrtca, da prisluhnejo pouku: v vrtcu Ringaraja v ul. Brolo v Gorici 21.1.2016 od 10.30 do 11.30; v vrtcu Sonček v ul. Max Fabiani v Gorici 27.1.2016 od 10.30 do 11.30; v vrtcu Pika Nogavička v Štandrežu 14.1.2016 od 10.45 do 11.45; v vrtcu Pikapolonica v Pevmi 28.1.2016 od 10.30 do 11.30; v vrtcu Kekek v Števerjanu 22.1.2016 od 10.30 do 11.30 in v vrtcu Mavrica v Bračanu 20.1.2016 od 10.30 do 11.30.

Prisluhnemo pouku - danes smo učenci

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici vabi starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. razred osnovne šole, da prisluhnejo pouku: v OŠ Župančič ul. Brolo v Gorici 26.1.2016 in 27.1.2016 od 8.30 do 9.30 (morate se predhodno najaviti v vrtcu Ringaraja); v OŠ Abram v Pevmi 15.1.2016 od 8.30 do 10.00; v OŠ Zorzut v Bračanu 19.1.2016 od 8.00 do 9.30.

Podelitev 28. Černetove nagrade

Nagrajen Andrej Kosič,
"iskalec lepote in resnice"

Predstavniki Knjižnice Dušana Černeta so v nedeljo, 22. decembra 2015, v domu Franc Močnik v Gorici podelili Andreju Kosiču kot umetniku, ki nesebično sodeluje pri kulturni in družbeni rasti naše narodnostne skupnosti s predanostjo iskalca lepote in resnice, 28. Černetovo nagrado. Gre za prestižno odličje v spomin na družbeno-kulturnega delavca in rodoljuba, ki se je v svojem prekratnem življenju razdaljal na Goriškem in Tržaškem. Slavja, ki ga je povezovala knjižničarka Lučka Kremžar, se je po nedeljski maši v bližnji cerkvi sv. Ivana udeležilo lepo število ljudi. Z glasbenim utrinkom ga je popestril harmonikar Manuel Persoglia, s stihmi Vladimirja Kosa Sanja Vogrič, Simona Gregorčiča pa Katja Terčič.

O Černetu, ki se je rodil pred 100 leti, umrl pa pred 40, je Saša Martelanc povedal, da je imel srčno rad slovensko domovino z vsem njenim naravnim, duhovnim in človeškim bogastvom. Sanjal je o Sloveniji, ki naj bi bila pomirjena, uspešna in svobodna, privlačna tudi za rojake zunaj njenih uradnih meja. V manjšinski stvarnosti se je ognjevitvo zavzemal za dose-

ganje in spoštovanje pravic, hkrati pa tudi za strpnost in dobre odnose med nami. Podpiral je vse, kar povezuje in gradi, ni maral, da bi se širilo sovraštvo. Bil je razumevajoč in strpen, vendar nepopustljiv, ko je šlo za zavednost, zvestobo koreninam in za svobodo v vseh odtenkih te vzvišene in plemenite besede. Znal je modro svetovati in daleč videti. Rad je imel vse lepe stvari in dobre ljudi. Po njegovi smrti so prijatelji želeli ohraniti spomin nanj s skladom, iz katerega bi podeljevali priznanja osebam ali organizacijam, ki bi se med Slovenci v Italiji izkazale na področju kulturne ali druge dejavnosti v sozvočju s tremi Černetovimi življenjskimi vodili: slovenstvom, krščanstvom in demokracijo.

Dolgoletni predsednik ZSKP Damjan Paulin je nato orisal življenje Andreja Kosiča, uspešnega podjetnika in umetnika, ki se je že od mladih let dejavno vključil v goriško skupnost predvsem na kulturnem, političnem in športnem področju. Leta 1962 je bil izvoljen za podpredsednika ZSKP kot predstavnik društva iz Pevme, ki je bilo takrat, predvsem po njegovi zaslugi, eno najaktivnejših kulturnih društev na Goriškem. Pomembno vlogo je imel pri delovanju okrog

Katoliškega doma, bil je tudi član Katoliškega tiskovnega društva in odbora, ki je poskrbelo za postavitve telovadnice, poimenovane po Mirku Špacapanu. "Mislim, da Kosič res odgovarja načelom, za katera se je boril Černe".

Saša Quinzi je dodal, da je Kosičeva umetnost zraščena z našo zavestjo. Njegova dela vzgajajo naš okus in občutljivost. To je slikar, ki si je umetnost izbral, "umetnost je namreč tudi stvar vaje in askeze", v kateri je pridobil estetsko izpopvednost. To je dosegel predvsem z akvareli, s katerimi je dosegel popolnost; posvečal pa se je tudi drugim tehnikam. Razstavljati je začel leta 1954, samostojno pet let kasneje. Doslej se je udeležil več kot 200 skupinskih razstav, osebnih pa je imel čez 100. "To so izjemne številke". Odlikovanja je prejel v Neaplju, Rimu in celo Tokiu. Iskren oddih najde Kosič v sproščujoči naravi, pa tudi v spominu na družinske korenine; te so ga navdihnile z napotki in modrimi mislimi, ki so usmerjale njegovo življenje.

Nagrado je Kosiču izročila Černetova nečakinja Ana Marija Prijatelj, utemeljiteljica pa je prebral član odbora Tomaž Simčič. Po toplen aplavzu se je nagrajenec občuteno zahvalil za izkazano čast in potrdil, da je vse življenje gojil vrednote delavnosti, poštenosti, krščanstva, demokracije in slovenstva. / DD (daljši zapis in več fotografij na www.noviglas.eu)

Tradicionalno silvestrovanje

Goriški upokojeenci na srečanju ob koncu 2015

Društvo slovenskih upokojeencev za Goriško je priredilo v torek, 29. decembra, že tradicionalno prednovoletno srečanje. Silvestrovanje, ki se ga je udeležilo sto upokojeencev in prijateljev, je potekalo ob petju in primerni glasbi v pravljicnem okolju zgodovinske beneške vile Nachini iz leta 1720 v Rožacu/Corno di Rosazzo. Udeleženci so bili seznanjeni s kratkim obračunom društvenega delovanja v letu 2015 in s programom za leto 2016. Za počastitev spomina na preminule v letu 2015 je bil predlagan trenutek zbranosti. Sledila je zahvala odbornikom in sodelavcem za pomoč in uspešno opravljeno delo. Mlad, prijazen in

podjeten gostinec iz bližnje gostilne je poskrbel bodisi za pridobitev in ureditev prostorov vile kakor tudi za bogat meni s tipičnimi dobrotami in pristno kapljico. Na vrsti je bila kot vsako leto tudi počastitev jubilarov, teh je bilo letos prisotnih

le sedem, odsotni so pozneje prejeli vrtnice na svojem domu. Proti koncu so sledila slovo od starega leta in voščila za leto 2016. Nadvse prijetno razpoloženje udeležencev je trajalo od začetka srečanja do razhoda v poznih nočnih urah. (IN)

Kulturni dom Gorica

Praznična prireditev učencev
Dijaškega doma

Gledalcem, predvsem mamamicam, očkom, nonam, nonotom ..., ki so v petek, 11. decembra 2015, napolnili veliko dvorano Kulturnega doma v Gorici, so učenci goriškega Dijaškega doma Simon Gregorčič poklonili živahen "muzikal", ki je nastal po navdihu znanega risanege filma Walta Disneyja iz l. 1970, *Mačke iz visoke družbe (Gli Aristogatti)*. Kot znano, otroci v Dijaškem domu preživljajo popoldanske ure in se ob izpolnjevanju domačih šolskih obveznosti ukvarjajo še z mnogimi drugimi bolj prijetnimi dejavnostmi. Med te gotovo sodita tudi petje in ples. Že v lanskem šolskem letu so presenetili

z dobro izdelano predstavo *Zvezdica Zaspanka*. Lanskoletno uspešno izkušnjo so hoteli ponoviti tudi letos in tako se je porodil omenjeni "muzikal", v katerem so sodelovali prav vsi osnovnošolski otroci, ki v Dijaškem domu obiskujejo različne popoldanske delavnice. Njim so se pridružili še malčki, ki obiskujejo ludoteko, pa tudi tisti, ki se učijo angleščino z vzgojiteljico Damjano Mavrič. Tudi letos je za glasbo in prevode besedil nekaterih pesmi poskrbela Damjana Golavšek, ki vodi pevsko skupino. Koreografske korake, ki so imeli dokaj pomembno vlogo v uprizoritvi, sta pripravili Danjela Simčič in Mar-

tina Grmek. Scenarij si je zamislila in ga režijsko uredila Andreja Be-

no-plesna predstava se je vila tekoče. Vsi so si prizadevali kar najboljše prikazati svoje like in kar najbolj gibčno odpletsati ple-

nedetič. Sceno, ki je priklicala v spomin pariško vzdušje s stiliziranim Eifflovim stolpom v ozadju, na desni strani pa ustvarjala prijetno domačnost z ognjiščem v gosposki hiši, v kateri so prebivale aristokratske mačke, sta z otroki izdelali vzgojiteljici Jane Žigon in Jane Fortuna. Nastopajoči so se lepo znašli na odskem prizorišču in gledališko-glasbe-

sne točke kot "nališpani" domači ljubljenci ali kot potepuški mački, ki še najbolj ljubijo svobodo. Otroci so navdušili gledalce, ki so jim prisrčno zaploskali. Otrokom in vzgojiteljem se je za njihov trud zahvalila ravnateljica Dijaškega doma Kristina Knez in vsem voščila vesele praznične dni. Spomnila je tudi, da bodo ta posrečeni "muzikal" nastopajoči prikazali spet na Mali Prešernovi proslavi ob Dnevu slovenske kulture.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Božični koncert

Zveneče strune so nas popeljale v višave

Posebno praznično ozračje je svojim obiskovalcem ustvaril v ponedeljek, 21. decembra 2015, Kulturni center

Lojze Bratuž z božičnim koncertom, ki že postaja navada, ki se je je vredno okleniti. V veliki dvorani je gledalce s svojimi keltskimi harfami popeljal v davnino ansambel Girotondo d'arpe, ki se navdušuje predvsem nad keltsko ljudsko glasbo pod vnetim umetniškim vodstvom Tatiane Donis, ki poučuje to čudovito glasbilo tudi v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel. Skupina je nastala ob koncu l. 2003 in od tedaj s svojim muziciranjem izjemno učinkovito odstrina pogled na irsko glasbeno tradicijo. Posnela je že kar nekaj zgoščenk in uspešno nastopa, tudi po festivalih, v Italiji in tujini. Glasbenice, ob spremljavi violonista, so iz strun zvale čudovite melodije iz predvsem keltske ljudske tradicije, pa še iz angleške in galske. Med njimi sta našla svoje mesto tudi Vivaldijev *Largo*

dall'inverno in vsem dobro poznana *Jingle Bells* J. Pierponta, ki je ob harfah zadobila neslutene zvočnosti. Iz tega lebdečega

niški vodja, ki je diplomiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani in se nato izpopolnjeval pri raznih glasbenih mojstrih in sodeloval na mednarodnih festivalih, kjer je s svojimi orkestri dosegel zelo dobre uvrstitve. Orkester je sestavljen iz približno 80 glasbenikov iz Goriške pa tudi

Naj strune rajsko zazvenijo konec prvega dela

čarobnega ozračja, ki so ga poudarjale projekcije odtenkov modrega neba ob padajočih snežinkah različnih velikosti in zvezdicah, je gledalce prizemljal simfonični orkester NOVA filharmonija, ki je sestav Glasbenega društva Nova iz Nove Gorice. Samostojno je začel delovati l. 2010, ko je dirigentsko paličico zasakal Simon Perčič, tudi umet-

Furlanije Julijske krajine. Večina so to dijaki in študentje slovenskih in italijanskih konservatorijev in akademij ter celo osnovnošolci višjih razredov. Njegov repertoar je kar obširen. Večkrat se predstavljajo z deli manj izvajanih avtorjev, pa tudi žanrsko segajo na različna glasbena področja, kar so pokazali tudi na prazničnem koncertu v go-

riškem Kulturnem centru Lojze Bratuž, ko so se za priložnost zasvetili tudi rdeči ženski čevlji in rdeče vezalke na moških čevljih. Ti detajli so se imenito ujemali s projekcijami v ozadju v živahnih rdečih odtenkih. Za tehnično scensko podobo so poskrbeli lučni mojstri SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, scenarij pa si je zamislila v gledaliških krogih zelo dobro poznana Jasmin Kovic, iz katere privrejo zmeraj nove ideje in izvirne scenske podobe, ki požlahtnijo, kar se dogaja na odru. Z mladostnim zanosom in svežo poustvarjalno žilico so orkestraši predstavili *Simfonijo št. 2, 5. stavek* (C. Ives), *White Christmas* (I. Berlin), *Vodič po orkestru*, op. 34 (B. Britten) in nepogrešljivo *Sveto noč - Dinight* F. Gruberja, ki je zadobila drugačen zven v priredbi M. Mozetiča. Z orkestrom sta nastopila tudi solista iz naših logov, sopranistka Polona Kante Pavlin, katere lepi glas se je prilagal tudi mehkim zvokom harf, in baritonist Nikolaj Pintar; s svojima glasovoma sta obogatila glasbeno izvajanje. Občinstvo, ki sicer ni ravno polno zasedlo dvorano, je s toplim, dolgotrajnim plaskanjem pokazalo, da je uživalo ob pestro izoblikovanem glasbenem večeru, ki je prispeval k vstopu v praznični teden in ga obsijal s posebnim žarom.

Iva Koršič

36. Božični koncert v Ronkah Zadonele so lepe melodije

V nedeljo, 10. januarja 2016, je bil v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga v sodelovanju z istoimensko župnijo že skoraj štiri desetletja prireja SKRD Jadro in ŽePZ iz Ronk. Po uvodnih besedah, ki sta ju prebrala v italijanščini in slovenščini člana društva Jadro, sta posamezno in skupno izvedla svoj program MePZ Klasje in OPZ

iz Bukovice-Volčje Drage.

Zbora sta vodili zborovodkinji Barbara Šinigoj in Adrijana Lazič. V zboru Klasje je sveže zapelo 31 pevcev, v drugem pa 32 otrok in poleg njih so nastopili še štirje instrumentalisti. Med koncertom je pozdrave in voščila izrekel tudi predsednik krajevne skup-

nosti Dušan Nemeč, ki je na kratko orisal domači kraj. Za to priložnost so bile ob vhodu v cerkev na ogled slike Anemarije Brankovič in Renate Tischer, pa še razstava ročnih del Marte Abram in Adrijane Černic Lazič ter rezbarski izdelki Bojana Ožbota. Ob

koncu lepe in občutene izvedbe, s katero so se odlično izkazali vsi pevci, se je za lepi večer zahvalil nastopajočim še župnik Renzo Boscarol, ki je rade volje, kot vselej, dal na razpolago cerkev in pohvalil vsakoletno koncertno prirediteljo, ki lepo priča o prisotnosti in živahni dejavnosti slovenskega življa v Laškem. Po koncertu so se domačini in pevci srečali v bližnji gostilni, da bi v prijateljskem vzdušju pokusili dobrote, ki so jih pripravile pridne domačinke. Skupaj so tudi zapeli in prijetno pokramljali.

KM

Štandrež

Doživeto predbožično razpoloženje

Po zaslugi učencev štandreške osnovne šole in malčkov iz vrtca, društva sKultura 2001, župnije, kulturnih in drugih društev so bili v Štandrežu dnevi pred četrto adventno nedeljo polni raznih prireditev, kot je bila priprava na bližnje božične praznike. V sredo, 16. decembra, so učenci zadnjih razredov štandreške OŠ Fran Erjavca obiskali najstarejše vaščane in jim voščili vesele božične praznike ter srečno in zdravo novo leto. Pri vsaki obiskani družini so otroci izročili lepo izdelane voščilnice in cvetje. Najbolj pa so se starejši vaščani razveselili lepega petja božičnih melodij. Nekateri so se pridružili otroškimi glasovom, na marsikaterem obrazu so se od ganjenosti zasolile oči. Tako so osnovnošolski otroci vsaj za trenutek razveselili starejše in včasih tudi osamljene osebe. *Dobrota je ljubezen*, tak je bil naslov dobrodelnega koncerta, ki so ga pripravili gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, 18. decem-

bra 2015, v prepolni dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu. Organizatorji so vabili udeležence večera, naj prinesejo hrano za štandreško dekanjsko Karitas. Uvodoma sta ravnateljica glasbene šole Alessandra Schettino in župnik Karel Bolčina povedala, da je namen koncerta zbrati čim več hrane za lačne, ki jih je tudi po naših vaseh vedno več. Koncert so začeli najmlajši gojenci tečajev DOMISOL, ki so pod vodstvom Michele De Castro "korajžno" zapeli nekaj božičnih melodij. Sledilo je več solističnih nastopov na harfo, kitaro, klavir, saksofon in harmoniko. Sodeloval je tudi štandreški otroški cerkveni pevski zbor, ki je pod vodstvom Lucrezie Bogaro občuteno odpel nekaj božičnih pesmi. Bogat pro-

gram sta končala Ansambel flavt in šolski godalni orkester pod vodstvom Aleksandra Sluge. V nedeljo, 20. decembra, je bila prostorna štandreška cerkev prizorišče vsakoletnega *Praznika miru in prijateljstva*, ki so ga oblikovali otroci iz Štandreža in Vrtojbe. Številnemu občinstvu, predvsem staršem in drugim sorodnikom, so se najprej predstavili malčki štandreškega vrtca

Skoraj sto-članski zbor štandreške osnovne šole Fran Erjavca je končal lep in bogat popoldan s pesmijo in recitacijami. Učenci petega razreda so poskrbeli za vezno besedilo na božične motive, skupno pa so učenci sproščeno in doživeto izvedli pravi koncert božičnih in drugih melodij. Po prireditvi v cerkvi je na trgu sledil družabni del s tipičnimi

"Pohod" kolednikov (foto DP)

Pika Nogavička. Predsednik društva sKultura Marjan Breščak je nagovoril prisotne, se zahvalil za sodelovanje in želel vsem blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto. Ob spremljavi raznih glasbil so se pred oltar štandreške cerkve postavili gojenci osnovne šole iz Vrtojbe in se predstavili z lepim petjem.

prazničnimi dobrotami, toplim čajem in kuhanim vinom. Na trgu so bile na voljo tudi božične cvetlične kompozicije in knjige Goriške Mohorjeve družbe. Nastopila je tudi skupina klovnov, ki po bolnišnicah razveseljujejo bolnike in druge obiskovalce.

DP

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita v četrtek, 14. januarja 2016, ob 20. uri na Srečanje pod lipami. Gostja večera bo zastopnica pravic porabskih Slovencev v madžarskem parlamentu Erika Kiss Koleš, ki je bila na zadnjih volitvah kot prva kandidatka v zgodovini izvoljena v parlament v Budimpešti. Z gostjo se bo pogovarjal Dejan Valentičič.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnateljico prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: Marjan 100 evrov.
Za misijonarja Danila Lisjaka: Marjan 100 evrov.

Sožalje

Ob boleči izgubi nonota Borisa

Gomiška izrekajo Lucrezii Bogaro ter vsem sorodnikom iskreno in občuteno sožalje člani dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Ob slovesu dragega očeta Borisa Gomiška izražajo svoji sopevki Aleksandri globoko občuteno sožalje člani MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Davidom Bandljem. Kristina je kot četrtojenka osrečila mamico Marijo, bratca in sestrič ter očko Davida Bandlja. Z našim pevovodjem se ob srečnem dogodku veselimo vsi pevci zbora Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 15.1.2016 do 21.1.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 15. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 17. januarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zijaškem narečju.

Ponedeljek, 18. januarja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 19. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Macesen, starešina med slovenskimi drevesi - Izbor melodij.

Četrtek, 21. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

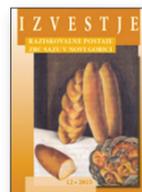
KATOLIŠKA KNJIGARNA vabi na kavo s knjigo

sodelavci novogoriške Raziskovalne postaje ZRC SAZU bodo predstavili novo številko

IZVESTJA

o Furlanijah v Furlaniji
srečanje bo povezovala
dr. Danila Zuljan Kumar

v četrtek, 21. januarja 2016, ob 10. uri
v prostorih knjižarne na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom

JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

Kavo bo ponudilo podjetje

PrimoRoma

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega
dr. DANILA RUSTJE

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so mu bili med dolgo boleznijo ob strani in ki so ga naposled pospremili na zadnji poti. Naj mu bo lahka domača zemlja, ki jo je tako zelo ljubil!

ŽALUJOČI SVOJCI

Gorica, 14. januarja 2016

Zvonovi svetega večera so pospremili v večno domovino našega dragega **LOJZETA TINTA** iz Števerjana.

Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani v teh težkih trenutkih. Posebna zahvala naj gre zdravstvenemu osebju oddelka medicine gor. bolnišnice, župniku Marjanu Markežiču za občuten pogrebni obred in tolažilne besede, števerjanskemu pevskemu zboru Sedej za ubrano petje in vsem, ki ste na katerikoli način počastili njegov spomin.

SESTRA ANČKA Z MOŽEM, NEČAKI IN VSI OSTALI SVOJCI

Srčno srečno! Božična Agora

V Božičnem času (ob zapisu ne gre za lapsus ali nevednost, temveč za zavestno 'kršenje' slovenskega pravopisnega zakona, da pišemo imena praznikov z malo začetnico; a tudi pravo kršenje to ni, saj nam Slovenski pravopis dovoljuje, da izraze posebnega razmerja in spoštovanja pišemo z veliko začetnico, kar je seveda razmeroma subjektivna odločitev) nam je TV Slovenija 2 ponudila na ogled Amenaberjev zgodovinski film *Agora* (2009), ki prikazuje uničenje aleksandrijske knjižnice in poganškega templja Serapeja ter izvrstne znanstvenice, filozofinje in učiteljice Hipatije.

Ob ogledu filma se nisem mogla znebiti nelagodnega občutka, da gre za delo vala 'nove ateizacije', ki skuša z vsemi sredstvi, predvsem pa s polresnico, ki je seveda nevarnejša od laži same, rušiti podobo prvih krščanskih skupnosti in pomena krščanstva sploh. Da mu to uspeva, je nedvomno, saj se sodobna izobrazba evropskega človeka, vključno seveda s slovenskim, močno približuje nekdanji izobrazbi Američanov, do katere so evropski intelektualci še pred desetletji gojili podcenjevalni odnos. Gre namreč za to, da se da le polpismenim in polizobraženim ljudem 'prodati' ceneno 'robo', ki mora biti seveda, kot se za sodobnega potrošnika spodobi, zavita v bleščeč celofan in podkrepjena z retorično predrznostjo, saj taka 'bifora' sodobnike očara. In tak je tudi film *Agora*.

Resni zgodovinarji, med katere se gotovo ne uvrščajo sodobni razvpiti interpreti zgodovine, filozofije, sociologije, religije ..., kot so Harris, Pullman, Brown, Denett, Kirsch ..., dobro vedo, da je zgodba o požigu aleksandrijske knjižnice leta 391 konstrukt, mit, kakršnih je v 'polzgodovinskih' tvorbah nešteto. Viri glede aleksandrijske knjižnice sicer niso enotni, ne glede količine knjižničnega gradiva ne glede časa uničenja knjižnice, a kljub temu se da iz primarnih virov sklepati, da

je kraljevo knjižnico v Piruheju najverjetneje v dobršni meri uničil požar že leta 48 ali 49 pr. Kr., v času Julija Cezarja, morebitni ostanke le-te pa so izginili skupaj z Muzejem leta 272, ko so divjale vojne cesarja Avrelijana. Torej knjižnica kot taka leta 391, ko so rimski vojaki in krščanski civilisti napadli Serapej, sploh ni več obstajala; morda je bil le mali osta-

nek gradiva deponiran v Serapeju oz. v 'hčerinski knjižnici'. Noben antični zapis prav nič ne poroča o morebitnem uničenju knjižnice leta 391, ne zapisi poganških zgodovinarjev in mislecev (pr. Evnapija iz Sard) ne zapisi krščanskih (npr. Pavla Orozija), nasprotno, poganški zgodovinar Amejjan Marcellin, ki je opisoval Serapej nekaj let pred njegovim uničenjem, je o knjižnici podal zapis v pretekliku.

Drugi konstrukt pa se nanaša na podobo kristjanov iz tistega časa kot barbarov, ki da želijo uničiti ves kulturno-literarno-filozofski antični 'arsenal'. Dejstvo je, da je bila tedanja Aleksandrija eno najbolj nasilnih mest, po njej so divjale horde različnih ljudstev različnih veroizpovedi, tudi kristjanov, a obenem je bila tudi eden največjih centrov intelektualnega razcveta. Krščanski misleci so skupaj s poganškimi in judovskimi obiskovali iste 'sole' in bili učenci istih učenjakov. Ljudi je ločeval kulturni nivo, kar je značilnost tudi današnjega časa, in ne morebiti verska, rasna ... pripadnost.

Dejstvo pa je, da sta bila upor krščanskih množic in uničenje Serapeja posledica načrtovanega intenzivnega preganjanja kristjanov od cesarja Decija, sredi 3. stoletja, do cesarja Dioklecijana, Galerija in Maksimilijana (začetek 4. stoletja). Leta

313 sta cesar Konstantin in Licinij sicer razglasila Milanski edikt, a naslednika Konstantin II. in Julijan sta kljub temu želela obnoviti poganstvo in ta je ponovno začel preganjati kristjane in sprejel zakon, da le-ti ne smejo poučevati klasične retorike, književnosti in filozofije. Zakon seveda ne bi bil potreben, če bi bili kristjani res nasprotniki klasične kulture. In še beseda, dve o Hipatiji (umrla 415), aleksandrijski filozofinji neoplatonizma, matematičarki, astronomki in učiteljici, znani po lepoti in modrosti. Da naj bi jo kristjani umorili zato, kot prikazuje film *Agora*, ker je bila poganška znanstvenica in ženska, je absurdno. Niti glede mislecev in znanstvenikov niti glede žensk v tej vlogi tedaj ni bilo predsodkov. Nasprotno, Hipatijino šolo so obiskovali tudi kristjani. Parabolani naj bi jo umorili zaradi političnih sporov, v katere je bila tudi sama vpletena. Njen lik pa sta najlepše opisala ravno dva krščanska misleca, njen prijatelj Sinezij iz Kirene, kasnejši škof, in zgodovinar Sokrat iz Konstantinopla (umrl približno 450), kar kaže tudi na to, da so bili krščanski misleci neposredni dediči antične filozofije in nadaljevalci njene metodologije in ne njeni preganjalci in barbarski uničevalci.

Gledalcem filma *Agora* ni le marsikaj zamolčano, temveč tudi marsikaj lažno predstavljeno; sama sem film doživela kot spodbudo, da sem obudila svoje nepopolno poznavanje zgodovinskih dejstev. Na koncu sem ga uvrstila v plejado del, kot so Da Vincijska šifra, Bog kot zabloda, Konec vere, Bog ni velik, Njegova temna tvar, Prekiniti urok ..., ki postavljajo nihilizem za temelj modernega človeka in skušajo krščanstvu odvzeti pomen počlovečenja človeka. Ta evangelij nevere oz. ateistične zablode, kot pravi Hart, namreč zelo militantno kroji moderni fundamentalizem – "nazadnjaški umik k udobni moralni in mentalni sužnosti". Ob lanskem praznovanju 70-letnice konca 2. svetovne vojne je Milan Brglez, predsednik slovenskega DZ, spomnil: "Kar slavimo danes, je svoboda. Ta ni dana, ampak izbojevana". In za svobodo gre! Tudi svobodo od evangelija teme in svobodo za evangelij resnice in milosti moramo izbojevati. Hierarhiji smrti se lahko upremo le s pogumom, kot je bilo v Novem glasu že poudarjeno.

Naj Božič luči vse leto svet – srčno srečno!

Ines Cergol

In memoriam Dragi Ireni Zubalič v slovo!

Minulo nedeljo, 10. t. m., je v Trstu v 52. letu starosti umrla znana in priljubljena lutkarica ter igralka Irena Zubalič. Po rodu je bila Tržačanka, ki je živel v Ljubljani in delala v Lutkovnem gledališču Ljubljana, a se je vedno, ko je le mogla, vračala v svoje rodno mesto ob morju. Že od otroških let se je zapisala gledališču, obiskovala je gledališko šolo pri Slovenskem stalnem gledališču; po maturi na znanstvenem liceju je dve leti študirala psihologijo na filozofski fakulteti v Trstu in nato diplomirala iz dramske igre na ljubljanski Akademiji (AGRFTV). Dve leti je igrala v SSG-ju, poskusila se je tudi v filmu (*Ljubezni Blanke Kolak* in *Kormoran*), a se potem povsem posvetila svetu lutk. Za magičnimi zvočnimi kulisami domišljije je poustvarila

nešteto uprizoritev za male in odrasle obiskovalce: *Žogico marogico*, *Ostržka*, *Knjigo o džungli*, *Sovji grad*, *Doktorja Fausta* (nekateri posnetki so na spletu). Gnala jo je želja po izpopolnjevanju in posredovanju bogatega znanja ter uporabe lutk in gledališkega izraza tudi v terapevtske namene. Svojo pedagoško nadarjenost je delila tudi z ljubitelji lutk na Tržaškem: vodila je razne delavnice po šolah in društvih, večkrat v Trstinu in pred leti se je udeležila Artedna v Lonjerju.

V življenjepisu na spletni strani Združenja dramskih umetnikov Slovenije je zapisala "Zvesta pa sem ostala tudi svoji ljubezni do plesa, zato se večkrat udeležujem mojstrskih delavnic ali sodelujem pri projektih pri priznanih ustvarjalcih na področju sodobnega plesa, fizičnega gledališča, tango teatra, performansa in kabareta. Predvsem rada poudarjam svojo vsestranskost in večkrat v hecu rečem, da mi je čisto vseeno, kaj počnem na odru, samo, da stojim na njem, z lutko ali brez, z besedo ali brez, z glasbo ali brez..."

Ireno sva spoznala v najini sobi srečevanj v Študentskem naselju v Trstu, v "Sobi 150", kljub različnim potem in letom,

ki nas je razkropilo po svetu, se nismo izgubili. Njen pregovorno lepi nasmeh, poln iskrene duše in zakrite melanholije, odprtega značaja in nagnjenosti k dobremu in lepemu, naju je vedno osrečeval. Ta bežna srečanja in pogovori so ostali danes drag spomin na lepo, toplo osebo.

Irena je živel polno življenje, družinsko in umetniško, med Ljubljano in Trstom. V prvi vrsti je skrbel za družino, povsem predani delu v gledališču pa ji je uspelo tudi spremljati kulturno dogajanje; bila je aktivna odbornica Kluba tržaških Slovencev v Ljubljani. Ko je le mogla, je prihajala v Trst, na ljubljeno plažo

v Barkovlje ali Milje, v zadnjem času pa je mnogo plesala, v raznih krajih in skupinah sodobnega plesa, ker ji je ples pomenil dragoceno in izzivalno izrazno sredstvo. Ples ji je bil v veselje, a ne samo, ji je bil še en oseben izraz njenega prešernega značaja, istočasno pa tudi rešitev za vsakdanje življenje. Njen nasmeh ob zarji na Velikem trgu v Trstu (na fotografiji), kjer je plesala s prijateljico vso noč, pove vse.

Irena je prevzela vesel, pozitiven in prešeren značaj od staršev, od vedno sijoče mame Ive (Štoka) in očeta Leopolda, priljubljenega profesorja na tržaških višjih šolah. Bila je neposredna in radodarna, še preveč se je razdajala, prava umetniška duša.

Irena Zubalič zapušča moža Anija ter sinova Ivana in Mateja, brata Marka in sestro Natašo, ki živi v Kanadi. Vsem njim naj gre naše globoko sožalje, mi pa bomo ohranili drag spomin na osebo, ki je s svojim nasmehom osmislila vsako, tudi bežno srečanje.

Naj bo dragi Ireni Gospod Bog dober plačnik in naj ji podeli večni mir in večna luč naj ji sveti!

Davorin Devetak
Jurij Paljk

Opera in balet Ljubljana Neminljiva privlačnost očarljivega baleta Hrestač

Na tisoče raznobarvnih lučk krasi trge, stavbe in ulice "bele Ljubljane" (Zapis je nastal v prazničnih decembrskih dneh). V nekakšni sanjski podobi se kaže tudi razsvetljeno nabrežje, kjer je blizu mostu čez Ljubljano, ki pelje h cerkvi sv. Jakoba, z lučkami nakazan obris očaka Triglava in morskih valov, kar simbolično zaobjema vse privlačne lepote Slovenije. Po Ljubljani drsijo ladjice, tudi te obdane z lučkami, ki mično vabijo turiste na še posebno romantično vožnjo po tih, spokojni reki, h kateri se sklanjajo gole veje dreves, okrog katerih so ovite drobne lučke, ki se v vsej čarobni lepoti zrcalijo v vodi. Skozi večerno megleno kopreno je videti vse še bolj pravljično in skrivnostno. V bližini restavracije Pri Vitezu so tudi letos na ogled velike jaslice iz slame, ki takoj pritegnejo pozornost mimoidočih. Različna glasba se oglašča od vsepovsod in vedri srca ljudem, ki se zadržujejo ob stojnicah z raznimi domačimi izdelki in toplimi pijačami ter jedmi. Blizu Maxi marketa je velika prozorna krogla, ob kateri se zaustavljajo otroci, saj so tam gledališke igre zanje. Tisti, ki ljubijo nebesne širjave, si pa lahko na Trgu republike ogledajo *Moonolith Mo-*

nument luni in zvezdam, ki ga je izdelal Martin Bricelj Baraga. *Moonolith* je "živ organizem, ki se na nas obiskovalce odziva. Deluje na dveh ravneh. V fazi mirovanja je skulptura, ki s subtilnimi zvoki vzpostavlja zrcalno gladino umiritve in razmisleka. V interakciji z ljudmi pa

postane njeno površje svetlobno in zvočno odzivno glasbilo, ki nas povezuje

z vsebino skulpture, preko nje pa s širšo okolico in vesoljem", piše na predstavitvenem lističu.

Vse to, kar ponuja Ljubljana v decembrski preobleki, pripomoček k dobremu počutju in vedremu razpoloženju obiskovalca, kljub mrazu, ki ga občutijo lica

in nos. V tem magičnem scenariju je v soboto, 19. decembra 2015, Opera in balet Ljubljana vabila v svoje lepe, prijazne, s stropnimi freskami okrašene prostore na poznopopoltdansko ponovitev slovitega baleta *Hrestač* z znano glasbo Petra Iljiča

Čajkovskega. V postavitvi madžarskega koreografa in režiserja Yourija Vamosa je bil ta balet premierno izveden v sezoni 2002/2003 in je do sedaj doživel 60 ponovitev in še vedno ohranja ves svoj privlačni čar in žar. Dve uri trajajoča plesna predstava je tudi tokrat pritegnila ogromno gledalcev, ki so popolnoma zasedli dvorano in že pred meseci kupili vstopnice. Med gledalci je bilo veliko otrok, tudi prav majhnih predšolskih malčkov, ki so ves čas mirno, zavzeto, kot začarani zrlji na oder, na katerem se je razpredala čarobna božična zgodba z imenitno scensko zasnovno, odslikavačo božično vzdušje na mestnem trgu z vrvežem ljudi, ki hitijo po nakupih, mrko notranost skopuhove hiše, čarobno zasnežen gozd, sanjsko velike pakete, iz katerih so se prikazovali plesalci, ki so izvajali ruski, kitajski ples, pa še ples Harlekinov in "punčke" Jackie. K dodatni scenski očarljivosti prispevajo osvetlitve (oblikovalec luči Klaus Gärditz), ki so še posebno mojstrske v prizorih, v katerih nastopa peklensček. To pravljico, ki je ena izmed najbolj očarljivih baletnih zgodb in je vsa prežeta z drhtečim pričakovanjem, je napisal libretist Marius Petipa po Dumasovi priredbi Hoffmannove pravljice *Hrestač in mišji kralj*. Režiser Vamos je vsebino nadgradil z ganljivo *Božično zgodbo* Charlesa Dickensena. V središču je skopuški ljudomrznež (odlično ga je predstavil Tomaž Horvat), ki ljubosumno stiska pri sebi ključ svoje zakladnice in sovraži Božič. A v sanjah (posrečeno je to predstavljeno tudi scensko z "lebedečo" skopuhovo posteljo, z njim notri, seveda!), v katerih se mu prikaže tudi peklenski rogateg (Duh

smrti - temperament Peter Đorčevski), uvidi, kakšne krivice je zagrešil marsikomu. Zato se pokesa in postane drug človek, radodaren, blag in prijazen z vsemi, seveda tudi z deklco Claro, kateri je v ihti polomil hrestača. Posebno čaroben "pas de deux" sta ustvarila Rita Pollacchi kot Clara - princesa in Kenta Yamamoto kot Hrestačev duh). Imenitna baletna postavitev je povsem osvojila srca gledalcev in jih ponesla v lesketajoči pravljični svet, kjer se vse lepo izteče. Spontano ploskanje med samim izvajanjem, ki je nagradilo virtuoznosti baletnikov solistov in na splošno celoten baletni ansambel, ob koncu kar ni hotelo ponehati in je na oder zvalilo dirigenta Marka Gašperšiča. Namenjeno je bilo tudi odličnemu orkestru SNG Opera in balet Ljubljana, ki je v živo krasno spremljal dogajanje, in ženskemu opernemu zboru ter ljubkim malim učencem Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, ki so "v spalnih" srajčkih pristrčno odplesali svoje vloge in pokazali do sedaj osvojeno znanje (pri tem naj pripišemo, da večina teh malčkov, ki šele odkrivajo plesno umetnost, je bilo iz razreda Nade Zorn, ki malim posreduje tudi prgišče "primorske" topline). Prava paša za otroške, pa tudi odrasle oči so bili bogati, natančno izdelani kostumi iz Spodnje-saškega državnega gledališča Hannover, za njihovo adaptacijo sta poskrbela Gledališki atelje SNG Opera in balet Ljubljana in Drama Ljubljana. Scenografsko in kostumografsko delo je podpisal Michael Scott.

Iva Koršič

Jurij Paljk

Novi glas smo ljudje!

Ko sem te dni v intervjuju za Radio Slovenija na vprašanje, ali se mi zdi 20-letnica našega Novega glasa lepa, odgovoril, da se mi zdi predvsem taka, ki govori o tem, da je naš glas še vedno mlad, a obenem že polnoleten, in sem seveda nanj ponosen, kot sem ponosen na vse sodelavce, naročnice, naročnike, bralce, si nisem mislil, da bodo te besede tako odmevale.

Več ljudi me je namreč poklicalo, mi povedalo, da je lepo tudi to, kako sem povedal, da je Novi glas samo nadaljevanje dela vseh tistih, ki so pri nas takoj po 2. svetovni vojni zavahali rokave in začeli izdajati slovenske demokratične časnike. Zavedali so se namreč, da "morajo naši ljudje imeti slovensko besedo", kot mi je preprosto povedal msgr. Kazimir Humar na Placuti, ko je hodil k meni v uredništvo Katoliškega glasa najprej in kasneje Novega glasa; v mojo sobico je prihajal kadit in mi pripovedoval krasne zgodbe o nas. Posebej je bilo nekaterim, ki so slišali intervju, lepo to, da sem rekel, da smo Novi glas ljudje.

Ja, Novi glas smo ljudje, Novi glas smo tisti, ki ga delamo, tisti, ki ga berejo in berete, Novi glas smo uredništvo, uprava, sodelavci, zunanji sodelavci, vsi tisti, ki so že odšli v večnost, in vsi tisti, ki nam ostajajo in ostajate še zvesti.

Če je msgr. Kazimir Humar zadnja leta hodil k nam na Placuto predvsem jemati slovo, pa ni pozabil nikdar tudi povedati, kako pomemben je časopis, nagoval nas je k odgovornemu pisanju, prebral je čisto vsako vrsto, vse, pripomnil je dobrodušno, ni poznal kritike za nič.

Prof. Andrej Bratuž je bil profesor milega značaja, gosposkih navad in umirjene besede, glasbenik po srcu, od rojstva zaznamovan s trpljenjem, a vendar vedre narave. Te vrstice pišem na njegovi mizi, vsak dan se ga spomnim, pogrešam njegov nasmeh, njegovo nevsiljivost in pa njegove pogovore v francoščini z drugim našim sodelavcem, g. Alojzom Tulom.

Ni dneva, ko se v naši redakciji ne bi spomnili na "našega šefa": dr. Draga Legišo smo imeli radi in se ga tudi bali, bil je neizprosno zavezanec slovenskemu jeziku, pravopisu in pa garanju. Še vedno slišim njegov glas, ko mi pravi: "Paljk, nazadnje boš ostal vedno sam, ko boš moral sprejemati odločitve!" In njegove nasvete, kako moramo biti "akterji v areni življenja", če zamočim dejstvo, da mi je vedno pravil, kako moram zahtevati od sodelavcev, da pišejo, spremljajo, poročajo. Njegov vihravi, tudi trd kraški značaj nas je vse zaznamoval, dolžan sem mu zahvalo, da sem časnikarski poklic vzljudbil, in tudi tega, da imam rad mlade sodelavce, katerim "je treba odpirati pot".

Novi glas smo ljudje, tudi tisti, ki so odšli v večnost. Ko je poklical dr. Egidij Vršaj, smo vedeli, da bomo

prejeli tehten zapis; ko je v uredništvo prišel prijatelj Marko Vuk, smo vedeli, da bomo govorili o nas in našem lepem življenju sredi likovne umetnosti, ki jo je poznal kot malokdo danes, da bomo govorili o glasbi, zvonovih, o vsem, predvsem pa smo vedeli, da bo napisal tako, kot je le on znal: s srcem in znanjem. Ko je vstopil v uredništvo Andrej Malnič, smo vedeli, da bomo šli na kavo, da bo opozoril na kak dogodek, ki ga nismo že "krili". Čeprav Andrej ni pisal veliko za nas, je bil tkaec vezi med ljudmi, kot je danes malo takih, vedno pripravljen skočiti na pomoč, vedno dobronameren, za naš Novi glas izjemno dragocen prijatelj.

Med duhovniki, ki so odšli v večnost, a so bili z nami tesno povezani, ne morem mimo g. Viljema Žerjela, ki nam je zvesto pisal duhovna razmišljanja - kot predstavnik stare dunajske šole nam jih je pošiljal z natančnostjo odlične švicarske ure -, in pa seveda msgr. Cvetka Žbogarja, ki je bil naš veliki dobrotnik, predvsem pa je za nas vedno molil, nam stal ob strani in nam ob naključnih srečanjih edini vedno povedal, da ve, kako težavno je naše delo. Tu moram izrecno omeniti odličnega stalnega sodelavca g. Ambroža Kodeljo, ki s svojimi zapisi nemalokrat zadene v živo, včasih je pravi vir polemčnih odmevov, a vedno je zavezan iskrenemu, lepemu iskanju Božjega, medtem ko duhovniki mlajše generacije, dr. Primož Krečič, Marko Rijavec, Bogdan Vidmar in predvsem dobesedno "naš" Andrej Vončina, skrbijo za priložnost Bodi človek, g. Andrej pa nas velikokrat preseneti v uredništvu tudi s sladlicami in knjižnimi novostmi s področja duhovnega. Kako ne omeniti naše zlate Jožice Ličen, duše gibanja Umetniki za karitas, s katero sodelujemo že dolga leta in cenimo njene komentarje, predvsem pa delo. In s Krasa ter iz Istre se nam redno oglašata naša Jana Barba, naša zato, ker jo imamo radi, saj trdno stoji za svojimi besedami.

Ko smo se selili s Placute, sem zahteval, da v nove prostore na Travnik prenesemo staro pisalno mizokateder, na kateri so pisali vsi predniki, uredniki in sodelavci na Goriškem, da bo živ dokaz našega vztrajanja zavezi slovenski besedi, demokraciji, krščanstvu; ob njej so se in smo se zbirali in snovali, na njej pisali, danes me spominja, da sem samo člen v tej verigi ljudi, ki se zavedamo pomena, da moramo biti pričevalci.

Da, Novi glas smo ljudje, so sodelavci, med katerimi so bili in so še "radijci" Sergij Pahor, Saša Martelanc, Miro Opetl, Saša Rudolf, Ivo Jevnikar, če o Marku Tavčarju ne rečem niti ene nepotrebne besede, saj ga imamo od nekdaj za svojega, a so tudi prof. Lojzka Bratuž, prof. Tatjana Rojc, dr. Bogomila Kravos, pesnik Aleksij Pregarc, pesnica Ines Cergol, pisatelj Lev Detela, istrski pokončni publicist Milan Gregorič,

mladenka s Krasa Jolka Milič, Peter Kuhar, dr. Janez Juhant, književnik Milan Petek Levokov in drugi. In bi delal krivico Janezu Povšetju, našemu najbolj zvestemu sodelavcu, njegovi obiski v uredništvu so za nas vedno dogodek, če ga ne bi omenil posebej in prav tako gre misel tudi k legendi slovenskega časnikarstva Marijanu Drobežu, ki nas s svojimi komentarji vedno znova preseneča, predvsem pa je zvest spremljevalec življenja in dela v naši domovini, cenimo ga, z nami je od samega začetka. Kako ne bi omenil starih in novih akterjev stranke Slovenska skupnost, pa naj gre za pisatelja dr. Rafka Dolharja ali pa za dr. Damijana Terpina, ki nikdar ne odkloni

vabila za zapis! In tu je naš nekdanji predsednik uprave Zadruga Goriška Mohorjeva dr. Damjan Paulin, njegovih obiskov in zapisov smo vedno veseli, kot smo vedno veseli tihe gospe Marize Perat in njenih prihodov v naše uredništvo, da o njenih raziskavah, na katere smo navezani, niti ne govorim. Vseh ne morem naštet, a prof. Majdo Artač bom izpostavil predvsem zato, ker je dolga leta pisala gledališke kritike za Novi list in danes piše o poeziji, književnosti, tudi o kuhinji. Tudi prijatelj Davorin Devetak je od nekdaj zraven, prav on je lepo orisal našega pri-

jetelja Antka Terčona, ki naju je tudi dobrohotno sprejel v široko družbo Novega lista, kjer je bil tudi prof. Marijan Bajc in vrsta drugih sodelavcev.

Ne morem pozabiti vseh nekdanjih mlajših sodelavcev, za katere še vedno upam, da bodo spet pisali za nas, le kako bi lahko, saj naši bralci še danes pogrešajo osebnost Vide Valenčič, potopise in reportaže Naceta Novaka, pred leti Klare Krapež in drugih, če omenim samo te. In bom izrecno omenil nova imena sodelavcev, najprej Eriko Brajnik, ki nas iz tedna v teden uči zdravega življenja, prijateljico in ljubiteljico svobode, sonca, morja, gora in gozdov Suzi Pertot, slovenista in pronicljivo pero Primoža Sturmana, umetniško nadarjenega Jerneja Ščeka, zvesto in marljivo Metko Šinigoj, spremljevalko glasbe Rossano Palia, na katero se vedno lahko zanesem, Marjana Drufovko, ki je "naš mož v Števerjanu", če lahko parafraziram naslov znamenite knjige, zvestega Karla Mučiča, ki nam prinaša novice iz Laškega. Spomniti se moram urednika Razpotij Miho Kosovela, ki nam piše iz sosednje Gorice, Mirana Miheliča iz Bovca, Tina Mamića, Dejana Valentinčiča, Ines Cergol, Špele Pahor in še ...

Ja, Novi glas smo ljudje, a smo tudi časniki, kjer se je izsolalo veliko poklicnih časnika. Pri nas so opravi štaz in državni izpit za poklicnega novinarja: Ivan Žerjal in Igor Devetak, ki sta danes pri Primorskem dnevniku, Erika Jazbar, Breda Susič, Erik Dolhar, Matjaž Rustija, Peter Rustja, Andrej Černič, ki so danes za postelji ali pa stalno sodelujejo z deželnim sedežem

RAI - Radio Trst A, ter Julijan Čavdek, danes zaposlen pri Svetu slovenskih organizacij, kot smo opravili državni izpit za časnika v uredništvu Novega glasa tudi kolega Danijel Devetak, Igor Gregori in podpisani, ki mi je nekdanja uprava pred 13 leti zaupala mesto odgovornega urednika. Ko smo že pri našem uredništvu, naj omenim, da je Iva Koršič publicistka, zaposlena je s polovičnim delovnim urnikom, a je tudi najbolj zvesta spremljevalka gledališča v našem prostoru, če niti ne omenim njenega neutrudnega dela pri lektoriranju. Za svoje imamo tudi prof. Lojzko Kristančič in prof. Emila Devetaka, naša dolgoletna lektorja in nevsiljiva popravilca naših napak. V Trstu je Nataša Gregori zadolžena za administracijo in tudi oblikovanje, v Gorici sta v uredništvu zvesti in marljivi Majda Sibelia in Katja Ferletič, vsem sem hvaležen in cenim njihovo delo, tudi potrpežljivost. Kako bi se ne mogel v tem zapisu spomniti naše Tiziane Zavadlav, ki je naša administrativna upraviteljica, dejansko tista oseba, ki dela največ časa pri Katoliškemu glasu prej in danes pri Novem glasu? Njeno delo je v našem malem uredništvu izjemno cenjeno, imamo jo radi in si brez nje ne znamo predstavljati Novega glasa. Urednica Goriške Mohorjeve družbe Mirjam Simčič nam pomaga pri prevajanju italijanskih tekstov, medtem ko Marina Fornazarič skrbi za distribucijo in za to, da nam je na delovnem mestu lepo.

Ni nas veliko, gotovo ne preveč, sam sem na vse sodelavce izjemno ponosen.

Gotovo ni odveč, če povem, da je v našem uredništvu nastalo iz zapisov, ki smo jih objavili v Novem glasu, več kot deset knjižnih izdaj, kar samo po sebi govori o odmevnosti naših sodelavcev.

Prav tako je pri nas izpolnilo pogoje za pridobitev publicistične izkaznice veliko mladih, kar za ves naš prostor pomeni bogastvo.

Danes smo zaradi znanih denarnih stisk v hudih težavah, a verjamemo v prihodnost in v naše sodelavce, ki smo jim hvaležni: velika večina jih dela zastonj, kar je naša dodana vrednost, kot bi danes rekli tisti, ki prisegajo na tržno dejavnost!

Novi glas je bil ustanovljen tudi za kadrovanje mladih ljudi, ki bodo nekega dne morali prevzeti naše delo, in sem zato izjemno zaskrbljen za prihodnost, ki bo gotovo pomenila našo večjo prisotnost na svetovnem spletu, a še vedno tudi zvestobo v tiskani obliki našim naročnikom in naročnicam.

Novi glas smo ljudje, ponavljam, različni smo si, lahko tudi pogrešimo, a dovolite mi, da se topla zahvalim vsem, ki z nami sodelujete ali pa nas berete in ste naročeni na naš časopis, plačujete naročnino. Še posebej sem iskreno hvaležen v imenu vseh nas vsem tistim, ki darujete v naš sklad, da lahko izhajamo.

Dvajset let smo z vami in upajmo, da bomo še naprej trdno povezani in, naj mi bo dovoljeno, brez lažne in nepotrebne skromnosti: ponosni smo na prehojeno pot in na to, da ste nam zvesti!

Rudi Merljak

Ne bom pozabil onega petkovega, deževnega in vetrovnega jesenskega večera, ko sem med vožnjo iz Ljubljane na Goriško, s poti v Gorico zavil proti Trstu in naprej proti Devinu. Pisalo se je leto 1995 in situacija med Slovenci in Italiji je bila precej napeta. Bili so burni časi preobrazbe; staro se je na vseh področjih umikalo novemu in tako kot nobena preobrazba tudi ta ni bila niti lahka niti neboleča.

Nekateri, ki so se radi slikovito izražali, so tedaj poudarjali, da ima avtohtona slovenska narodna skupnost v Italiji dve duši. Definiral ju je sicer skorajda vsakdo malce po svoje, vendar je obveljalo, da je ena od obeh duš utelešena v narodno-demokratičnem in katoliškem krilu narodne skupnosti. Tako kot levi del, ki je obsegal številne odtenke levece praktično od sredine do njenega roba, pa tudi ta del manjšine znotraj sebe ni bil povsem enovit. Njegova idejno-nazorska in pokrajinska različnost se je odražala tudi na medijskem polju. Nekoliko poenostavljeno bi bilo mogoče reči, da je poudarjeno katoliški krog - ki so mu usmeritev narekovali predvsem duhovniki - izdajal v Gorici izhajajoči tednik Katoliški glas, drugi, bolj laični krog istega pola narodne skupnosti, pa v Trstu Novi list. Duša in gibalo slednjega je bil gospod Drago Legiša iz Devina, sicer urednik slovenskih programov na Radiu Trst.

Poznala sva se že dalj časa in prav k njemu me je tistega viharnega jesenskega večera vodila moja pot. Kot relativno visok državni uradnik, pooblaščen za sodelovanje na področju reševanja problematik Slovencev v zamejstvu, sem se čutil odgovornega in iskreno dolžnega, da po svojih najboljših močeh poskušam kakorkoli pomagati; zato sem veliko razmišljal o vseh stvareh, ki so zadevale Slovence v Italiji. In nekateri moji takratni zaključki (seveda ne vsi!) so se izkazali za popolnoma pravilne ter daljnovidne. Med njimi tudi ta, da je treba iz dveh manjših listov narediti enega večjega, ambicioznejšega, vplivnejšega. S tem spo-

ročilom sem potrkal na Legiševa vrata. Pokojni Drago, ki sem ga kot človeka in misleca zares cenil, se je razveselil mojega obiska in mi pozorno prisluhnil. Najina pogleda sta se ujela zelo hitro. Seveda je bilo pozneje potrebnih še nekaj pogovorov tudi še z nekaterimi drugimi. Osebo pri vseh niti nisem sodeloval, saj se je v tem pogledu angažiral tudi moj tedanji predstojnik, državni sekretar in prijatelj, ki ga tudi še dandanes močno spoštujem, dr. Peter Vencelj. Toda pot je bila tistega devinskega večera začrtana. In je zelo hitro tudi pripeljala do zastavljenega cilja. Sredi zime, ko se januar 1996 še ni prevesil v svojo drugo polovico, je luč sveta ugledala prva številka novega časopisa, tednika, imenovanega Novi glas. Dr. Legiša je, skupaj z dr. Bratužem, prevzel tudi krmilo novega glasila, med najpomembnejšimi stalnimi člani uredništva pa je od samega začetka bil tudi nekdanji sodelavec Novega lista in sedanji odgovorni urednik Novega glasa, prijatelj Jurij Paljk.

Jurij me včeraj (11.1.2016) popoldan pokliče in pravi: "Rudi, danes mineva dvajset let od izida prve številke našega časopisa. Ker vem, da si odigral vidno vlogo pri njegovem nastajanju, te prosim, če mi lahko za posebno številko, ki jo načrtujem, nekaj napišeš tudi ti". "Kaj, Jurij, že dvajset let je preteklo od tedaj?", sem odvrnil. No, saj sem vedel, da je mi niti že precej let, da se jih je nabralo že celih dvajset, si pa res nisem mislil. Kako hitro beži čas!

Ravno oddaljenost v času, imenovana tudi časovna distanca, je tista perspektiva, ki nam pomaga najobjektivneje presoditi, ali je bila neka odločitev dobra in pravilna ali pač ne. In kaj lahko ob dvajsetletnici rečem v tem pogledu? Ne samo da je bila odločitev za Novi glas pravilna, bila je kratkoročno ena najboljših odločitev sploh! Zahvaljujoč se izjemnim ljudem, dr. Dragu Legiši, dr. Andreju Bratužu in njenemu nasledniku Juriju Paljku, z vsemi njihovimi časnikarskimi sodelavci vred, smo Slovenci - ne samo Slovenci v Italiji (!) - dobili in imamo odličnen, vsebinsko bogat in poglobljen tednik, na katerega smo lahko resnično ponosni.

Janez Povše

Dve desetletji z Novim glasom

V duhu izkušnje, da dan sledi dnevu, teden tednu, mesec mesecu in leto letu in se niti dobro ne zavedamo, da vse to nekam vodi in se nekje sešteva, se v določenem trenutku najdemo pred tako ali drugačno obletnico. In tako smo se znašli pred 20-letnico Novega glasa, našega tednika. Lahko bo kdo pripomnil, da dvajset let spet ni toliko, da bi jih obelodnel na veliki zvon, a vendar gre znotraj naše narodne skupnosti za pomemben dogodek. Novi glas je bil v času svojega nastanka strnitev Katoliškega glasa in Novega lista in je nedvomno predstavljal izrazito novost v našem tedanjem medijskem prostoru. Prispeval je in še prispeva k bogati raznolikosti idej, misli in smernic, ki sta jih dobesedno zahtevala padec berlinskega zidu in osamosvojitve Slovenije. In če bi poskušali z nekaj besedami opisati obdobje, ki ga je Novi glas ves čas spremljal in na svoj način zrcalil, potem je bilo to nenehno ustvarjanje in plemenitenje medsebojnih odnosov, ki jih Slovenci v Italiji s svojo organizirano sotojstjo enkrat z večjim drugič z manjšim uspehom dopolnjujemo in pri tem vztrajamo. Potem sta tu večinski narod in matična država Slovenija, kjer je Novi glas dosledno spremljal in osvetljeval stanje in razmere. Tu velja podčrtati velik poudarek, ki ga daje naš tednik kulturi tudi naše matične države v prepričanju, da je kultura eden od odločilnih temeljev naše narodne biti. In pa seveda verskemu življenju ter veri kot dragocenemu izviru vseh tistih vrednot, ki želijo nagovarjati prav vse ne glede na nazorško prepričanje in s tem zmanjševati notranje razdalje. Novi glas je tudi ves čas zavzeto spremljal in še spremlja nastajanje nove Evrope in s tem v zvezi problematiko velikanskih razsežnosti, ki se ji pravi begunska kriza oziroma vojno stanje na Bližnjem vzhodu, katerega posledice so s terorizmom glasno potrkale na naša vrata. Toda o glavnih značilnostih in ne nazadnje odlikah našega tednika bodo prav gotovo z večjo verodostojnostjo spregovorili zunanji opazovalci. Meni je bila namreč dana možnost, da z Novim glasom sodelujem oziroma sem neke vrste stalni sodelavec od vsega pričetka do danes. Morda sta dve številki, v katerih nisem bil zastopan, in pa tematske številke, tako da lahko govorimo o okrog 950 komentarjev, ki so dobili

okvirni naslov Povejmo na glas. Slej kot prej gre za močno in dolgotrajno izkušnjo, ki me je v dobrem smislu zaznamovala in je neke vrste pričevanje o duhu in naravi našega tednika. V pričetku se mi ni niti sanjalo, da bom z našim tednikom sodeloval toliko časa, in to nepretrgoma. Vse je šlo nekako iz številke v številko in vse je bilo odvisno od dobre volje, nobenega pritiska, le zadovoljstvo, če je uredništvo dobilo nov članek. Podobno je tedaj veljalo za druge sodelavce, kar je pač značilno za pričetek nečesa novega. In tako potem iz tedna v teden, kajti vsak objavljen zapis je praktično že preteklost. V tem smislu nenehno razmišljanje o naslednjem komentarju - tovrstna usmerjenost v prihodnost je vse-kakor zelo blagodejna, ti pomaga tudi drugje. In potem neposredno sodelovanje z uredništvom. Od nekdaj se mi je zdelo pomembno, da nov članek prinesem na uredništvo lastnoročno in na ta način pridem v stik s tistimi, ki ustvarjajo celotno številko. In včasih so bili ti moji prihodi rutinski, v veliki večini primerov pa je prišlo in prihaja do živih pogovorov o tej in oni stvari, o tem, kaj Novi glas pripravlja za prihodnje. Tehtnejša so bila seveda srečanja z uredniki, dr. Dragom Legišo, Andrejem Bratužem in še posebej z Jurijem Paljkom, s katerimi pa vselej, kadar je to potrebno, izmenjava mnenja bodisi o našem tedniku bodisi o drugih medijih, o našem narodnostnem prostoru, Sloveniji, tako rekoč o vsem. In tak reden stik s časopisom in njegovim vodstvom je izredno dragocen, saj si kot zunanji sodelavec zares na tekočem. Vedno pristrčna so nadalje srečanja z ostalimi člani uredništva, Danijelom Devetekom, Ivo Koršič, Majdo in Katjo. V celoti gledano, ne vidim razloga, da ne bi Novi glas uspeval tudi v prihodnje, predvsem zato, ker ima svoj prepoznavni pogled na dogodek in dogajanja pri nas in kjer koli. In tovrstna prepoznavnost je bistvena. Zato naj bo deležen razumevanja in podpore s strani vseh institucij tostran in onstran meje, ki omogočajo njegovo delovanje. Za podpisane pa velja, da bo pač še naprej poglajbal svoj teden v iskanju članka za prihodnjo številko, vselej v prizadevanju za aktualnost in etično ostrino.

Alojz Tul

Več desetletij sta istočasno izhajala tednika Katoliški glas in Novi list (prvi v Gorici, drugi v Trstu), ki sta v bistvu nagovarjala slovenske bralce v zamejstvu demokratskega mišljenja, temelječega na načelih krščanskega etosa. Res je, da sta glede nekaterih problemov zavzemala različna stališča oz. jih obravnavala z različnih vidikov ob upoštevanju takratnih političnih razmer v okviru naše narodne skupnosti pa tudi v širšem pogledu. V zadnjih dvajsetih letih so nas zajele velike spremembe na vseh področjih človekovega udejstvovanja, ki so vplivale in še vplivajo na način življenja, mišljenja in organizirano delovanje. Slovensko zamejsko skupnost so nove razmere še dodatno prizadele zlasti v demografskem in asimilacijskem pogledu. Miselnost mlajših generacij je danes povsem drugačna in radikalna v primerjavi s prejšnjimi generacijami. Zato je težko pritegniti mlade k prevzemanju odgovornosti za delo v korist celotni skupnosti. Od tod zahteva po novih prijemih v povezavah z mlajšimi generacijami in v vzpostavljanju novih oblik delovanja in hkrati tudi pri premoščanju starih pregrad. Gornje ugotovitve veljajo tudi za našo narodno

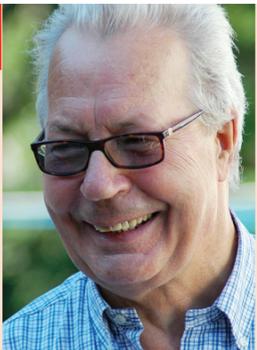

skupnost v Italiji, zato se tudi ta mora nujno prilagajati novim časom in razmeram. V ta okvir lahko uvrščamo tudi združitev omenjenih tednikov, Katoliškega glasa in Novega lista, pred točno dvajsetimi leti. Njun verodostojni naslednik je postal Novi glas, katerega prva številka je izšla 11. januarja 1996.

Okrog njega so bili sodelavci obeh tednikov kot novi sodelavci. Ob tej priložnosti bi posebej omenil prof. Andreja Bratuža iz Gorice, ki ga danes ni več med nami, a je stalno sodeloval s svojim peresom tako pri Katoliškem glasu kot Novem glasu, pri katerem je bil glavni urednik ob odgovornem uredniku dr. Dragu Legiša. Iz osebnih izkušenj vem, da je veliko skrb posvečal vsebinski zasnovi posamezne številke in v ta namen sodelavcem nakazal ustrezne članke. Poleg tega je tudi sam prispeval tehtne članke različne vsebine, vključno iz političnega življenja slovenske manjšine, v katerem se je tudi sam aktivno udeleževal tudi na najvišjih odgovornih mestih.

Antek Terčon

Takratni župan dr. Legiša me je naprosil, da mu nekaj napišem o športu, ker je želel, da bi Novi list vsaj občasno pisal o tem, kar družijo in navdušuje vedno večje število mladih. Tako sem stopil v svet Novega lista, saj sem bil pred tem le njegov naročnik. Najzanimivejša so bila vsakotjedenska srečanja v stari tiskarni v ulici Rossetti, kjer je gospodoval Vinicio, ropotal tehnik Švab, Jeza popravljaval odtise, dr. Legiša pa se jezil v skrbi, da bo list pravočasno tiskan. Tako se spominjam prvih stikov z Novim listom. Zanimivi so bili občasna srečanja s sodelavci in žive razprave o političnem stanju tako pri nas v zamejstvu kot v matični domovini, takrat Jugoslaviji. Kar je izstopalo v debatah, sta bila narodna zavest in kritični pogled na politično ureditev v matici, čeprav je tudi iz tega izhajala navezanost na matico. Tako stališče je takrat razlikovalo Novi list od Katoliškega glasa in Primorskega dnevnika. Meni je to ustrezalo, ker sem že od mladih nog, po mamini zaslugi, razlikoval domovino od režima, ki je trenutno na oblasti. Poglavje zase so bila dvoletna srečanja ob pripravi božične in velikonočne številke Novega lista. Takrat smo se navadno srečali sodelavci in člani izdajateljske zadruge, katere član sem bil tudi sam. Nepozabni mi ostajajo spomini na enciklopedičnega Marka Vuka, še mladega študenta, ki me je očaral z raznolikostjo snovi, od umetnosti, krajine, zgodovine, zlasti Goriške, pa vse do poznanja avstrogrških lokomotiv na premog, ko je spravil v zadrego samega upokojenega strojevodjo, lastnika gostilne, ki nas je gostila. Jeza nas je prepričeval o neizbežni osamosvojitvi Slovenije, o čemer smo precej dvomili; za dobro voljo je poskrbel dr. Bitežnik, medtem ko je starosta prof. Bednarik obujal spomine na medvojnne čase. Zraven sta bila Artačeva in Pregarc, ki sta poskrbela za literarni koticček. Mnogo je bilo takih in drugačnih srečanj, težav, zlasti finančnih, s katerimi se je zadruga soočala. Dr. Legiša je mladim sodelavcem, ki jih je veselilo časnikiarstvo, pomagal tako, da so si pri Novem listu nabrali dovolj izkušenj in objavljenega gradiva, da so lahko delali časnikiarski izpit, in to celo v svojem materinem jeziku, saj je to sam dosegel, ko je dolga leta sedel v Vsedržavnem združenju časnikiarjev v Rimu. Leta so minevala, prihajali so novi sodelavci, naj omenim: brata Breclja, Marka Tavčarja, Jurija Paljka, Heleno Jovanovič, Ivana Žerjala in še druge. Slovenija se je osamosvojila, nastale so nove-stare finančne težave za slovenska zamejska tednika. Treba je bilo najti rešitev, saj so bralci bili sorodnih misli, če že ne istih. Začeli so se pogovori in prišlo je do

spojitve dveh tednikov, ki sta ohranila vsak del naslova ter katoliško in laično naravnost s trdno bazo narodnega ponosa in tesne povezave z matico.

Kaj mi je ostalo od sodelovanja z dr. Legiša tako v politiki kot pri opazovanju dela na Novem listu? V času ostrih polemik v sami manjšini med politiki različnih usmeritev je Novi list iskal novih zmernejših prijemov, ki so šlo za vprašanja naše skupnosti. To je privedlo zlasti na političnem področju do revolucionarnih rešitev, ki so se začele prav v Devinu-Nabrežini, ko se je SSK povezala s KD, PSDI in PSI za prvo povezavo z italijansko levo sredino.

Novi list, ki ga je pred vojno ustanovil dr. Engelbert Besednjak, je prva leta po vojni oživel z dr. Legiša ob sodelovanju in mentorstvu istega ustanovitelja. Bil je to poseben list za tiste nemirne čase kominformizma, titovstva in demokracije, ki jo je zagovarjal protikomunistični liberalno katoliški del Slovencev v Italiji. Katoličani so se prepoznali v Katoliškem glasu, liberalno usmerjeni Slovenci v Demokraciji; politični prostor je bil torej polno zaseden!

Novi list pa se je s pogumom lotil neke nove, zmerne poti, ki so jo označevali krščanstvo, sociala in zmernost, takrat še kako potrebna med vnetimi zamejci in lepim številom beguncev iz Jugoslavije. Dr. Legiša je zbral okrog sebe nekaj predvojnih uveljavljenih delavnih mislecev, kot prof. Bednarika, dr. Jeza, dr. Bitežnika in še nekaj mlajših. Pot, sicer strma, se je izkazala za pravilno in zmerno pisanje, čeprav kritično, je bilo nekaj novega. List je utrjeval narodno zavest in z zanimanjem kritično spremljal dogajanje v Jugoslaviji. Ta zmernost me je prevzela, ko sem občasno na prošnjo urednika kaj zapisal. Tako sem postoma stopil v krog Novega lista, ki mi je tudi politično bil bliže kot ostra stališča tako slovenskega liberalnega kot katoliškega pola. Časopisu sem pobilje sledil kot član nadzornega sveta in doživljal vzpone in kritične zlasti finančne trenutke. To pa ni preprečilo, da bi se okrog lista zbralo lepo število mladih, ki so se z leti uveljavili kot poklicni časnikiarji.

Finančne težave so tako Novi list kot Katoliški glas prisilile, da so našli skupno rešitev, ki pa ni spreminila bistva nekdanjih tednikov, katerih načela ostajajo še veljavna. Prepričan sem, da sedanje vodenje, kljub težavam, ohranja tisto zmernost in kritičnost, ki ju je dr. Legiša zasledoval.

Marko Tavčar

Draga in spoštovana dr. Kazimir Humar in dr. Drago Legiša,

prijatelj Jurij me je naprosil, da bi napisal kak svoj spomin na čas pred dvema desetletjema, ko smo uresničili združitev dveh sorodnih tednikov, se pravi Katoliškega glasa in Novega lista. Rad sem privolil, ker je to tudi priložnost, da človek pogleda med svoje zapise in osveži spomin na tiste tako plodne dneve. Pravezprav sem se spomnil tudi dejstva, da se je ta proces dejansko sprožil že nekaj let prej. Leta 1992 smo namreč začeli snovati zadrugo Goriška Mohorjeva, ki je bila nato formalno ustanovljena naslednjega leta. Racionalizacija administracije in novosti glede fiskalne zakonodaje so bile povod, da smo v zadrugo povezali tri do tedaj samostojne enote, ki jim je dotlej nudilo potrebno tržno strukturo Katoliško tiskovno društvo – KTD. V Zadrugo Goriška Mohorjeva so vstopile Goriška Mohorjeva družba iz leta 1923, torej najstarejša zamejska knjižna založba z dejansko neprekinjenim delovanjem, tednik Katoliški glas, ki je začel izhajati leta 1949, ko sta se povezala tržaški list Teden in goriški Slovenski Primorec, ter otroška revija Pastirček, ki izhaja vse od prvega rednega šolskega leta po drugi svetovni vojni, torej polnih 70 let. Pa naj rečejo, da tako dolgo redno delovanje in izhajanje ne potrjuje neke vloge na informativnem in formativnem prizorišču v našem prostoru.

Na pripravljanih sestankih smo se vsi strinjali, da je pametno povezati čim širši krog ljudi, in zato smo na ustanovni občni zbor povabili tudi tedanjo predsednico SSO-ja Marijo Ferletič, tržaško Duhovsko zvezo, ki jo je zastopal g. Dušan Jakomin, ob njem je prišlo še nekaj tržaških duhovnikov, Društvo slovenskih izobražencev s predsednikom Sergijem Pahorjem in založbo Mladika z odgovornim urednikom Marijem Maverjem ter še nekatere kulturne delavce, publiciste in ustvarjalce. Zastopniki teh ustanov so tudi postali in so še vedno redni člani Zadruga Goriška Mohorjeva, kar je dokaz, da je Zadruga že pred več kot dvajsetimi leti razmišljala o povezovanju in sodelovanju med sorodnimi ustanovami naše narodne skupnosti. Predstavniki vseh teh ustanov, društev in osebkov redno prihajajo na občne zbornice in izbirajo nova vodstva Zadruga oziroma sprejemajo bilance in sklepe. Kar nam torej v teh mesecih in tednih stalno ponujajo kot odrešilno misel nekateri predstavniki deželne uprave in tudi nekateri izvoljeni predstavniki ter vodilni kadri ustanov slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki so blizu SKGZ, smo mi pri Zadrugi Goriška Mohorjeva že zdavnaj naredili, ne da bi to posebej obežali na veliki zvon, in se nam vedno znova kaže kot pozitivna odločitev, ki rojeva uspešna sodelovanja. Povsem drugače pa se stvari razpletejo, ko pride do združitve nazorsko različnih listov, kot se je to zgodilo na Koroškem z ustanovitvijo Novic, ki kljub stalni skrbi iz Ljubljane ne morejo zares zaživeti. Zelo dobro se spominjam, kako sta me le dobri dve leti kasneje presenetila, ko ste me vprašala za mnenje, kaj bi rekel o združitvi Katoliškega glasa in Novega lista, pri katerem sem sodeloval že več let in ki mi je omogočil, da sem na začetku 80. let postal publicist, kar je bil pogoj, da sem nato lahko začel občasno sodelovati in nadomeščati bolne kolege na Radiu Trst A. Leta 1988, ko se je upokojil dr. Vršaj, pa sem postal praktikant in nato po opravljenem državnem izpitu poklicni časnikiar na našem radiu.

Kot rečeno, s svojim vprašanjem sta me oba presenetila, zlasti vi, g. Humar, saj nisem bil med sodelavci Katoliškega glasa, čeprav sem zaradi mohorjevk pogosto zahajal v urade na Placuto, kjer sva se ob znamenitem katedru, ki je sedaj v Paljkovi sobi, vedno lepo pogovarjala. Stvar se mi je zdela prelomna in zelo spodbudna, tako da sem se zelo veselil sestanka sodelavcev

Novega lista pozno poleti 1995, med katerim smo končno izvedeli, kako je ta sugestija o združevanju obeh tednikov prišla iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu in da se oba, tako Humar kot Legiša, s tem strinjata, ker sta v tem videla možnost, da bi skupnim bralcem ponudili vsebinsko bogatejši tednik, ki bi lah-

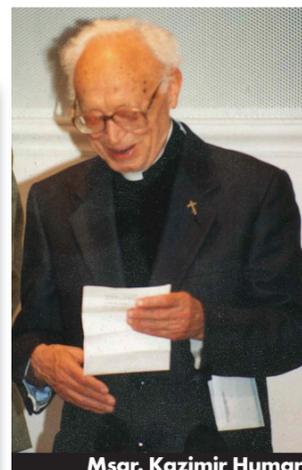
ko kril dogajanje na celotnem deželnem ozemlju in tudi v matični domovini, zlasti na Primorskem ter na Koroškem. Dosegli bi ob tem več učinkov, v prvi vrsti racionalizacijo stroškov in možnost zaposlitve profesionalnih kadrov, kar bi končno tudi omogočilo redno kadrovanje.

Kmalu nato so se začeli stvarni pogovori vseh dejavnikov, ki bi sodelovali pri tem projektu in so v glavnem bili člani Zadruga Goriška Mohorjeva, ki naj bi prevzela pravno in upravno odgovornost za izdajanje novega zamejskega časopisa. To pomeni, da smo se pri mizi v župnijski dvorani v Nabrežini zbrali zastopniki goriških duhovnikov in Katoliškega glasa, tržaške Duhovske zveze, GMD, Novega lista, Društva slovenskih izobražencev in Mladike, vsaj enkrat je bil prisoten tudi predstavnik Urada, ki je osvetlil stališče Ljubljane. Stvar je bila že dorečena. Uskladili smo se, da naj bi začel izhajati tednik, čeprav je zlasti krog okrog DSI sprva vztrajal, da naj bi bil to časnik, ki bi izhajal dvakrat tedensko. Rečeno je bilo, da bi odgovorni urednik novega časopisa postal Sergij Pahor, ki bi list urejal v Trstu, vendar prav na zadnji seji, ko je bilo že vse skoraj do potankosti dogovorjeno tudi glede finančnega konstrukta, ki naj v enaki meri bremeni Trst in Gorico, je Sergij iz žepa povlekel list, ob čemer smo se, kot se spomnita, vsi začudili, in razčlenjeno utemeljil, zakaj se sam in tržaški krog, ki ga je predstavljal, ne more strinjati s tako zastavljenim konceptom novega časopisa. Zahvaljujoč se Sergiju in temu stališču, je nastal Novi glas, kot ga poznamo, kajti po prvem trenutku skorajda osuplosti, sta se prav vidva, draga Humar in Legiša, zbrala in odločno rekla, da se načrt nadaljuje. Nastane naj tednik, ki bo imel dve enakovredni uredništviji v Trstu in Gorici, odgovorni urednik postane Legiša, glavni pa prof. Andrej Bratuž. V tem smislu ste še zlasti glasno in jasno spregovorili vi, dr. Humar, ki ste poudarili, da so že zdavnaj prišli časi, ko naj laik prevzame odgovornejšo vlogo pri mediju, ki si za smernice postavlja zvestobo krščanskemu etosu, slovenstvu in demokratičnim načelom. S tem stališčem se je z utemeljenim posegom strinjal tudi msgr. Simčič.

Kako so se stvari v naslednjih letih razvijale, je druga zgodba. Sedaj tam iz nebeškega Jeruzalema, ko gledata na vse to in ugotavljata, kako gredo stvari pri Novem glasu, si gotovo mislita svoje. Soočamo se s krčenjem finančnih sredstev, z višanjem stroškov, manjšim številom sodelavcev, s pritiski, ki gredo v smer združevanja založništev, in ob tem vama gotovo ne more biti vseeno. Mi seveda gledamo na vse to dogajanje 'sub specie temporis', se pravi, da se sproti soočamo s temi problemi in se nam včasih zdijo nerešljivi. Prav zato bi vaju prosil, da stopite v stik s krogom duš, ki so se v minulih desetletjih trudile in zavzemale za razvoj našega tiska, ter v delegaciji stopite do Vsemogočnega in skušate posredovati, saj se bo edino z Božjo pomočjo lahko zadeva rešila, kot si vsi želimo, in bo lahko Novi glas še naprej opravljal svojo osnovno funkcijo, ki sta jo prav vidva začrtala.

Zbogom, vajin Marko Tavčar

Devin, na god sv. Pavlina Oglejskega 2016

Boris Pahor

“Veseli me predvsem dejstvo, da se je Novi glas sploh rodil! Katoliški glas je imel težko življenje, še težjo pot pa je imel Novi list. Spojitev med obema časopisoma je bila pametna in daljnovidna. Ohranila se je krščansko-socialna podlaga nekdanjega tržaškega tednika, po vzoru, ki ga je dal Šček. Ščekova ideja, da se o dogodkih poroča resno, natančno, sicer sintetično, je bila prava. Novi glas je to odliko ohranil. Obenem je Novi glas ohranil tudi težnjo po vrednotenju narodne pripadnosti. Vaš tednik ima dobro uredniško politiko, vsebinsko je bogat in v njem se lahko najde marsikaj, česar v drugih zamajskih medijih ni mogoče brati. Upam, da bo tudi v prihodnje znal Novi glas ohraniti neko stvarno distanco do preteklosti. Naj vaš časopis

mnenja. Vem, da je danes mlade težko dobiti. Prav v tej smeri je treba storiti največ!”
(iz pogovora, ki smo ga v Novem glasu objavili 17. decembra 2015)

Sergij Pahor

neveril. Združitev dveh tednikov je bila tudi dokaz, da si zna-

20 let Novega glasa

Ko smo pred dvajsetimi leti ustanavljali Novi glas oziroma načrtovali združitev Katoliškega glasa in Novega lista, se je marsikdo spraševal, ali je to dejanje potrebno in koristno. Čas je kmalu pokazal, da je bilo eno in drugo, bilo pa je predvsem znak zaupanja v prihodnost naše skupnosti, zato je bilo tudi daljnovidno in prav tako tudi pogumno. To dvajsetletje je dokazalo, da smo imeli prav, ko smo se tako odločili. Takrat smo razmišljali, da krščanski usmerjen demokratičen tisk je toliko bolj potreben v sodobni družbi, ki je izgubila mnoge od temeljnih vrednot vsake zdrave skupnosti. To še bolj velja za manjšinsko skupnost ne samo, ker hočemo dokazati, da

mo skupaj ne samo zamisliti ambiciozne načrte (ker to je bil), ampak tudi, da smo ga sposobni postaviti na konkretne noge. Seveda ni vse teklo kot namazano z oljem, profesionalizacija osebja je terjala svoje, dotacije niso mogle izpolniti vseh lukenj, a vendar smo po dvajsetih letih še živi in gledamo naprej. Ustanovitev Novega glasa je pomenila preskok v resno zastavljeno publicistično, postopoma je ustvarila pogoje za razširitev kroga sodelavcev in bralcev ne samo v manjšinskem okolju, ampak tudi preko meje, kar gotovo prispeva k tistemu pravljenemu pojmovanju skupnega slovenskega kulturnega prostora, o katerem toliko govorimo, a je še daleč od tega, da bi ga dejansko uveljavili, predvsem pa (in mislim, da je to ena najbolj markantnih pridobitev) je pomenila obogatitev miselnega ozorja piscev ter - posledično - tudi bralcev. To pomeni rast tako za založbo in njene upravitelje kot za uredništvo in sodelavce. Ni nujno, da vsi soglašajo s pisanjem Novega glasa, in prav tako ni potrebno, da Novi glas piše v strahu, da bi se komu zameril. Zato svobodoljubno naprej v obrambo resnice in v skupnem zagovarjanju pravic manjšine in utrjevanju njene rasti. Skupnem, ker skupnost smo, a na to prepogostoma pozabljamo. Tudi tisk bi moral to imeti vedno pred očmi. Člani uredništva pa si vsekakor zaslužijo iskrene in prijateljske čestitke za dosežene rezultate v prvem dvajsetletju, ki naj bo samo prvo od mnogih drugih, ki jih čakajo v prihodnosti.

Majda Artač Sturman

Praznik besede

Žejna besede, željna novega glasu, se veselim četrta, ko iz nabiralnika zapoje med nas novi Novi glas. Veselim se praznika besede. Po pisani besedi hlastam, uživam v njej - prazničen dan. (december 2011)

V otroštvu sem branje časopisov povezovala predvsem s prazničnim časom, ko sem nestrno pričakovala božično izdajo tednikov, kot so bili Gospodarstvo, Katoliški glas in Novi list, ki smo jih pri nas doma redno prebirali. Moji spomini so povezani zlasti z božično številko Novega lista: najbolj so me pritegovala fotografije zasneženih pokrajin, smrečic in jasic, ki so v deklici ustvarjale sanjske zimske idile in podobe praznikov. In takšno veselo

in praznično pričakovanje je v meni ostalo do danes, ko sicer obžalujem, da so v našem prostoru usahnili mnoga tedanja glasila in revije. Novi list je zame pomenil prvo sodelovanje z krajšnic. Prav tako je kristalno izbrusen spomin na tedanje urednika Draga Legišo, ki je na vsakoletnem srečanju ob praznikih gosposko uglajeno in iskreno pohvalil pred vsem omizjem tudi zunanjo sodelavce Novega lista ter nas tako spodbujal k sodelovanju. Podobno velja tudi za sedanjega urednika, ki je zame samo Jurij, za katerega lahko rečem, da poleg izostrenega čuta za kritično oceno našega zamejskega prostora premore izredno humanost, široko obzorje in smisel za sodelovanje. Prav on s spodbudno besedo (danes tudi po mailu) doliva olja plamenčku mojega veselja za pisanje. Največkrat bi človek kar odložil pero in obmoknil v tej naši gluhi lozi (joj, kako je zguljena ta prisproda, a še kako aktualna!)

svetovno vojno šel v Laško. Bil je naročnik Novega lista, eden redkih s tega konca. Dobro se spominjam, kako se je značilno tolkel z dlanjo po čistem čelu in živo komentiral z očetom aktualne politično-narodne teme. V oklepaju: ni mi znano, ali obstaja - poleg avtobiografskega dela Draga Legiša *Ne zapečkarji, ampak protagonisti* - sploh študija o Novem listu, o njegovem krogu in bralcih. Lepo pa bi bilo, ko bi se kdo od naših zgodovinarjev ali raziskovalcev lotil česa takega. Tudi sam sem bil naročen v letih univerze na Novi list, cenil sem nekatere članke, zlasti tiste bolj poglobljene, npr. Martina Breclja o politično nazorni vsebini ali Joška Šavlija o alternativni slovenski zgodovini. Občasno sem tudi sam sodeloval s poročili s filmskih festivalov, saj sem takrat glavno publicističnega dela namenjal Primorskemu dnevniku in Radiu Trst A. Spominjam se tistega ustvarjalnega vzdušja z začetka devetdesetih let, ko je bil sedež Novega lista v tiskarni Vinicia Stuparja na drevoredu D'Annunzio, kjer sta imela delavni štab urednik Drago Legiša in prva profesionalna sodelavka Helena Jovanovič. Kako je Vinicio z navdušenjem prebiral (in popravljal) odtise najnovejše glose "Paljka, ki je zopet zadel v živo". Naš sedanji odgovorni urednik Novega glasa je takrat koval svojo časnarsko šolo prav pri Novem listu, po zaslugi dr. Legiša, ki je vedno zagovarjal potrebo po kadrovanju mladih časnarskih talentov. O naših ponedeljkovih "uredniških sestankih" v gostilni Citta' di Londra, pri Marinu in Eziju, sem že pisal. Takrat smo se zbrali vsi "novolistarji", ob taktirki Doktorja in Antka, poleg omenjenih še tisti, ki so šli v druge profesionalne poti, Marko Tavčar, Martin Breclj, starejši sopotniki, kot Rafko Dolhar, Miro Oppelt, Egidij Vršaj, dopisnik iz "osvobodjene Slovenije" Marko Vuk, in mlajši, kot Ivan Žerjal. Še kdo? Po združitvi se je ta srenja, obogatena s kolegi in prijatelji Katoliškega glasa, še nekajkrat dobila ob priložnostnih božičnih srečanjih, a se je to potem žal opustilo. Na to sem večkrat opozoril prijatelja urednika, Jurija Paljka: kljub poman-

janju sredstev bi se lahko vsi tisti, ki smo zraven, le dobili "na pici", da si od časa do časa pogledamo in povemo v oči, kar mislimo in kako bi lahko bolje obravnavali, kar nas teži, in načrtovali naprej. Zadnja leta je Novi glas vprežen v svet mreže, njegova spletna stran in facebook stiki so baje dobro obiskani. Sam sem nekako odrezan od tega in uporabljam splet le za sporočanje oz. dokumentiranje. Vem, da je t. i. svet 2.0 sedanost in prihodnost, vendar mislim, da bi tudi takšna neposredna srečanja lahko služila za medsebojno soočanje. Če se vrnem k dediščini Novega lista, lahko današnji bralci sami privedo: nekateri so se še kako prisotni v Novem glasu, Antek, Marko Tavčar... (še kdo?). A bolj kot to, se mi zdi, da je ta duh prisoten tudi neke v splošni etični držbi časnika. Mimo "obveznih" strani, ki so namenjene cerkveni, verski in splošno duhovni tematiki in jih odlično pokrivajo stalni uredniki in tudi sodelavci, za vse bi navedel Danijela Devetaka in Andreja Vončino, bi izpostavil še vedno prisotno rdečo nit socialnega čuta in brezkompromisne angažiranosti, še od izvornih časov Draga Legiša in njegovih vzornikov Besednjaka, Kreka, Kocbeka. Ob raznih poglavljenih in kritičnih prispevkih bi tu opozoril na nepogrešljive zapise Suzi Perot, Tržačanke, ki svojsko doživlja vse duše našega primorskega etosa, od Istre in Dalmacije do Krasa, Vipavske in sedaj Benečije, kjer biva že nekaj časa. Njeni moralni zapisi si gotovo zaslužijo objavo tudi v knjižni obliki. Včasih se še sam ne strinjam z ostrino stoodstotno izpostavljenih, a iskrenih in kakovostnih uvodnikov Jurija Paljka in kolegov (za vse npr. Igorja Gregorija in Andreja Černica). Ampak ne zaradi vsebine, gre bolj za slog. Sam sem morda še bolj radikal, a bolj zadržan pri pisanju. Kolegi iz uredništva pa so verjetno vajeni telefonskih protestov naših posvečenih veljakov. Če naš časopis dobiva kritike iz enega in drugega dela establišmenta, takrat ko pošteno in nekonformistično razgalja odprte rane našega družbenega tkiva, pomeni, da je na pravi poti. Nemara tudi visoko priznanje italijanske države za našega urednika Jurija, je dokaz o tem.

Davorin Devetak

Novi list, Novi glas

Dvajset let je minilo. Saj se mi ne zdi res. Ko gledam današnje velike tople barvne fotografije in še aktualni dizajn, ki si ga je izmislil oblikovalec Bojan Maraž za naš novi "združeni" tednik, in se spominjam bolj skromnega in lapidarnega videza Novega lista, ki je nastajal v tržaški tiskarni Graphart, ne morem mimo nekaj asociacij in primerjav. Morda nostalgicnih, morda vsebinskih, gotovo vrednotnih. Ob vsem ustvarjalnem podiranju, ki je sledilo tudi v naših logih po padcu berlinskega zidu in jugoslovanskem razkroju, je nastanek skupnega tednika za slovenske katoliške in laične zmerno usmerjene kroge gotovo doprinesel pozitivno priložnost za strnjenje sil in soočenje sorodno čutečih pogledov. Predvsem dejstvo, da je nastopil novi rod mladih časninarjev in sodelavcev z Goriškega in Tržaškega, pod mentorstvom bolj razgledanih osebnosti, kot sta bila glavni urednik Andrej Bratuž in odgovorni Drago Legiša, in denimo pod "navdihom" zgodovinskega urednika Katoliškega glasa msgr. Kazimirja Humarja, je pripomoglo, da se je novi časnik postopno rešil izvorne hibridnosti in začel nelahko pot sinteze in objemanja različnih zornih kotov.

Tudi pomemben delež, ki ga dajejo sodelavci z bolj ali manj osebnimi potezami, ki izhajajo iz domačega, deželnega, matičnega, a tudi širše evropskega in zdomskega okolja, nedvomno bogati in oblikuje svojski pogled na svet, ki ni zgolj versko-katoliško, zgolj narodno-politično branje naše in širše družbene stvarnosti. Lahko bi omenil, le za vzorec, nekonvencionalne prispevke duhovnika Ambroža Kodelje (in pred njim pokojnega Stanka Žerjale), Jolke Milič, spravljive Janeza Povšeta ali pa pikre Antka (Terčona), pogovore uredništva tudi z nekonvencionalnimi osebnostmi, ali tiste zgodovinske Erike Jazbar, prispevke Leva Detele ali še bolj oddaljenega Vladimira Kosa.

Kaj je pri vsem tem ostalo od duha predhodnikov, zlasti dela, ki se navezuje na glasilo tržaških krščanskih socialcev? Če mi je dovoljena osebna nota, se spominjam, ko sva z očetom obiskovala zavednega Slovence iz Ronk, Franceta Devettija - Bjetkinega, po rodu z Vrha, ki je še pred drugo

Walter Bandelj

Nekaj let po osamosvojitvi Slovenije je nastal tednik Novi glas. Novi glas, ki v letošnjem letu praznuje 20-letnico obstoja in je nastal z združitvijo dveh tednikov, Novega lista iz Trsta in Katoliškega glasa iz Gorice. Že takrat so nekateri modro pomislili, kako lahko združimo moči v naših katoliških krogih, tako da bi bolje udeležili našo slovensko, demokratično in katoliško identiteto in jo izpričevali v tedniku. Danes lahko rečemo, da so naši tedniji upravitelji bili daljnovidni; spoznali so, da je to prava pot. Mogoče bi lahko že sanjali o novem krščanskem dnevniku. Nam namreč ni vseeno, če bi izginil naš verski list! Predstavljal bi nam čisto nekaj podobnega, enakega, kot to delajo še drugi časopisi. K sreči ni tako, Novi glas odraža različnost, pluralnost; z vseh njegovih strani vejejo naše krščanske vrednote. Ne pozabimo, da nekaterim vidnim politikom je vse to nepotrebno ali povsem odvečno. Dogodek, ki se je zgodil okrog razpela v šolski stavbi v Štandrežu, tudi kaže na našo različnost. To je znak, ki ga ne sme nikoli nihče odvzeti. Zato naj živi naš Novi glas še na "mnogaja ljeta".

Franci Petrič

20 let izhajanja Novega glasa in 70 let izhajanja Katoliškega glasa ter Novega lista sta obletnici, ki v časih, ko se močno spreminja odnos ljudi do tiska, zaslužita posebno pozornost pa tudi hvaležnost. V uredništvu Družine se veselim obeh lepih obletnic slovenskega katoliškega tiska v Italiji. Kolegi in prijatelji "z Zahoda", hvaležni smo vam, ker prinašate v slovenski prostor romanško sproščenost in katoliško širino, čestitamo vam ob jubilejih in želimo, da nam še naprej svetite s svojo neomajno zvestobo veri in Cerkvi ter narodnim izročilom.

Iva Koršič

Da bi še vztrajali na začrtani poti!

Kako bliskovito mineva čas. Zdi se skoraj nemo-goče, da je od tistega januarja 1996, ko sta se uradno spojila Katoliški glas in Novi list, preteklo že celih dvajset let!

Spomin kar sam odplava v tiste čase, ko sem začela bolj redno sodelovati z našim tednikom Katoliškim glasom, ki je v naši družini zmeraj veliko pomenil in bil vedno na vidnem mestu na domači polici. Naš oče Ciril se sicer namera-noma ni nikoli hotel naročiti nanj, ker ga je vsak teden hodil kupovat v razne goriške prodajalne, da bi preveril, če ga imajo. Predvsem v tiste je trmasto zahajal, za katere je vedel, da so gospodarji še posebno "črno obarvani". Prav užival je, ko so mu prvič rekli, da ga nimajo, naslednjič pa so mu ga že prijazno ponujali. Spomini na Katoliški glas me navezujejo tudi na študentska leta, ko sem vanj včasih plaho kaj prispevala in se mi je zdelo čudovito, da so mi članek objavili. Vse je bilo seveda "za božji lon". Še sanjalo se mi ni,

da bi za to prejela kako plačilo. Takrat je uredni-koval pokojni duhovnik Jože Jurak in v pritličju poslopja na Placuti št. 18 so pod uredniškimi prostori v tiskarni Budin bili še stavci ob svinčenih črkah. V pisarni nad tiskarno pa je bila gospodična Zora Piščanc, ki je bila sama pisateljica in dramatičarka z lepo uglajenim peresom. Na poslopje na Placuti, kjer je domoval Katoliški glas, do uredništva katerega so vodile ozke, strme stopnice, smo bili otroci in odrasčajoče najstnice iz družin, ki so jim bile krščanske vrednote zme-raj življenjsko vodilo, zelo navezani. Tam smo se namreč zbirale pevke dekleškega zbora Mari-jine družbe, ki ga je vodila prof. Lojzka Bratuž. Ona nas je uva-jala v svet glasbe tudi tako, da nas je - seveda brezplačno! - učila klavir. Učiteljica Mila Dol-gan pa je vodila srečanja dekletc iz Marijinega vrtca ... Prav v teh prostorih je v prvih letih po združenju Katoliškega glasa, ki je izhajal v Gorici, in Novega li-sta z uredništvom v Trstu, začel svoje prve pogumne korake v večkrat trpkem časnikarskem svetu Novi glas, ki je združil "ra-zlične glasove", ki pa so vsi odražali vrednote krščanstva, trdno verjeli v svobodo in kle-no zagovarjali narodnostno po-končnost in gojili veliko ljube-zen do slovenskega jezika. V prvih letih sta bila "ta glav-na", sedaj, žal, že oba pokojna,

dr. Drago Legiša kot odgovorni urednik in prof. Andrej Bratuž kot glavni urednik. Prof. Bratuža sem poznala že od otroških let kot glasbenika in organista, pa tudi kot profesorja, saj nam je v prvem liceju razkrival antično filozofijo in sred-njeveško zgodovino. Dr. Legišo pa sem spoznala prav na uredništvu Novega glasa. Takoj mi je na-redil poseben vtis in vzbudil veliko spoštovanje zaradi profesionalne časnikarske drže, znanja, resnega pristopa k delu in jasnih neomajnih mi-sli in prepričanja. Včasih sta ga kakšen dogodek ali novica še posebno "razkačila", da je kar "vzro-jil", a z mano je bil zmeraj razumevajoč in prija-zen. Gotovo je razumel, kako neobgljeno ubiram korake v tem poklicu, v katerem se ti zdi, da si včasih kot v antičnih "are-nah". Za vsak njegov nasvet, ljubečo, vzpodbudno besedo mu bom vedno hvaležna in ga trajno ohranila v svetlem spom-inu, kot seveda tudi prof. Bratuža pa dr. Kazimirja Humarja, ki nas je redno obiskoval na uredništvu in nenehno bodril. Ko je po dr. Legiši mesto odgo-vornega urednika prevzel Jurij Paljk, sem se v pomlajenem

uredništvu z Danijelom, Natašo, Majdo, Igorjem in Katjo počutila povsem domače. Zdaj sem med njimi najstarejša. "Tako pač je", bi dejal naš "Seš" Jurij, ki nas vsak dan vztrajno in trdno vzpod-buja, naj kljub sedanjim hudim finančnim težavam in večkrat nasprotnim vetrovom ne obupujemo in naj vztrajamo na pred leti začrta-ni poti, saj je le-ta prava in vodi v dobro izbrano smer. Po njej bi radi kleno in pokončno stopali še naprej z navdušenjem in ustvarjalno zagna-nostjo, saj smo združili svoje moči že pred dvaj-setimi leti, ko o kakšnem združevanju ni še nihče govoril!

Uredništvo NG danes: Maida Sibelia, Katja Ferletič, Jurij Paljk, Iva Koršič, Nataša Gregori, Igor Gregori, Danijel Devetak

Igor Gregori

Ob 20-letnici Novega glasa

Ko me je pred več kot desetimi leti tedanji in se-danji odgovorni urednik Novega glasa Jurij Paljk povabil k sodelovanju, sem doživljal mešane občutke.

Takrat sem redno sodeloval s Primorskim dne-vnikom, odgovoren za tržaško redakcijo Novega glasa, kolega Ivan Žerjal, se je odločil za dru-gačno izkušnjo, ki ga je popeljala ravno k našemu zamejskemu dnevniku. V Trstu se je tako 'spro-stilo mesto', kar je privedlo do konkretne služ-be možnosti. V naših krogih (kot navsezadnje tu-di v drugih okoliščinah) se težko zgodi, da ima mlada oseba (takrat sem bil star 27 let) konkretne možnosti za zaposlitev. Res je, da je bil splet oko-liščin zaradi zamenjave službenega položaja ko-lege in tudi zaradi odklona drugih kolegov mlajše generacije, ki so izbrali druge poti bolj go-tovega značaja, ugoden; res je tudi, da so bili dru-gi časi, ko finančna kriza še ni tako globoko po-gojevala našega vsakdana in vsesplošnega načrtovanja naših ustanov: je pa prav tako res, da je bilo s strani delodajalca (uprave Zadruga Goriška Mohorjeva s tedanjim predsednikom na čelu, dr. Damjanom Paulinom, in odgovornega urednika Jurija Paljka) težko pričakovati večjo ko-rektnost! Takojšnje razmerje pratikantata je nam-reč hitro botrovalo novinarskemu izpitu, za tem pa je prišla redna namestitvev v časnikarski orga-nik Novega glasa.

Ne bom skrival dejstva, da sem izhajal iz dru-gačnega kulturnega miljeja in da sem se do-ločenih 'koordinat' moral šele priučiti. Ni mi bi-lo težko. "Poglej, Igor, naš časnik se naslanja na tri osnovna načela: slovenstvo, demokracijo in krščanski etos", mi je povedal Jurij na enem iz-med prvih srečanj, ko me je za roko vodil v nov

posel. Sčasom sem razumel, da se v vseh teh treh načelih, ki so bila dolga leta prisiljena v zatišje, prepozna lep del našega zamejskega in vseslo-venskega okolja: tak politično-sociološki pogled Novemu glasu ni bil nikdar tuj, saj je sredi 90. let prejšnjega stoletja nastajal 'vzporedno' z no-vim demokratičnim življenjem matične domo-vine. Za tovrstno ureditev slovenske družbe sta si desetletja prej prizadevala predhodnika Nove-ga glasa, goriški Katoliški glas in tržaški Novi list: to pomeni, da naš sedanji tednik črpa svoje ideje v dolgi zgodovini demokratičnega razmišljanja enega dela naše zamejske družbe.

Dejansko se v letih, odkar sodelu-jem z Novim glasom, naš časopis tem idejam ni nikoli izneveril, sledil jim je in jih poglobljal. Nikoli pa ni zašel v grobo ekstremizacijo in polarizacijo miselne razsežno-sti, ki sta žal močno zaznamovali slovensko družbo in posledično tudi zamejski svet. Pri Novem gla-su je vedno jasno velo dorečeno in globoko zaverovanje v do-ločena družbena, versko-religioz-na in tudi politična načela, ki so se sicer na dialektičen način ved-no uravnavala ob spoštovanju drugačnega, ne da bi pri tem zatajevali svoja na-zorska prepričanja: časnikarskemu kadru z odgo-vornim urednikom na čelu so nam bili vedno ja-sni doprinos NOB-ja pri osvoboditvi slovenske družbe izpod jarma nacifašizma, namere komu-nistične partije, ki je vojne okoliščine izrabila za prevzem oblasti, in teže, ki so jo povojni poboji imeli in jo še danes imajo na slovensko družbo s te in one strani meje. Tudi zaradi te premočrtno-sti, ki je vedno zagotavljala različnost pogledov (demokracija namreč to predpostavlja!), sem se v novem delovnem okolju počutil svobodnega,

sicer kolikor je vsak novinar lahko svoboden v odnosu do založniške politike svojega časopisa. Odgovorni urednik mi je le poredkoma in vedno z mojim privoljenjem urejeval zapise v tem du-hu. Skratka, ostal sem to, kar sem bil, v stiku in odnosu do drugega in drugačnega sem rasel, ne da bi zatajil samega sebe, le boljše sem samega sebe spoznaval.

Delo je teklo naprej, včasih je bilo bolj hvalevred-no, včasih manj, a to je v določeni meri odvisno tudi od okolja, o katerem časnikar mora poročati, verjamem, da tudi od sposobnosti novinarja sa-mega. Sčasom sem spoznal tudi posebne odnose,

ki vežejo tržaško in goriško stvar-nost, in kako je to razmerje bilo sad nedorečenih, ali bolje slabo postavljenih temeljev v odnosih med zalivsko in posoško družbo-nopolitično fronto znotraj kato-liškega in liberalnega kroga. Zaradi teh ustaljenih razmerij moči je No-vi glas po sili razmer postal odvis-en od goriškega okolja, kar se v časopisu tudi pozna - kot nekateri bralci s Tržaškega večkrat obžalu-jejo. To sicer ne zaradi uredniške politike (Jurij Paljk se dobro zaveda teže, ki jo Trst ima za časopis, in kako je tržaško okolje različno od goriškega), a zaradi že omenjene dediščine odnosov, ki se nek-je v okolici Štivanja znajdejo brez 'prepustnice' in ne morejo zato ustvariti nekega širšega in skupnega miselnega prostora. To so le moje ugo-tovitve, ki temeljijo na dejstvu, da je tržaška re-dakcija od svojega nastopa ostala le z enim časni-karjem. Prav tako se zavedam, kako se kolegi v Gorici (kjer - ne gre pozabiti - Novi glas nastaja že več let v celoti tudi zaradi hudih tehničnih težav tržaške redakcije, ki mejijo na grotesko!) prav tako bojujejo s pomanjkanjem sodelavcev

Danijel Devetak

V čast mi je, da sem pri Novem glasu od vsega začet-ka. "V čast mi je" zato, ker na prehojeno pot gledam s ponosom in z zadoščenjem. V vsem tem času sem namreč kot časnikar spremljal nešteto dogodkov, spoznal veliko oseb, poleg tega pa je za naše uredništvo živ organizem ter posebna "opazovalnica" bitja in žitja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Zraven sem bil pravzaprav že pred začetkom, saj sem v zadnjih letih Katoliškega glasa redno sodeloval z uredništvom na Placuti (Placuta št. 18: to je bil pravi "pojem"!): najprej kot pomočnik lektorice, cenjene prof. Lučane Budal, nato pa še kot grafični oblikovalec, ki je s časom vedno več pisal. Poleti 1994 sem spoznal Jurija Paljka: čeprav sva imela za sabo zelo ra-zlične poti, sva pa le izhajala iz so-rodnih duhovnih korenin, ki so naju kmalu zblížale. On je bil tedaj star 37 let, jaz 24, oba pa sva bila "mladeniča" za msgr. Kazimirja Humarja, ki je redno prihajal na Placuto: bil je vidno zadovoljen, da smo "pri stvari" mlajši laiki, kot malokdo drug je znal očetovsko modro posvariti in tudi pohvaliti. Velikan iz časov, ki jih ni več!

Pestro je bilo obdobje, ko je Katoliški glas vodil "mla-dostni" g. Dušan Jakomin, zadnje leto pa je bil nje-gov urednik prof. Andrej Bratuž, politik, glasbenik in filozof, uglajen in prisrčen gospod, ki mu je bila Placuta skoraj drugi dom.

V letu 1995 so me upravitelji vprašali, ali bi rad postal časnikar: vodstvi goriškega in tržaškega tednika sta namreč snovali "veliki projekt" - spojitev. Ker sem že iz šolskih klopi z veseljem pisal, sem takoj sprejel. Še kot najstnik sem namreč kdaj kaj poslal na Kato-liški glas in presrečen sem bil, če je bil zapis tudi ob-

javljen.

Jeseni 1995 so v Nabrežini potekali dogovori, iz ka-terih se je nato rodil Novi glas: po vsej verjetnosti sem bil na tistih sestankih eden izmed najmlajših navzočih, sem se pa takrat res veliko naučil, marsikaj prvič videl, spoznal in razumel. Največji vtis je name gotovo naredil dr. Drago Legiša, prvi odgovorni ured-nik Novega glasa. Bil je izkušen časnikar in politik, markantna osebnost, ki je zaznamovala številne slo-venske zamejske časnikarje. Kdor je šel skozi njegovo "Solo", dobro ve, kaj je to pomenilo; bi-la je zahtevna, a dala nam je solidno (ne le) poklicno osnovo. Na "doktorja" se v uredništvu pogosto spominjamo in z Jurijem se večkrat prav posmejeva, ko ugotavljava, da v različnih oko-liščinah razmišljava in odreagirava, kot je to počeljal on.

Z januarjem 1996 se je torej začela "no-va zgodba". Seveda z zagnanostjo in navdušenjem, kot se za novo pusto-lovščino spodobi. Za mnoge se je začelo novo življenje, ki že dve desetlet-ji zori in se razvija. Tako je bilo tudi za-me: Bogu sem hvaležen, ker sem imel

možnost osebno zrasti ob številnih ljudeh, ki sem jih spoznal, ob (tudi že pokojnih) kolegih, ob inter-vjujih z najrazličnejšimi ljudmi od vsepovsod: po-sebno rad se spominjam srečanj in pogovorov z gla-sbeniki, vzgojitelji, s preprostimi ljudmi. Kako res-nično je, da je prav vsaka oseba svet (in zaklad) zase! Med drugim sem kot časnikar "doživel" poljskega, nemškega in argentinskega papeža. Kar nekaj je bilo t. i. milostnih trenutkov, ki smo jih skušali - in jih še skušamo - posredovati našim bralcem, hkrati pa lju-bosumno čuvamo oživljajoči spomin nanje v časih, ko voz porivamo po strmih klancu...

V 20 letih se je resnično spremenilo ogromno stvari: ne mislim samo na tehnologijo, ki je korenito preobrazila časnikarski poklic, pa niti ne samo na razme-re v naši manjšinski skupnosti; v prvi vrsti smo se

spremenili mi, ki časnikarstvo in kujemo iz tedna v teden. Na začetku je bilo znatno več časnikarjev in sodelavcev. Ostala nas je le še pečica. In vendar nismo v uredništvu nik-dar razmišljali o tem, da bi morda okrnili šte-vilo strani. Če smo bili pred 20 leti bolj pri-sotni med ljudmi "na terenu" z zveščkom in peresom v roki, v zadnjem desetletju vse več visimo na telefonih in pred računalniškim ekranom. Septembra 2001 smo odprli naš prvi internetni portal, ki smo ga nato večkrat posodobili in obogatili. Prisotnost na družbe-nih omrežjih, "digitalnih bratcih" našega ti-skanega tednika, je zahtevna; ker pa smo (vsaj po duhu) še mladi, radi vlagamo tudi v to. Vse to zmoremo tudi zato, ker smo z vsemi nabranimi strokovnimi in človeškimi iz-kušnjami kot ekipa složni, se znamo poslušati in tudi smejeti, ker so delovni odnosi prerasli tudi v iskrena prijateljstva. To je humus, na katerem se vsak teden rojeva vedno novi - naš in vaš - Novi glas.

in težavnim delom, ki vsekakor sloni na pre-majnem številu časnikarskega kadra. To so bili le nekateri osebni pogledi z moje tržaške perspek-tive: naj jim drugi dajo zgodovinske okvire ozi-roma obrazložitve. Novi glas je časnik, časopis, tednik, ki ni poklican za to, da kroji politiko ozi-roma družbeno ureditev naše skupnosti: Novi glas mora o njej poročati in, res, prispevati k ustvarjanju mnenja, sicer na eleganten in korek-ten ter inteligenten način. To lahko sicer stori le v primeru, da ohrani dostojno finančno podla-go, ki naj omogoča tudi razvoj in implementacijo časnikarskega kadra in svoda sodelavcev: verja-mem, da je časnik kakovosten le v primeru, če ima bralec možnost izbire. Prav tako sem pre-pričan, da se nekateri v naši sredini premalo za-vedajo teže, ki jo Novi glas ima, in še večjega po-mena, ki bi ga imel v primeru kremenitejših te-meljev.

Verjamem tudi, da so bile v teh letih storjene tudi napake - kritikam se podpisani ne izmika: člo-veška roka namreč tudi zgreši, prepričan pa sem, da spodsrljaji niso bili nikdar storjeni v slabi ve-ri.

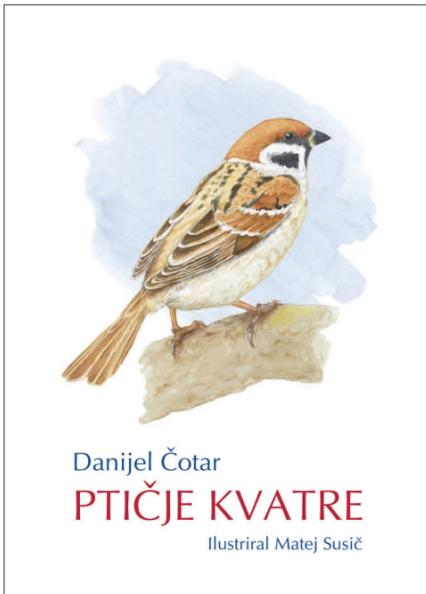
In ker smo majhna redakcija, premajhna, da si ne bi ob tej dvajsetletnici drug drugemu iskreno voščili za trud, ki ga vlagamo v delo, in ob tem ne pozabili niti na naše zveste bralce, naj se na koncu tega zapisa zahvalim Juriju, kolegoma Da-nijelu in Ivi, tehničnemu osebju Nataši, Maidi in Katji, upravnim osebam Zadruga Goriška Mohor-jeva Tiziani ter Mirjam in Marini. Mi vsi imamo še veliko dela pred sabo. Upam, da bo Novi glas živel naprej, da nam ga bo uspelo ureniti.

Še nekaj: naj zahvalo izrečem še nekdanjemu gla-vemu uredniku, pok. Andreju Bratužu, ki sem ga spoznaval ob svojih torkovih postankih na go-riški redakciji: njegov gosposki nastop, ki je bil enak do njegovih zadnjih dni na uredništvu, mi bo ostal v spominu.

Iz zbirke Goriške Mohorjeve družbe

Danijel Čotar: Ptičje kvatre

Letošnja zbirka GMD stopa v javnost s štirimi knjižnimi deli, med katerimi vzbuja posebno radovednost delo Danijela Čotarja *PTIČJE KVATRE*. Morda si bo kdo mislil, da gre tu zgolj za strokovno opisovanje ptic, njihovega naravnega habitata in načina življenja, pa vendar ni tako. Res je, da se v delu avtor s posebno občutljivostjo zaustavlja pri natančnem opisu posameznih ptic, ki nekako zaznamujejo določen letni čas, a k temu dodaja svoja osebna doživljanja tako v okviru opazovanja čudežnih skrivnosti, ki nam jih ponuja narava sama, kot tudi zgodbe in anekdote iz mladostnih dni, ko je kot mlad fant z radovednostjo opazoval življenje na poljih, v gozdovih, v gorah, skratka želel je spoznati odnos človeka do dogajanja v naravi. In pri tem doživljanju življenjskih utripov je avtor dosegel izjemno prepričljivost. Morda tu pa tam izstopa kak spomin na slovenskega pisatelja Frana Erjavca, ki je pred več kot 150 leti prav tako z doživeto ganljivostjo in ljubeznijo prodiral v svet živali, vendar je Čotarjevo delo postavljeno v današnji čas, podano s sodobnimi podobami, ki bralca pritegujejo in vodijo v objem narave. Dejansko Čotar pripoveduje, in to v izjemnem literarnem žanru, ki nekako usklajuje strokovno naravoslovno znanje z literarnim pristopom. Pred nami se tako zvrstijo podobe iz preprostega kmečkega sveta, prežetega z enkratno lepoto, ki pa je današnji človek zaradi svojega frenetičnega ritma skoraj ne zazna, kaj šele da bi iz nje srkal duhovno svežino in si pri tem oplajal svojo zatohlo notranjost! No, in ta knjiga nam ponuja priložnost, da se z rahločutnostjo približamo biserom narave

Danijel Čotar
PTIČJE KVATRE
Ilustriral Matej Susič

in preko opisa posameznih ptic začutimo dih naše zemlje, zaslišimo melodijo ptičjega petja, in to v različnih variacijah in niansah, včasih v nekoliko bolj subtilnih tonih, včasih bolj robatih ali kričavih, takih, kakršne je pač narava dodelila posameznim pticam, ki so v delu razporejene v okviru štirih letnih časov.

Tu pa tam avtor prida pticam še kak verz iz slovenske umetniške poezije ali narodne pesmi, tako da ob branju še močneje začutimo harmonični preplet strokovnega in umetniškega izraza; in pred našimi očmi se kot v pajčolan ovita razgrne Stritarjeva poezija o vranah, pa še Murnova poezija o dišeči ajdi in o poljanah, sredi katerih kraljuje črni vran, pa še Gregorčičev pesniški utrinek o lastovkah, nosilkah pomladi in Župančičev čiv-čiv o vrabcu, ki ga človek večkrat preganja zaradi njegove predrznosti in zvijačnosti. In še marsikaj bi lahko napisali o tej galeriji ptic, ki se

bohotijo v knjižnem delu. Seveda ob tej bogati paleti ptic in živega človekovega odnosa do njih ne morem spregledati ilustratorja knjižnega dela, akvarelista Mateja Susiča, ki je ptice karseda mojstrsko in do potankosti stilizirano upodobil, obenem pa tudi dal duška lastni umetniški svobodi in skupaj z avtorjem ustvaril mojstrsko umetnino. Knjiga *PTIČJE KVATRE* je torej "polna življenja in poezije", kot je v uvodnih besedah napisal Jurij Paljk, v njej se Čotarjeve pripovedi in Susičeve barve med seboj prelivajo v enkratno tankočutno harmonijo, ki bralca že ob listanju prvih strani očara in vpelje v nadaljnje branje ostalih zgodb in doživeti narave same in ptic, ki v njej kraljujejo.

Majda Cibic Cergol

Iz zbirke Goriške Mohorjeve družbe

Mira Zelinka: Kraljestvo morja

V vsakoletni knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe mojo pozornost še posebej pritegne knjiga za otroke - to zlasti zaradi barvitih ilustracij, ki so nepogrešljiv in pomemben del vsake knjige, namenjene mlajšim bralcem. Letos je to zbirka štirih pripovedi pravljicarke *Mire Zelinka*, zbranih pod skupnim naslovom *Kraljestvo morja*, ki jih je ilustrirala *Jasna Merku*. Obe ustvarjalci sta predstavljeni na zadnji platnici bodisi s fotografijo kot s kratkim življenjepisom v preprostih in doživeti besedah, primernih za otroke. O pisateljici Miri Zelinka (1932 - 2010) zvedo, da se je rodila v Loki pri Zidanem Mostu in zrasla ob pripovedovanju zgodb starejše sestrice Zore ter ob branju mohorjevkih tate Jakoba, kasneje pa je postala učiteljica. V njenih pravljičah se odražata toplina in vedrina, v tej knjigi tudi ljubezen do morja in njegovih skrivnosti. Te je odkrivala poleti, ko je s sinovoma Igorjem in Markom ter z možem Jarom, ki je v prostem času rad lovil ribe, preživljala počitniške dneve na otoku Lošinj.

Jasna Merku', ki je vsem poznana po svoji umetniški, esejistični in kulturni dejavnosti zlasti na likovnem področju, pa spregovori v prvi osebi o svojem doživljanju pravljič in potapljanju v pravljični svet lepote, dobrote in domišljije. *Kraljestvo morja* zajema zgodbe *Kraljestvo Velikega oceana*, *Morski konjički*, *Hobotnica velikanka* in *Morske zvezde*. V posrečenem prepletu fantazije in realizma zaživijo tako pravljična bitja (kralj Veliki Ocean, kraljica Sirena in njuni hčerki Plima in Oseka) kot tudi

ribji, morski junaki ali junakinje, zdaj brezimni kot raža, morski pes, riba mečarica, električni skat in morske zvezde, zdaj z lastnim imenom (kot prvi minister Delfin, morski konjiček Brziček, jastog Čibir idr.). V domiselno oblikova-

nih pripovedih se gibljejo oziroma plavajo poleg fantastičnih posebljenih likov številni prebivalci morskega kraljestva. Otrok, ki ni vedel zanje, jih nazorno in prav lepo spozna tudi iz plastično zasnovanih ilustracij, da mu ne ostanejo več neznanca.

Sama ilustratorica je na tržaški predstavitvi knjige povedala, v kakšno pomoč sta ji bila strokovna knjiga o ribah kot tudi obiskovanje kriške ribarnice in ribarja. To je sicer razvidno iz površine natančno, precizno izrisanih školjk, morskih zvezd, lupinarjev na notranji strani platnic kot tudi iz morske populacije drugih ilustra-

cij. Hladni sinje-modro-zelenkasti odtenki na eni strani kontrastirajo s toplimi rumenkasto-oranžno-opečnatimi na drugi. *Trait d'union* vidim v umetnici nadvse priljubljenih ciklamno-vijoličastoroznatih barvah. Polnokrvnost likovne imaginacije se kaže v uporabi vse barvne palete in različnih tehnik: vodotopnih svinčnikov, akvarela in tempere z odtiskovanjem plastičnih embalažnih mehurčkov.

Morske zgodbe so preproste in lahko berljive, v bolj razgibanih situacijah ni zaslediti vihravosti in vratolomnosti, temveč pomirjenost. Tako na primer tudi, ko šele ribiči rešijo prebivalce morskega kraljestva požrešne hobotnice velikanke, ki nazadnje postane atrakcija mestnega akvarija - vendar s strogo shujševalno dieto. Strah in trepet morja je premagan, dobro premaga zlo. Dobrota in solidarnost sta v ospredju v lepi gesti morskega konjička Brzička, ki se za poročno darilo princeski Oseki potrudil dobiti črni biser, pri tem pa mu poleg školjke ostrige pomaga tudi sipa. Najvažnejše je sicer biti zadovoljen s tem, kar si in kar imaš - to ugotovijo naposled morske zvezde v zadnji pravlji.

Kraljestvo morja je še posebno dobrodošlo delo, saj se lepo umešča v vrsto knjig, ki so jih na temo morja, njegovih zanimivosti in skrivnosti v zadnjih letih izdale naše primorske založbe. S temi izdajami gre namreč za (ponovno) ovrednotenje slovenske primorske in mediteranske stvarnosti, ki je ostajala v ozadju ali vsekakor ni bila vedno primerno ovrednotena.

Majda Artač Sturman

Brez jezikovne forme jezika ni

Veseli dan slovenske kulture v Sežani

Lepe večer, posvečen slovenski kulturi v Sežani ob izidu zanimive dvojezične pesniške zbirke *POEZIJA. Bla - bla - bla od A do ...?*, ki jo je uredila ga. Jolka Milič, me je pritegnil in sem mu z zanimanjem sledil. Knjiga obsega dvajset avtorjev z dvojezično predstavitevjo, to je v slovenskem in italijanskem jeziku. Po dveh prisrčnih glasbenih točkah smo zajadrali v: "Ta veseli dan kulture v letu 2015". Seveda glavno besedo je imela prevajalka in znana sežanska kulturnica ga. Jolka. V pogovor so posegali tudi prisotni pesniki, ki so imeli svoje pesmi v omenjeni zbirki. Ob lepi diskusiji nam je prevajalka poklanjala njej primerne misli, kot vedno: "Nekaj za šalo, ščepec pa tudi za res"! Ob tem enkratnem dogodku sem ponovno razmišljal, kaj je sploh z našo slovensko liriko, še posebej z našo slovensko duhovno liriko? Kot vse se je tudi literaturno izražanje spremenilo, in to ne samo po vsebini, ampak tudi po slogu, obliki, pa tudi sporočanju. Svoječas so bili pisci zelo obzirni do vulgarnih izrazov, danes ti predstavljajo del običajne

ga sporočanja. Je to prav ali ne? Končno, tudi takšno sporočanje kaže na neki kulturni nivo! Pri pesmih se v glavnem ne daje več

pomembnosti rimi, ampak se pesmi pišejo v glavnem prosto, kot črtica, pa kljub temu zopet od te različice, ko pisci nadrobijo misli s pojmi "na nekem kupu", tako da se bralec velikokrat lovi, da zve, kaj hoče pisec - pesnik po-

vedati. Ta prosti verz je lahko za neko literarno sporočanje obogatitev. Lahko pa je to tudi za pisca beg od standardne oblike, kot smo jo bili pri pesništvu navajeni, kot so rima, verzi, kitice ... Svet gre naprej in z njim tudi naša razmišljanja. Ob tem literarno bogatem večeru mi je misel zašla tudi na razmišljanje o jeziku. Danes zapisi nimajo več jasne sporočila,

ki piše... Vsa govoričenja o lepoti jezika in besednem zakladu se tu velikokrat sprevržejo v neki besedni balast, ki pušča pri bralcu zevajočo praznino, pri piscu pa morda celo občutek, da je nekaj ustvaril, čeprav ga malokdo razume. Jezik nikogar ne oplaja z občutkom svobode, ampak ostaja sredstvo, s katerim to svobodo izpovemo v točno določeni jezikovni formi. Brez te jezikovne forme jezika ni. Vedno smo zagovarjali spoštovanje do jezika, ki ga rabim. Ne moremo pa podpirati v "kvaži prozi" banalne izraze, ki spadajo v navadno straniščno literaturo, ki vedno bolj polni tudi naš slovenski literarni prostor. Čeprav je tudi WC del človekove kulture.

Kako je s tem pri literaturi, pa presodite sami! Tudi jezik, tako se zapaža, se vedno bolj siromaši, saj imamo vse preveč tujk, pa tudi zbanaliziranih besed in pojmov. To dokazuje, da se je izgubilo zaupanje v jezikovno izrazno moč. Ko smo se zaustavili že pri prozi, bi rad mimogrede omenil tudi problem prozne lirike. O tem se skoraj ne razmišlja. V teh sodobnih pesniških izpovedih se je povsem izgubila lirčna izpoved, saj je velikokrat ostala samo gola vsebina, ki se prepleta z besedami in pojmi, tudi ločila se postavljajo, kot kdo ve in zna, veliko-

krat brez pravega slovničnega smisla. -

Je to še pesništvo?

Seveda je, tako se govori, samo sodobno, času primerno! S tako ugotovitvijo to opravičujemo. Kaj pa religiozna izpoved in religiozna lirika? Ali duhovna lirika? Upam, da nikomur ne delam kri-

"Jezik nikogar ne oplaja z občutkom svobode, ampak ostaja sredstvo, s katerim to svobodo izpovemo, v točno določeni jezikovni formi."

vice, če rečem, da sta tu dva pojma: religiozna lirika in duhovna ali religiozna izpoved. Tu ne gre za "seciranje" lirike, kot nekateri radi poudarjajo. Gre za to: ali je neka lirika samo religiozna izpovedna, ker uporablja religiozno tematiko, ne glede katere religije, ali pa je dejansko religiozna, z duhovno vsebino in tudi z duhovnim sporočanjem. To se lahko spozna takoj, saj religiozno liriko srečujemo v vseh mogočih oblikah, od tiste, ki s posmehom smeši religioznost, pa do tiste, ki z religioznimi pojmi manipulira, da nekaj izpove. Veliko je danes religioznega v liriki, je pa zopet tudi veliko v tej sodobni liriki ne-

duhovnega. Prišli smo do trenutka, ko se mnenja krešejo, pa tudi pisci se tako ali drugače radi branijo, češ, kaj s tem? V religiozni liriki je veliko religioznih motivov, izpovedi, dogodkov, nimajo pa duhovnega nadiha - bralca ne zagradi duhovno sporočilo! Zavedati bi se morali, da duhovno sporočilo v duhovno liriko položi lahko samo nekdo, ki je duhoven. "Z močnim glasom vpijem h Gospodu, z močnim glasom prosim Gospoda". (Ps 142) Pri religiozni liriki je prisotna religiozna vsebina, z religiozno (duhovno) dušo. Tu mora

biti prisotno sporočilo: "Evangelij, ki sem ga jaz označil, ni človeški"! (Gal 1,11). Te oblike religiozne lirike srečujemo danes velikokrat, saj smo živeli in živimo še v času, ko se je vernost, še zlasti duhovnost, zavračala, celo omejevala v ustvarjalnem svetu. Zato imamo danes v literaturi poplavo religiozne lirike brez verske duše. Takšna lirika je lahko vrhunska, ni pa duhovna, ker v sebi ne nosi duhovnega sporočila, ker jo je izpovedal nekdo, ki pač nima osebne vere. Manjka ji svetopisemsko sporočilo: "In v svojem mesu bom gledal Boga" (Job 19,20).

Ambrož Kodelja

Razpis za Nagrado Nadja Maganja Jevnikar

V spomin na gospo prof. Nadjo Maganja Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 – Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije-Juljske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo vsako leto podeljuje poseben odbor.

Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 dr. Metki Klevišarjevi. Naslednje nagrajenke so bile Tamara Chicunova, Tržačanka Laura Famea, Slovenka iz Argentine Angelca Klanšek, Jane Gondwe iz Malavija, lani pa sta nagrado prejeli Berta Vremec in Ljuba Smotlak.

Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil februarja 2016. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da svoje predloge javijo na elektronski naslov premionagradanm@libero.it najkasneje do 31. januarja 2016.

Pravilnik nagrade Nadja Maganja**1. člen:**

Odbor podeli vsako leto denarno nagrado. Njeno višino določa iz leta v leto glede na zbrana sredstva in glede na stroške, ki so povezani s podelitvijo nagrade.

2. člen:

Nagrada se podeli ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje - predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje kot sredstvo za posredovanje osebne izkušnje in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic.

3. člen:

Predloge za nagrado lahko kdorkoli (zasebnik, društvo, javna ustanova) posreduje članu Odbora ali pa neposredno na sedež Odbora.

4. člen:

Odbor pregleda prejete predloge za Nagrado in z dvotretjinsko večino izbere možno nagrajenko ali nagrajenke. Svoj sklep najprej sporoči možni nagrajenki ali nagrajenkam. Po pristanku na sprejetje nagrade Odbor podeli nagrado, ki se praviloma izroča vsako leto v mesecu februarju, ko se spominjamo smrti Nadje Maganje in obhajamo Dan slovenske kulture. Proti sklepu Odbora v zvezi s podelitvijo nagrade ni možna pritožba.

5. člen:

Podelitev nagrade poteka na javni slovesnosti, o kateri se javnost obvesti preko sredstev javnega obveščanja.

Svod koncertov v prazničnem obdobju**Pevski Božič vedno očara**

Božične in novoletne praznike je letos spremljala bolj novembrska sivina kot zaželjena zimska idila: kljub vremenu pa je pravo vzdušje zagotovilo kot vedno veliko število zborovskih koncertov, ki so napolnili z nežnimi, radostnimi, sanjaviimi toni dvorane in cerkve tržaške pokrajine. Povsod so bili tradicionalni božični koncerti, v klasičnem tonu ali nekoliko bolj nenavadno. Veliko število dogodkov je spadalo v okvir deželne revije Nativitas: od prvih decembrskih dni so slovenski zbori prirejali revije, predstavljali projekte, sodelovanja, nenavadne kombinacije, vedno z božičnimi pesmimi. Zbor Jacobus Gallus je na primer nastopil najprej z žensko skupino Vikra, nato s harmonikarskim orkestrom Synthesis 4 (vse skupine spadajo pod okrilje Glasbene matice). Na nekaterih koncertih so se združili lokalni zbori, na drugih pa je bil koncert priložnost za predstavitev gostujočih vokalnih in instrumentalnih skupin. Barokovljanski zbori so najprej imeli v gosteh zborovsko revijo v cerkvi sv. Jerneja, nato so s svojo žensko zasedbo in v sodelovanju z deklško skupino Primorsko zapeli v stolnici in Miljah na koncertu, ki vsako leto sklene praznični niz. Letos pa se bodo dogodki revije

Nativitas nadaljevali še 16. januarja s koncertoma božičnih pesmi pri Sv. Jakobu in v Ricmanjih. Med mnogimi božičnimi dogod-

polnil cerkev v Rojanu, kjer so ljubitelji zborovskega petja lahko prisluhnili letošnjemu božičnemu koncertu skupine z Vrha Sv.

DVS Bodeča Neža (foto Dami@n)

ki velja omeniti priljubljen koncert, ki na božični dan privablja v opensko cerkev množico ljudi in je tudi letos, pristrčno in doživeto nagovoril z nastopi openskih pevcev vseh starosti. Na dan svetega Štefana pa je bazovska župnija priredila revijo krajevskih zborov in solistov z mednarodnim programom. Po prazniku Svetih treh kraljev so božične vsebine liturgično še primerne, čeprav jih publika zagotovo doživlja drugače. Za lepo petje pa je vsak trenutek pravi, zato je koncert deklške vokalne skupine Bodeča Neža na-

Mihaela, ki nosi naslov *Čar božične noči*. Vodstvo zbora je projektno prevzel Mirko Ferlan,

ki je kultivirane glasove bolj izkušnih pevkin in ubrano skupino novih članic usmeril v iskanje apolitičnega blagoglasja. Enotno je bilo tudi splošno vzdušje prvega, a cappella dela sporeda, s prevladovanjem priredb ljudskih motivov evropske tradicije. Če je kdo v tem delu pogrešal večjo barvno paletu, je v drugem delu lahko prisluhnil razigranemu izboru izjemno popularnih, mednarodnih božičnih hitov ob spremljavi bas kitare, bobnov in klavirja (David Šuligoj, Patrick Quaggiato, Eva Dolinšek). Dolg aplavz je predstavljala le prvo zadoščenje v vrsti januarskih, pomembnih umetniških dolžnosti Mirka Ferlana, ki bo v nedeljo, 17. januarja, sodeloval na odmevnem koncertu ZCPZ v stolnici svetega Justa (spored bodo oblikovali MIPZ Igo Gruden, instrumentalna komorna skupina, Združeni zbor Ave pod vodstvom Andraža Hauptmana in slavna mezzosopranistka Bernarda Fink), teden kasneje pa bo vodil na koncertu ZCPZ v spomin na Pavleta Merkuja.

PAL

Tečaj za zaročence

Tudi letos bodo v prostorih Marijanišča na Opčinah potekala srečanja priprave na poroko. To je edini tovrstni slovenski tečaj v zamejstvu. Zato so vabljeni vsi, ki si želijo se poročiti v cerkvi in si želijo tečaj v slovenskem jeziku. Tečaj želi prispevati k bolj kakovostnemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma oživljati našo narodno skupnost. Srečanja bodo ob sredah ob 20.30. Prvo bo v sredo, 10. februarja. Na tečaju bo 7 srečanj. Nadaljnji raspored bo vsakdo dobil na prvem srečanju.

Nekoliko drugače o DSI-ju**Kontinuiteta je pomembna!**

Božični večer v Društvu slovenskih izobražencev, ki po tradiciji končuje prvi del društvenih predavanj pred prazniki in na katerem navadno nastopa dušni pastir, ki prinaša duhovno misel, je letos oziroma lani (21. decembra) odpadel: predavatelj g. Gašper Rudolf, duhovnik v Medani, se zaradi slabega vremena ni mogel udeležiti srečanja v Peterlinovi dvorani. Predsednik DSI Sergij Pahor in pripadnik mlajše generacije Jernej Šček, ki naj bi se pogovarjal z g. Rudolfom, sta ob odsotnosti gosta na vrat na nos dala večeru povsem drugačno, a nič manj zanimivo vsebino. "Zakaj se ne bi v pričakovanju občnega zbora, ali tudi namesto tega, pogovarjali o ... DSI-ju", je

predlagal predsednik Pahor. Občinstvo se je njegovemu vabilu rade volje odzvalo in odprla se je pristrčna debata o sedanjem stanju in ponudbi ponedeljkovih večerov in o predlogih, ki bi lahko v določeni meri spremenili ustroj ponudbe DSI. Pahor je jasno izpostavil, da temeljijo ponedeljkova srečanja na "kontinuiteti". Morda je ta pojem nekoliko zastarel, "a je za naše obiskovalce potreben", je ugotavljal Pahor. Ob njem je Jernej Šček dalje razmišljal, da je neka stalna ponudba v sedanjem svetu, ki temelji na projektnem načrtovanju (izsledki tovrstnega delovanja se žal večkrat izkažejo za muhe enodnevnice), težavna, je pa prav zato še toliko bolj dragocena. Citiral je moto slovenskega

filozofa in občinstvu Peterlinove dvorane dobro poznanega Edija Kovača, za katerega je ravno danes potrebno ubrati pot novega oporočništva. Šček je svaril pred tem, da bi vsebina večerov ne zdrknila na ceneno raven aktualnosti le zato, da bi privabila večje število obiskovalcev. "Aktualnost ne sme zamenjati širših humanističnih tematik, ki so vas kot društvo ustvarile. DSI je vedno ohranil prizemljenost in človečansko vizijo, naj zato ne zapade v facebook navade", je dejal.

S strani občinstva pa je bilo slišati potrebo po nekoliko večji aktualizaciji večerov. Breda Susič je ob ugotavljanju sicer odlične ponudbe vsekakor obžalovala pomanjkanje nekaterih poglobitev, na primer v zvezi z nedavnim referendumom o družinskem zakoniku v Sloveniji ali pa

v zvezi s sinodo oziroma šolsko tematiko. "Na podlagi različnih tematik bi privabili različno publiko, morda ne številčne, pa vendar tematsko razgibano", je razmišljala. V generacijsko zasnovano občinstva pa se je zazrla Ana Volpi Buzečan. Vprašala se je, zakaj se pripadniki srednje generacije ne vključujejo v debatne večere, po njenem mnenju se z vsebinskega vidika DSI morda preveč obrača v preteklost. Na prvo vprašanje ji je poskušal odgovoriti Jernej Šček in dejal, da gre odsotnost srednje generacije verjetno razumeti kot fiziološki pojav: osebe, stare od 40 do 50 let, morajo namreč "še prežvečiti kontekst", v katerem so živele. Njegova generacija je morda manj obremenjena s to deklščino, saj jo spoznava na podlagi učbenikov. Danes si je potrebno prizadevati, da se mlajši priučijo vneme pri društvenem življenju, ki lahko botruje nepre-

trganemu delovanju. Iz občinstva je bilo slišati tudi laskave ocene na dosedanje ponudbo DSI, nekateri pa so pogrešali večjo duhovno dimenzijo predavanj (Pahor je dejal, da se občinstvo na tovrstno vsebino ne odziva rado...). Ugotovljeno je tudi bilo, da bi se morali člani DSI in redni obiskovalci morda več obveščati in prijateljsko družiti, saj je človeška toplina tudi nepogrešljiv del ponedeljkovih večerov. Marij Maver je bil ob koncu mnenja, da so večeri DSI dragoceni, težko pa je dojeti, da se občinstvo (in najbrž manjšina) včasih ne odziva na

teme, ki bi ga morale zanimati. Urednik pri Mladiki je načel tudi vprašanje urnika DSI in ugotavljal, da je začetek ob 20.30 še vedno ustrezen, a le v primeru, da se predavanja začnejo točno ob tej uri: ni prav, da se zaradi televizijskih intervjujev z gosti večerov predavanja začnejo z najmanj četrtturnim zamikom. Pahor je napovedal še nekatere teme januarskih večerov. Poleg Alenke Puhar bodo v Peterlinovi dvorani predavali še naravovarstveniki, Jože Možina pa bo spregovoril o zloglasni Islamski državi.

IG

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na
tradicionalni

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Spored bodo oblikovali:

mezzosopranistka Bernarda Fink, organist Tomaž Simčič, MIPZ Igo Gruden pod vodstvom Mirka Ferlana, instrumentalna komorna skupina, Združeni Ave pod vodstvom Andraža Hauptmana in organist Tilen Bajec
Božična misel Jadranka Cergol

nedelja, 17. januarja 2016, ob 17. uri
stolnica sv. Justa v Trstu

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je našemu dolgoletnemu sodelavcu in pobudniku mnogih zborovskih koncertov in dogodkov

JANKU BANU

podelil srebrno plaketo za ustvarjalno in organizacijsko delo na področju zborovske glasbe.

Iz srca mu čestita

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

S svojim dolgoletnim in neutrudnim zborovodjem se veseli in mu pristrčno čestita MeCPZ Sv. Jernej, MoKZ Stane Malič in openska župnijska skupnost.

V.J.

elektronski klavir spremljala Barbara Corbatta, na flavto Lucija Tavčar in na kitaro Stefano Bearzi.

Organizatorji so letos v goste povabili ženski cerkveni zbor iz sosednje Brestovice, ki je ubrano zapel Vodopivčevu in Lavtizarjevo pesem ter Harejevo *Božično uspanko* na ganljivo besedilo Ljubke Šorli.

Zadnji del božičnega koncerta sta oblikovala MoPZ Fantje izpod Grmade in mešani cerkveni zbor Devin, ki sta se ob 110-letnici rojstva želela pokloniti skladatelju Ubaldu Vrabcu. Tako smo lahko prisluhnili petim Vrabčevim priredbam ljudskih božičnih pesmi, med katerimi tudi znano *Poslušajte vsi ljudje* in na koncu še znamenito *Bila je noč* na Beličičevo besedilo. Vse tri zadnje zbere je vodil Herman Antonič, medtem ko je petje spremljala Barbara Corbatta. Poslušalci smo res lahko sproščeno uživali ob

uglašenem in doživetem petju in se oplajali ob bogatem duhovnem sporočilu te glasbe in besedil.

Spored sta povezovali Nina Pahor in Lucija Tavčar. Med predstavljenimi pesmi sta prebrali verzne na božično tematiko in misli psihologinje in pesnice Alenke Rebula Tuta.

Uvodoma je številno občinstvo nagovoril tudi domači župnik, g. Giannini, ki je ob prazničnem voščilu izpostavil še zlasti vlogo lepega petja v liturgiji in globoko čustveno in duhovno sporočilnost slovenskih božičnih pesmi. Večer so zaključili vsi nastopajoči z znanima *Božji nam je rojen Sin* in *Sveto nočjo*, pri kateri je zapela vsa cerkev. Lepo praznično vzdušje ob izražanju voščil in ob pogovoru pa so nadaljevali na sedežu zborov v Devinu, kamor so povabili vse prisotne na druženje.

Obisk koncerta božičnih pesmi na štefanovo v novi cerkvi v Štivanu je stalnica božičnih praznikov za mnoge vaščane iz vasi pod Grmado, saj se ti koncerti ponavljajo vsako leto vse od daljnega l. 1969, ko so Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja izvedli prvi samostojni božični koncert v devinsko-nabrežinski občini. Za mnoge je torej to del praznovanja, spada k navadam, ki so se v desetletni praksi utrdile in se obnavljajo, ker ljudem nekaj pomenijo. Obred pod skupnim naslovom *Poslušajte vsi ljudje* se je ponovil tudi v soboto na praznik sv. Štefana 2015, ko je v prezbiteriju pod

Černigojevimi izpraskanicami kot prvi nastopil otroški zbor Ladjica, letos pod vodstvom Lucrezie Bogaro. Izбира treh ljudskih božičnih je bila vsebinsko in pedagoško zelo posrečena, ker so se otroci naučili pesmi, ki jih bodo lahko vedno peli tudi ob domačih jaslakah.

Mladinska pevska skupina Devin, ki se je zbrala za to priložnost, je s svežino svojih glasov presenetila poslušalce. Gre za devinska in šti-vanska dekleta, ki sicer pojejo tudi v drugih zborih in so lepo obogatila koncert z Rutterjevo *Angelsko pesmijo*, Adamičevu priredbo ljudske *Spi moja rožica* in ameriško *Jingle bell rock!* Zbor je na

SV. ANTON NOVI Na štefanovo

Ne umikajmo se iz Cerkve!

Tokratna slovesna verska svečanost na štefanovo je bila za slovenske vernike pri sv. Antonu posebnega značaja, jubilejnega!

Kot je sijajno zarisal Marijan Kravos v svojem govoru, ki ga v celoti objavljamo, je bilo bogoslužje posvečeno 70-letnici ponovne vrnitve slovenske besede v to pomembno cerkev. Pred versko daritvijo nam je zborovodja Združenega zbora Edi Race obrazložil, da pevski sestav Zveze cerkvenih pevskih zborov sodeluje pri tem bogoslužju dvajset let: "Za to mašo na štefanovo, ki za naše tržaške vernike brez slovenskega bogoslužja v župnijah velja za neke vrste božičnico, si je močno prizadeval tedanji predsednik Slovenskega pastoralnega središča g. Marij Gerdol". In s kakšnimi skledbami bo Združenji zbor spremljal današnje bogoslužje – smo ga vprašali. "Peli bomo Mašo v b duru Ubalda Vrabca", nam je od-

vrnil Race, ki je že usklajeval notne zapise s Tomažem Simčičem, ki je sedel za orglami.

Bogoslužje je vodil rojanski dušni pastir g. Franc Vončina ob somaševanju predsednika Slovenskega pastoralnega središča, g. Klemena Zalarja. G. Vončina je v svoji pridigi izpostavil pomen jubileja, za katerega nosi posebno zaslugo msgr. Jakob Ukmar: bil je ravno ta veliki cerkveni mož, ki si je v tedanjih povojnih časih prizadeval za to, da bi slovenska beseda ponovno stopila med zidove tega osrednjega mestnega Božjega hrama. Bili so to časi, ko je bogoslužje, razen homilije in petja, še potekalo v latinskem jeziku. G. Vončina je spomnil, da je tako bilo do drugega vatikanskega koncila leta 1965. Ta mejnik je duhovniku služil za to, da je grenko primerjal sedanji položaj v slovenski zamejski Cerkvi s tedanjim. "Takrat smo po tej koreniti spremembi

upali, da bodo naše ljudje zaradi službe Božje v materinem jeziku raje zahajali v Cerkev. A bila je utvara! Naša vera je v času pešala. Takrat smo imeli veliko slovenskih duhovnikov, danes vemo, da ni več tako. Bili so časi, ki se ne povrnejo..." Spomnil se je škofa Bellomija, ki mu je uspelo doseči vsaj to, da je v našo sredino prišlo nekaj dušnih pastirjev iz Slovenije, "danes nam pomaga g. Klemen Zalar, ki je prav tako doma iz naše matične domovine". In še: po smrti g. Jakomina je po svojih močeh jezikovno vrzel zapolnil tamkajšnji župnik, ki je pripravljen maševati v slovenskem jeziku. Sledila je grenka ugotovitev, da "slovenska šola po meni ni dala tržaški Cerkvi nobe-

Člani Združenega zbora ZCPZ (foto IG)

nega novega slovenskega duhovnika". Ali naj se vse zreducira zgolj na Slovensko pastoralno središče, se je vprašal. "Mi se umikamo iz Cerkve in vedno slabše bo, če kaj ne storimo", je povedal. Kako naprej torej? Naj nas k odgovoru na to ključno vprašanje vodi sveto leto usmiljenja, ki

nam odpušča naše slabosti, in naj se z novim elanom podamo v prihodnost. Naj se majhen plamenček, ki danes gori v naših srcih, spremeni v velik ogenj upanja in vere. Naj za zgled verniki vzamejo ravno sv. Štefana mučenika, ki je svoje življenje daroval za to, da bi oznanjal Jezusa. "Sveti Štefan naj nam pomaga za to, da odkrijemo Božje usmiljenje in dobroto", je dejal g. Vončina in vsem vernikom, med katerimi je bil v imenu tržaške občine prisoten svetnik Igor Švab, zaželel veliko narodnega in verskega ponosa.

IG

Govor Marijana Kravosa

Ob 70-letnici obnove slovenske pridige pri Novem sv. Antonu v Trstu

"Ali boste objavili govor Marijana Kravosa? Res prisrčen je bil!"

Tako nas je nagovorila neka naša naročnica in vernica, ki je bila prisotna pri jubilejnem bogoslužju 26. decembra pri Novem sv. Antonu. Odvrnili smo ji, da imamo govor še v žepu in da ga bomo v celoti objavili v prihodnji številki Novega glasa. Naklonjenost besedam Marijana Kravosa so delili tudi drugi verniki: "Lepo govori..."!, je med samim govorom, ki ga je didaktični ravnatelj pri Sv. Jakobu imel po končanem bogoslužju, ugotavljala neka druga oseba, ki je sedela poleg nas. Res lepo so odmevale Kravosove besede, ki so se naslanjale na neposredno doživljanje opisanega. Prav zato si štejemo v čast, da je govornik z veseljem privolil v objavo besedila v našem tedniku.

"Dragi prijatelji, zbrali smo se, da tudi letos z molitvijo in petjem počastimo spomin na Jezusovo rojstvo v tej najbolj središčni cerkvi, v kateri slovenska beseda odmeva že več kot dve stoletji. Letošnje praznovanje pa ima poseben pečat, saj se danes spominjamo 70. obletnice obnove slovenske pridige po 24-letni nasilni prekinitvi v času fašizma. Da bolje razumemo pomen tega dogodka, je potrebno na hitro prehoditi pot te naše prisotnosti pri Novem sv. Antonu. Pri tem si bom pomagal s podatki, ki sem jih našel v brošuri Iz življenja slovenskih vernikov pri Novem sv. Antonu v Trstu, ki ga je leta 1986 izdalo tukajšnje slovensko pevsko društvo ob 40-letnici obnove cerkvenega pevskega zbora.

Naj najprej navedem za Trst prelomni leti 1719, ko je habsburški cesar Karel VI. dodelil Trstu status proste luke, in 1736, ko je določil gradnjo nove mestne četrti na področju starih solin, ki so takrat segale tja do današnjega Garibaldijevega trga. S to gradnjo se je pojavila tudi potreba po novi prostorni cerkvi, ki je bila dejansko dograjena leta 1771 in posvečena sv. Antonu Padovanskemu. Smo namreč v dobi prosvetljenega absolutizma, ko je naše mesto začelo naglo cveteti in številčno rasti zaradi ekonomskega razvoja, ki je s seboj prinesel številne priseljence, ki so v Trstu

našli boljše pogoje za preživetje. Prihajali so predvsem iz bližnje in daljne okolice, kjer je bil stoletja naseljen slovenski človek. Bilo pa je tudi veliko avtohtonega prebivalstva t. i. Mandrjerjev, ki niso imeli primerne verske vzgoje. Od tod skrb policijskega predstojnika in poveljnika okrožja barona Pittonija, ki je leta 1784 v nekem svojem poročilu priporočal, naj bi se prav v tej cerkvi čim prej uvedel krščanski nauk v

Foto ddp

slovenskem jeziku za mladino, ki je živela na področju, ki ga je oskrbovala župnija. Kdaj se je ta nauk začel, ne vemo, zagotovo pa vemo, da je 27. februarja 1798 župnikov pomočnik Giuseppe Seraschin prejel dekret, s katerim ga je tedanji tržaški škof Gaetano de' Buset imenoval za slovenskega pridigarja v cerkvi Novega sv. Antona. Od takrat pa vse do avgusta leta 1921 je slovenska beseda odmevala najprej v omenjeni stari cerkvi, nato pa v tej, ki je bila dograjena leta 1842.

Smo v letu 1920. Začenja se najtežje obdobje za slovenske vernike in duhovnike v tej cerkvi. Tragičnemu požigu Narodnega doma 13. julija so sledile grozljive slovenskemu kaplanu pri Novem sv. Antonu Francu Guštinu. Ker so prenapeteži motili slovensko službo božjo in pretepali vernike, je takratni župnik g. Antonio Vattovaz odredil začasno prekinitev slovenske pridige. O tej svoji odločitvi je 6. oktobra z dopisom seznanil takratnega škofa msgr. Angela Bartolomasija, ki pa je odločno zavrnil tako zadržanje in ukazal, naj se slovenske pridige nadaljujejo. Fašistične groznje so postale vedno bolj očitne in kljub raznim pozivom se policijske

oblasti niso primerno odzvale. Kaplan Guštin je bil znova pretepen, avgusta 1921 so fašisti s strelji iz revolverja prekinili slovensko službo božjo. Na pritisk sil javnega reda je tako slovenska beseda v cerkvi Novega sv. Antona dokončno utihnila. Ni pa utihnila slovenska pesem. G. Franc Guštin je namreč v svoji vni na iznajdljiv način dosegel, da je v cerkvi naslednjih 24 let odmevala slovenska melodija z latinskimi besedilom. Sobrata Selingerja je namreč zaprosil, da bi mu prevedel vsa slovenska besedila v latinščino. Prišli smo tako do leta 1945, ko je v povsem novih razmerah škof Antonio Santin odredil ponovno uvedbo slovenske pridige pri jutranji maši ob 7.00. Na slovesnosti 15. avgusta 1945 je pridigal msgr. Jakob Ukmar, ki je med drugim dejal: "Obiskujete slovensko bogoslužje redno in v obilnem številu, da se v spoznanju in ljubezni božji izpopolnite, da zadobite v teh razburkanih časih notranji mir ter daste tudi našim someščanom lep zgled krščanske gorečnosti in moralne zrelosti". Bog je želel, da je v tem času prišel v Trst mlad duhovnik, g. Jože Prešeren, ki se je ravnokar vrnil iz Rima, kjer je končal študij cerkvenega prava. Najprej je prišel v stik z msgr. Ukmarjem, nato pa je prosil škofa Santina, naj ga sprejme v službo. Škof je sicer za slovenskega kaplana postavil g. Ivana Kramariča, ki pa službe ni sprejel. Tako je g. Prešeren od vsega začetka opravljal to službo, naprej brez nastavitve, tri leta kasneje pa z uradnim dekretom.

Od tu dalje se zgodovinska dejstva začinjajo mešati z osebnimi spomini: - otroški spomin na evharistijo v latinskem jeziku, ko praktično nisem ničesar razumel in sem vzklil "Sursum corda"! povezoval z vrvo v zvoniku, na katero smo se nadobudni strežniki obešali, da smo s svojo težo komaj premaknili težke zvonove, ki so vabili vernike k nedeljski sv. maši;

- spomin na številne sestanke v podstrešni sobici nad zakristijo, kjer nas je g. Prešeren pripravljaj na zakramente in smo imeli skavti 5. čete svoje redne tedenske se-

stanke;

- spomin na enkratno doživetje, ko smo iz zadnjega nadstropja z vso možno hitrostjo dirjali po polzastem stopnišču navzdol in drseli ob steni, ki nam je bila varna opora, da nismo v tisti naglici padli;

- spomin na lepo petje, ki se je razlegalo z malega kora nad oltarjem in me je že kot otroka očaralo;

- spomin na prve negotove korake v cerkvenem zboru pod taktirko Janka Bana;

- spomin na dolgoletno pevsko druženje v raznih zasedbah pod navdušenim vodstvom Edija Raceta;

- spomin na g. Prešerna in njegovo strogost, ki pa je bila nenehno pomešana z izostrenim čutom za to, kar je najboljšje na duhovnem področju, tako da smo lahko v Trstu poslušali odlične predavatelje, da smo lahko obiskovali bogate, pa čeprav včasih kar naporene duhovne vaje;

- spomin na številne Marijine družbenice od Ane in Neže Pelan, ki sta bili vedno pripravljene pomagati družinam v stiski, do Tončke Curk, Pepce Vodopivec, Norme Jazbec, ki so se pojavljale kot svetle figure v času našega otroštva in mladosti, in Stane Kopitar, ki nas je s svojim igralskim in režiserskim talentom razveseljevala s številnimi komičnimi vlogami in nas navduševala za gledališko umetnost;

- spomin na dolgoletnega kateheta g. Gerdola, ki je znal s svojim dostojanstvom očarati nas otroke in vsakogar, s komer se je srečal; po smrti msgr. Prešerna je s požrtvovalnostjo nadaljeval njegovo delo za slovenske vernike v mestnem središču, a ni zanemaril tudi drugih področij: več kot deset let je bil duhovni vodja zakonske skupine, ki se je zbirala v Marijinem domu v ul. Risorta. Vse to je spremljalo slovensko besedo pri Novem sv. Antonu. Tista kratka slovenska nedeljska evharistija, tista enourna prisotnost slovenske besede v tej cerkvi se je nadaljevala najprej na skupni kavici po maši in nato širila na razne bolj ali manj delovne sestanke in dejavnosti v hiši na Škorklji in v Marijinem domu v ul. Risorta. Ta slovenska sv. maša je bila za nas oltar, na katerem so se združevale vse niti našega odrasčanja in duhovnega dozorevanja, za kar smo Bogu neizmerno hvaležni.

Časi nam danes niso več tako naklonjeni kot v preteklosti, marsikaj se je sicer spremenilo na slabše, marsikaj pa se je izboljšalo: če na eni strani postaja naša družba vedno bolj laična in

išče srečo raje izven človeka kot v njegovi notranjosti, duhovnosti, je na drugi strani razveseljivo dejstvo, da se strah pred uporabo slovenščine naglo umika zanimanju za slovensko besedo. Če smo bili Slovenci v mestnem središču v prejšnjih stoletjih večinoma priseljenci, smo danes povsem integriran del te skupnosti, ki pa se pod vplivom migrantskih tokov ponovno spreminja in bogati z novimi jeziki in kulturami. V teh razmerah se je delo, ki ga mora opravljati slovenski duhovnik v središču mesta, zelo spremenilo. Pri njegovem poslanstvu so potrebne posebna občutljivost, sposobnost prepoznavanja znamenj časa in globoka vera, da se lahko odzove vsem tem izzivom. Prav to pa naj bo naše voščilo sedanjemu dušnemu pastirju g. Zalarju, ki se je pogumno odločil, da bo nadaljeval delo

svojih predhodnikov med nami. Vemo, da božja pota niso naša pota, in ne vemo, kateri so njegovi načrti za nas in zakaj dovoljuje, da se naša skupnost krči. Edino, kar vemo in verujemo, je to, da nas ima Bog rad in da je vse, kar naredi, dobro. V tem duhu lahko tudi mi s kraljem Davidom vzklknemo:

"GOSPOD, moje srce ni prevzetno, moje oči se ne povzdigujejo.

Ne poganjam se za velikimi dejanji,

za čudovitejšimi od mene. Nasprotno, potešil in pomiril sem svojo dušo

kakor otrok v naročju svoje matere,

kakor otrok je v meni moja duša. Izrael, upaj v GOSPODA,

od zdaj dalje in na veke!" (Ps 131)

Marijan Kravos

Zahvala

Karitas vipavske dekanije iz Ajdovščine se zahvaljuje Vincencijevi konferenci in župniji Barkovlje za dar 200 evrov za otroke v stiski.

Obvestila

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča vabi na predavanje g. dr. Primoža Krečiča stolnega župnika v Kopru na temo "Usmiljenje v edinosti", ki bo v sredo, 20. januarja, ob 20. uri v Šentjakobskem domu, ul. Concordia 8.

Humanistični in družbeno-ekonomski licej Antona Martina Slomška v Trstu vabi dijake tretjih razredov nižjih srednjih šol in njihove starše na dan odprtih vrat, ki bo torek, 19. januarja, ob 17.00. Toplo vabljeni.

V delovanju Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu prireja tudi nekaj božičnih koncertov v domovih za ostarele in onemogle. V ta namen bo Dekliški pevski zbor Vesela pomlad z Opčin pod vodstvom dirigentke Andreje Štucin nastopil v Domu Šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu v soboto, 16. januarja 2016, ob 16. uri. V torek,

Darovi

Za svetoivanski cerkveni pevski zbor: v spomin na dr. Marijana Bajca darujejo družina Pavlica 50 evrov ter Neva, Mirka in Neva 60 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami: Jelka Terčon Šah 25 evrov, Diomira in Tine Frančeski 40 evrov, Anita Perič 10 evrov.

V spomin na gospo Miro Bole darujeta U. T. 30 evrov in NN 50 evrov za rojansko Vincencijev konferenco.

Za rojansko glasilo Med nami Ivica Svab 10 evrov.

V spomin na drugega moža prof. Šaha Maksu daruje žena Jelka 50 evrov za cerkev v Mavhinjah, 25 evrov za Vincencijev konferenco in 25 evrov za rojansko glasilo Med nami.

Za Novi glas daruje S. Ž. 20 evrov. Ob Božiču v spomin na starše darujeta Nada in Uča Gašperšič 200 evrov za Vincencijev konferenco.

12.1.1991 - 12.1.2016

Ob 25-letnici smrti dragega

prof. MAKSA ŠAHA

se ga z ljubeznijo spominjajo

žena Jelka in svojci.

Pogovor z rektorjem svetišča msgr. Dionisiom Mateucigem

Sveto leto usmiljenja na Svetih Višarjah

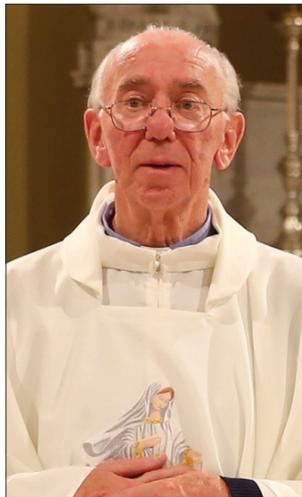
Na god Brezmadežnega spočetja je papež Francišek odprl v Rimu sveta vrata za leto usmiljenja. V nedeljo, 13. decembra 2015, jih je v videmski stolnici odprl nadškof msgr. Andrea Bruno Mazzocato. Jubilejni cerkvi bosta tudi na Stari Gori in na Svetih Višarjah, kjer so sveta vrata odprli v nedeljo, 20. decembra. Pogovor je potekal z msgr. Dionisiom Mateucigem, ki je rektor svetišča na Svetih Višarjah in žabniški župnik.

Kako je bilo 20. decembra na Svetih Višarjah?

Postavili smo znak za sveto leto usmiljenja v treh jezikih, v slovenščini, nemščini in italijanščini. Sveta maša je bila opoldne. Pred njo smo odprli sveta vrata. Žabniški pevski zbor je pel v štirih jezikih. Slovenski skavti iz Trsta so prinesli betlehemsko luč. Zbralo se je nad dva tisoč vernikov iz Furlanije Julijske krajine, Slovenije in Koroške.

Bodo sveta vrata vedno odprta?

Ja, vrata bodo odprta vedno, ko bo v svetišču sveta

jenja?

Pomeni nam veliko. Veseli smo, ker vsi potrebujemo, da nam Bog da milost za naše grehe in nam pomaga, da lahko gremo naprej. Tudi vsi romarji, ki prihajajo na Svete Višarje, potrebujejo Božjo milost, da bi se izkazali kot kristjani v tem, kar počnejo, v življenju in svojih župnijah. Le tako lahko upamo, da nam bo Bog pomagal in da nam bo Mati Božja na Svetih Višarjah dala moči za naprej.

To sveto leto si je nadvse želel sam papež Francišek, s katerim ste se vi letos tudi srečali.

Ja, papež Francišek je prav za današnji čas. Treba bo še veliko časa, da bo prišlo v srce vseh kristjanov, kar so določili na drugem vatikanskem koncilu. Ko sem se junija srečal z njim v Rimu, mi je dejal, da, čeprav smo grešniki, moramo imeti zaupanje v Boga.

Sicer so Sv. Višarje vedno kraj usmiljenja, mar ne?

Ja, so kraj spovedi. Kdor želi, so mu po zakramentu sprave odpuščeni njegovi grehi.

Kaj želite našim ljudem doma in po svetu v svetem letu usmiljenja?

Želim jim vsega dobrega. Najprej želim, da bi vsako srce sprejelo Božjo milost, da bi vladal mir v družinah in da bi se vzpostavil mir med ljudmi. Benečija potrebuje, da so vsi skupaj, da delajo, da se naša zemlja ne izgubi, da bo luč za vse tiste, ki žive na njej, in za tiste, ki so v naši škofiji. Težko bo sedaj v Benečiji, kjer ni duhovnikov, ki govorijo slovensko. Ostala sta le še gospod Božo Zuanella, ki še

ohranja našo vero tudi v našem jeziku, in msgr. Marino Qualizza, ki vsako saboto hodi maševat v slovenskem jeziku v Špeter in vsako nedeljo v Dreko. Vera se bo izgubila, če se bo izgubil slovenski jezik.

Kaj pa v Kanalski dolini?

V Kanalski dolini sva jaz in gospod Mario Gariup. Vztrajava, kar se da, da se še poje in moli po slovensko. Tudi tisti, ki so Slovenci, radi pojejo in radi poslušajo v slovenskem jeziku. Saj je vsak dan pri maši največ Slovencev.

Ezio Gosgnach

maša. Bodo gotovo odprta vse do Velike noči, dokler bo delovala žičnica. Nato pa spet v poletni romarski sezoni.

Boste v tem letu usmiljenja naredili kaj posebnega?

Mogoče bomo dokončali križev pot in pripravili novo knjižico za križev pot.

Pa glede molitev in obredov bo kaj posebnega? Darovali bomo kakšno posebno mašo in bomo tudi na razpolago za spoved, če bodo verniki želeli. Romarji bodo prejeli odpustek svetega leta.

Kaj pomeni za vas in za vse vernike leto usmil-

V Ukvah, Žabnicah in na Svetih Višarjah Božični koncerti v Kanalski dolini

Med božičnimi prazniki je bilo v Kanalski dolini precej pestro in živahno tudi na glasbenem področju. Domači slovenski društvi sta organizirala kar nekaj koncertov. V župnijski cerkvi v Ukvah je bil 27. decembra božični koncert, ki ga je organiziralo Združenje Don Mario Cernet v sodelovanju s cerkvenim pevskim zborom iz Ukev in z župnijo svetih Filipa in Jakoba v Ukvah. Koncert je bil lepo doživeti, saj se ga je udeležilo veliko število obiskovalcev ob tromeji.

Nastopili so domači cerkveni pevski zbor iz Ukev, pevška skupina Akzent iz Ledinc/Ledenitzen na avstrijskem Koroškem, ženska pevška skupina Cintare iz Ljubljane, moška pevška skupina Kerlici iz Ljubljane in mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba. Izvajali so božične in noveletne pesmi, ki so bile pretežno v slovenščini, le posamezne v angleščini in latinščini. Z etnografskega vidika so bile nekatere

prava poslastica, ker spadajo v slovensko zakladnico pesmi ob novoletnem koledovanju. Prisotne je dvojezično – v italijanščini in v domačem slovenskem zilskem narečju – pozdravil tudi naborješko-oški župan Boris Preschern, ki je pohvalil trud vseh tistih, ki si prizadevajo za ohranjanje slovenskega narečja v

Ukvah in za nadaljevanje slovenskega petja v tamkajšnji cerkvi. "Suouenjo žabarite" ostaja tako dandanes še vedno običajna stvar.

Sedmega decembra pa je v žabniški župnijski cerkvi svetega Egidija bil na sporedu koncert z naslovom *Adventne pesmi in melo-*

dije, ki ga je organizirala godba iz Kanalske doline v sodelovanju z Združenjem Don Mario Cernet. Na koncertu, ki ga je povezovala Anna Maria Missoni, so nastopili cerkveni pevski zbor iz Žabnic, žabniški zbor Tantum ergo, Višarski oktet ter godba tabelskega svetišča skupaj z godbo iz Kanalske doline. Med večerom sta pesmi v italijanščini, slovenščini in nemščini recitali Sabrina Maggioni, Dorotea Willeit in Aina Sandrini.

Posebno očarljiva je bila prav pesem v žabniški slovenski govorici, ki jo je prebrala domačinka Dorotea Willeit, sicer z naslovom *Bienahta*. Prireditev je potekala pod pokroviteljstvom občin Trbiž in Naborjet-Ovčja vas ter s finančno podporo Gorske skupnosti za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino preko priredstva iz deželnega zakona za slovensko manjšino.

V župnijski cerkvi v Žabnicah je 2. januarja med večerno sveto mašo pel mešani pevski zbor Rdeča zvezda iz Zgonika, ki je po maši tudi izvedel samostojni koncert. Organiziralo ga je slovensko kulturno središče Planika v sodelovanju s samim pevskim zborom in z župnijo Žabnica. Ista zbor je pel tretjega januarja na Svetih Višarjah med opoldansko sveto mašo in po njej.

Luciano Lister

Trpki utrinki iz Koroške

Pozabljena slovenska beseda

Vedno spet opažam, kako pozabljeni so celo strokovni pisci, a tudi, kako površno se piše o slovenski besedi oziroma glasbi pri nas na Koroškem. Prva omemba glasbe na Koroškem, ki jo najdemo v starih listinah, se nanaša na petje ob ustoličevanju, gre za t. i. "Windsche Laisen", to so slovenske (cerkvene) pesmi, v katerih najdemo v besedilu znano prošnjo iz liturgije, grški "Kyrie Eleison", se pravi: Gospod, usmili se. Gre za zgodovinsko dokumentirano dejstvo, ki bi ga lahko vsaka koroška glasbena institucija vsaj omenila. Priložnosti res ne manjka, celovški konservatorij bi to lahko navajal v različnih okoliščinah, izpostavili bi ga lahko ob znamenitem festivalu v Osojah, beležil npr. cerkveno-glasbeni oddelek

krške (celovške) škofije, ali vsaj knjige o glasbeni zgodovini na Koroškem oz. Avstriji na splošno. V znani, precej zajetni knjigi Petra Planyavskega o katoliški cerkveni glasbi iz leta 2010, knjiga je izšla pri založbi Tyrolia, najdemo, sicer v zgodovinskem pregledu, Jurija Slatkonjo kot ustanovitelja Dunajskih slavčkov, spet pa ne koroškega ustoličevanja in slovenskega petja ob tem.

Prof. Jože Ropitz, zaslužen za cerkveno glasbo v krški škofiji, je že dalj časa čakal na note prav posebne maše Michaela Haydna (1737-1806), brata bolj poznane Josefa Haydna, ki jo letos najdemo v programu založbe Doblinger z Dunaja, to je *Missä Santä Cyrilli et Methodii*. Oba, Michael in Josef (Haydn) sta do- raščala v istem okolju, v panon-

skem nižavju in sta očitno poznala sveta brata. Pred leti je znani dirigent Harnoncourt v intervjuju povedal, da je imel med snemanjem simfonij Josefa Haydna v Den Haagu zanimivo iz-

kušnjo: med orkestraši je sedel mlajši gradiščanski Hrvat, ki mu je za skoraj vsako glavno melodijo Haydnovih simfonij našel eno od melodij ljudskih pesmi gradiščanskih Hrvatov, ki so bile enake "Haydnovi" orkestrirani melodiji. Nekoč sem poslušal pritožbo slovenskega glasbenika nad Hrvati, češ da si za svojega skoraj lastijo tudi Josefa Haydna. Vendar kaže, da imajo Hrvati vsaj v nekaterih delih morda prav. Panonska nižina je prostrana in precej ljudstev je že vedno živelo na njenih planjavah.

Sprašujem se zato, kdaj bomo vsaj mi slovenski pisci, muzikologi in zgodovinarji po stoletjih molka vendar začeli omenjati slovensko petje pri ustoličevanju?!

Andrej Feinzig

Že 53. Dan emigranta

Tokrat slovesno ob 40-letnici Beneškega gledališča

Minister Gorazd Žmavc (foto JMP)

V gledališču Ristori v Čedadu je v organizaciji Sveta slovenskih organizacij in Slovenske kulturno-gospodarske zveze na praznik Svetih treh kraljev, 6. t. m., potekal 53. Dan emigranta, ki velja za največji praznik Beneških Slovencev. Udeležil se ga je tudi minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ki je v prihodnje obljubil še večjo pozornost organizacijam, življenju in delu Sloven-

cev, ki živijo v Beneški Sloveniji, Kanalski dolini, Terskih dolinah in v Reziji.

Dan emigranta, ki nosi podnaslov *Pesmi, glasba, življenje*

je Slovencev videmske pokrajine, je bil letos še posebno praznično obarvan ob 40-letnici delovanja Beneškega gledališča, ki je v režiji Elisabette Gustini pripravilo predstavo z naslovom *Nit duga 40 let*, v kateri so igralci zaobjeli štiri desetletja plodnega delovanja.

Zaradi tokratne posebne številke Novega glasa bomo podrobneje o Dnevu emigranta pisali prihodnjič, saj je Ana Wedham imela odmeven govor v imenu vseh Slovencev videmske pokrajine, spregovorili pa so tudi čedajski župan Stefano Balloch, deželni odbornik Cristiano Shaurli ter evropska poslanka Isabella De Monte, prisotnih pa je bilo več uglednih osebnosti.

Foto DP

V Benečiji, Reziji in Kanalski dolini izšli koledarji

Leto 2016 na hišnih stenah

Za novo leto 2016 so po že ustaljeni navadi Slovenci v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini pripravili stenske ko-

26/2007.

Že veliko let pa pripravlja Center za kulturne raziskave v Bardu, v Terski dolini, koledar v sodelo-

vanju z zadrugo Most. Po tradiciji je koledar, ki je v domačem slovenskem narečju, opremljen

s starimi fotografijami, ki pričajo, kakšno je bilo nekoč življenje v Terski dolini. Fotografije so črno-bele, le na prvi strani je barvna fotografija. V Grmeku je tudi letos kulturno društvo Reččan pripravilo stenski koledar, ki nosi naslov *Za na pozabit*. Opremljen je s fotografijami, ki so last zasebnih družin, in tudi ta je, kot je navada, v domačem slovenskem narečju.

Stenski koledar je pripravila tudi zveza emigrantov Slovencev po svetu.

V Reziji je kulturno društvo Rozajanski dum v sodelovanju z Muzejem rezijanskih ljudi pripravilo koledar, ki je letos namenjen lovcem.

Za koledar v Kanalski dolini je poskrbelo kulturno društvo Cernet. Koledar je v slovenskem jeziku. Posvečen je zgodovini cerkvenega pevskega zboraz iz Ukev in ga krasijo stari fotografski posnetki.

U. D.

Slavonska in slovanska tradicija

Badnjak, sveti večer po starem

Na sveti večer je v starih časih veljal post, na ognjišču je gorel debel čok (panj ali badnjak), v hišo pa so prinesli slamo. Danes je ta tradicija v marsičem spremenjena, saj imamo v božičnem času namesto tlečega panja sladki kruh in okrašeno drevo, namesto slame pa jaslice.

Hrvatje iz Slavonije in severne Bosne, ki so v Slovenijo v večjem številu prišli v času srbske agresije na nekdanje jugoslovanske republike, so s seboj prinesli tudi svoje navade. Verjetno najmočnejši običaj je božično praznovanje, ki se začne zgodaj zjutraj na sveti večer s postom in -peko prašiča.

Sveti večer imenujejo badnjak, podobno kot naši Belokranjci, ki mu rečejo badnik ali badnjak.

"Čestit badnjak", mi je na sveti večer zjutraj ponudil roko soseled Nikola in odhitel pripravljat ogenj za 22-kilogramskega odojka. Že o mraku pa je ob vsaka vrata v ulici zataknil hrastovo vejo. Prvo leto, ko sva se Vipavec in Ljubljanka priselila v vas Manžan nad Ko-

prom, sva bila presenečena, ko se je pred hišami navsezgodaj 24. decembra začelo nad ognji vrteti pet prašičkov. A presenečeni so bili tudi oni - po prekleto bosanski Hrvatje -, ko so videli, da se mi pred tako pomembnim praznikom ne držimo posta. Njim namreč še zdaleč ni lahko ves dan vonjati pečeno svinjino in se premagovati, da ne bi poskusili vsaj

kruh pomočiti v mast, ki se omamno izteka na pladenj pod ražnjem.

Ob ribi so tako preživeli tudi zadnji badnjak. Pozno popoldne je družinski oče Nikola z ognja vzel zlatozapečeno pečenko. A je v hišo ni odnesel, temveč jo je postavil na hladno v hram. V hišo pa je stopil z balo slame in jo raztresel po dnevni sobi in jedilnici. Med slamo je pomešal nekaj čokoladnih

bonbonov, ki so jih otroci navdušeni začeli iskati. Otroci so v resnici že mladostniki, kar pa navdušenja nad slamo ni v ničemer zmanjšalo. Sledila je slavnostna večerja. Z ribo, kajpada, saj do polnočnice traja post. Prašiča so načeli šele po eni zjutraj, ko so se vrnil od maše. Mati družine Snježana je postregla odojka s kuhanim

fižolom in sarmo, kot jo je v otroštvu naučila njena mama.

Lepe navade, ki so nam v prvem trenutku bile zelo nenavadne, so v resnici veliko bolj povezane s slovensko tradicijo, kot bi si kdo mislil. Belokranjski duhovnik, zgodovinar in etnolog Ivan Šašel je pred stotimi leti takole opisal adlešiške navade: "Na sveti večer pogrinjajo mizo z belim prtom. Pod prt devajo nekaj slame. Na prt devajo na dva ali na štiri vogale po hlebec božičnika". Božičnik, sladki kruh, je simbolično nadomestil badnik, debel hrastov čok, ki so ga v preteklih stoletjih na

ognjišču prižgali, da je tlel še več dni po Božiču. Badnik so poznali po vsej Sloveniji, pa tudi kurjenje kresa na sveti večer. Oboje ima korenine v

predkrščanskih šegah, ko so tako v času zimskega sončnega obrata praznovali zmagovito luč nad temo. Šašel je na poseben način pojasnjeval tudi pomen posta: "Na sveti večer ni dobro hoditi na lov. Neki kmet je šel sv. večer namestu k polnočki, na lov v Bukovlje. Tam je vstrelil pisanega mačka. Ko ga je prinesel na dom in ga mi-

slil odreti, je naenkrat izginil. Mož pa je potem prav kmalu umrl".

Staroslovensko tradicijo, ki jo v nekem smislu danes obujajo priseljeni Hrvatje, pa poznajo tudi Srbi. Njihove navade so zelo podobne slavonskim, le da imajo časovni zamik, saj praznujejo po starem julijanskem koledarju. Njihov badnjak, s hrastovimi vejami, odojki in slamo, je tako na naše Svete tri kralje, 6. januarja, saj Božič praznujejo 7. januarja, novo leto pa 14. januarja. Tudi na Manžanu. Zato imajo božični čas precej daljši, namesto 6. se konča dva tedna kasneje. Praznovanje dveh Božičev med sosedih narodov in dveh krščanskih veroizpovedi vaščanom ne predstavlja nobene problema. Razen enega - po koncu praznovanja je treba marsikomu pas na hlačah premakniti za eno luknjo.

Tino Mamić

Razstava fotografij Agate Hren

Ti, ki si življenje samo

V torek, 1. decembra, je bilo v čitalnici Mestne knjižnice Izola odprtje razstave z naslovom Ti, ki si življenje samo. Avtorica fotografij je mlada mamica Agata Hren. Deluje na področju naravnega načrtovanja družine in je želela tudi na ta način prispevati k širjenju znanja in modrosti, ki je vpisana v naše telo. Fotografije so opremljene z verzji Toneta Pavčka. V eni od svojih pesmi je zapisal:

"Pozdravljen, mali velikan, ki nič ne veš, kaj je življenje, pa si življenje samo". Pesnikova hčerka Saša Pavček je bila navdušena nad idejo za razstavo. Strinjala se je, da verzji njenega očeta, ki je vse življenje s pesmijo opeval ljubezen, dopolnijo posnete fotografije. Razstava kroži po Sloveniji, v izolski knjižnici ima tretjo postajo in tu bo do konca decembra. Z njo so Agata Hren in sodelavci Zavoda Živim hoteli prikazali lepoto nosečnosti, otrok in naravne družine. Je hvalnica življenju, materinstvu, očetovstvu in ljubezni v družini. Pedagoginja Neva Flajs iz Lucije je zasnovala in povezovala bogat program, v katerem so sodelovali različni izvajalci. Najmlajši Kristjan Defaveri je zaigral pesmici na klavir, mlada umetnica Bilka Persič je ubirala strune harfe. Svojo pesem sta prebrala Darja Ličen v slovenščini in Stipe Cvitan v dalmatinskem narečju, Laura Tripar Lisjak pa je prebrala v italijanščino prevedeno pesem Toneta Pavčka. Povezovalka se je toplo zahvalila Mestni knjižnici Izola za gostoljubje.

Katarina Nzobandora, pisateljica, mama štirih otrok, od katerih je eden že v večnosti, ustanoviteljica in direktorica zavoda Živim, doma iz Logatca, je najprej predstavila razstavo, njen nastanek in sporočilo. V dialogu z obiskovalci dogodka je povedala, kako so ji življenjske preizkušnje pomagale odkriti to pot. Jani Jeriček, teolog in terapevt, tudi sodelavec zavoda, pa je predstavil široko področje delovanja zavoda in novo izdano knjigo z naslovom Novo upanje po splavu, pri kateri je sodelovala vrsta strokovnjakov in različni starši z izkušnjo izgube otroka.

Živahne in prepričljive predstavitve ter pričevanja Katarine in Janija so vzbudile veliko pozornost med obiskovalci. Na koncu sta odgovarjala na njihova zanimiva vprašanja. Program se je končal ob ubranih zvokih harfe in okusnem domačem pecivu. Večer je bil res poln toplote, ki so jo izžarevali vsi izvajalci in obiskovalci.

Špela Pahor, Neva Flajs

Podpis donacijske pogodbe

Na Svete tri kralje, v sredo, 6. januarja 2016, je bil v prostorih Oddelka za invalidno mladino STARA GORA podpis donacijske pogodbe med Škofijsko karitas Koper in Splošno bolnišnico "Dr. Franca Derganca" Nova Gorica.

Radio Ognjišče je v sodelovanju s Škofijsko karitas Koper organiziral leta 2012 dobrodelno prireditev Pustna sobotna iskrica, v kateri je bilo zbranih 68.886 evrov za pomoč otrokom na oddelku za invalidno mladino Stara Gora. Namen celotne akcije je bil opozoriti na problematiko reševanja prostorov v Stari Gori, istočasno pa zbrati sredstva za otroke, ki tu preživijo večino svojega življenja. Spremljanje porabe sredstev je bilo zaupano Škofijski karitas Koper. Še isto leto so na dan sv. Miklavža otroci dobili sobo za umiranje - snoezelen, ki pomaga pri sproščanju ali stimulaciji hiperaktivnih ali premalo aktivnih otrok, in stimulacijo celotnega razvoja pri otrocih z najtežjo motnjo v razvoju. Gre za terapevtsko sobo in mnoge sodobne pripomočke, ki pomagajo pri napredovanju zdravja invalidnih otrok. Strošek te sobe je bil 15.839,37 evrov.

V letu 2013 je bila v načrtu preureditev in razširitev paviljona 2, zato je Škofijska karitas Koper za načrte nakazala 42.456,00 evrov, vendar se to ni uresničilo. V zadnjem času je bolnišnica pristopila k dokončni rešitvi, zato bo s podpisom te pogodbe nakazan še preostali znesek 10.590,63 evrov.

Pri podpisu pogodbe so bili prisotni s strani Škofijske karitas Koper njen ravnatelj Slavko Rebec in skrbnica pogodbe Jožica Ličen, s strani Splošne bolnišnice "Dr. Franca Derganca" pa direktorica zavoda prim. Nataša Fikfak, dr. med. oz. strokovna direktorica dr. Dunja Savnik Winkler ter sodelavci oddelka Stara Gora in njihov vodja dr. Jurij Karapandža.

S podpisom te pogodbe je s strani Škofijske karitas Koper dokončno realizirana akcija Pustna sobotna iskrica za otroke v Stari Gori.

Jožica Ličen

ZAHVALA

V 64. letu življenja je v objem usmiljenega Očeta odšel naš dragi PETER STRES.

V globoki hvaležnosti za dar njegovega rodovitnega življenja se zahvaljujemo reševalcem in gasilcem, dr. Diani Bizjak in osebju oddelka za intenzivno nego bolnišnice Šempeter ter CIIM UKC Ljubljana za pomoč in skrb v zadnjih dneh njegovega življenja, ter sosedom in prijateljem za sočutno bližino. Iskrena hvala tudi škofu msgr. Metodu Pirihu, g. župniku Alojzu Subanu, vsem duhovnikom, pevcem, govorcem in vsem, ki ste ga imeli radi in ste bili z nami v težkih trenutkih slovesa.

Vsi njegovi

SNG NOVA GORICA Gostujoča predstava Hotel Modra opica

Bridka usoda Ignacija Borštnika

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica je v novembrskem sporedu abonmaja Mali oder, v sredo, 25. novembra 2015, prišla v goste predstava Hotel Modra opica. Ta je krstno zaživela v lanskem septembru kot koprodukcija SNG Drama Ljubljana in Mestnega gledališča Ptuj. Tekst sta štiričrno kot uveljavljeni umetniški duo napisala Miha Nemeč (1973), sicer tudi član ansambla SNG Nova Gorica, in Nejc Valenti (1984), študent ljubljanske Filozofske fakultete, in z njim odstrla zaveso nad življenjem in delom prvega slovenskega poklicnega gledališkega igralca, Ignacija Borštnika (1858-1919), ki je v igralski karieri, dolgi sedemintrideset let, ustvaril več kot štiri sto vlog in bil tudi režiser, prevajalec, pedagog in kulturni delavec. Po njem, ki se je nagibal k realistični igri, se od l. 1970 poimenuje najpomembnejši gledališki festival na Slovenskem, Borštnikovo srečanje, na katerem vsako leto podeljujejo tudi Borštnikov prstan, ki je najvišje priznanje na igralski poklicni poti. Predstavo, kar precej močno začinjeno z ironično noto, ki prehaja mestoma v sarkazem, uvede dokaj enigmatična figura, gospa Češarkova, vsestranska pisar-niška pomoč v Deželnem gledališču v Ljubljani. Izredno natančno, ostro, tudi v hoji, sključeni drži, mimiki, s pomen-

ljivimi, kritičnimi pogledi in še z marsičim jo je imenitno orisala Veronika Drolc. V uprizoritvi spoznamo Ignacija Borštnika (zelo verodostojno, plastično ga je upodobil Gregor Baković) prav v letu 1913, ko so ga kot prvaka Hrvaškega kraljevskega gledališča v Zagrebu spet poklicali v Ljubljano, v gledališče - prav tisti, ki so

Veronika Drolc in Gregor Baković (foto Peter Uhan)

ga "izgnali" iz njega dvajset let pred v predstavi opisanimi dogodki -, da bi bil vodja dramskega programa za sezono 1913/14 in bi skušal rešiti iz kriznega obdobja to pomembno ustanovo. Takrat je Deželno gledališče domovalo v stavbi današnje opere in je doživljalo globoko krizo, tudi zaradi političnih splet, strankarskih zdraz, ljubosumnosti, neiskrenosti ... Neverjetno je bilo to obdobje zelo podobno današnje-

mu in prav zaradi tega sta ga na novo osvetlila Nejc Valenti kot dramaturg predstave in Miha Nemeč kot režiser. Ustvarila sta res krasno uprizoritev tudi zato, ker sta ob sebi imela same igralske mojstre, poleg imenovanih še Majo Sever (Zofija Borštnik), Alojza Sveteta (posebno jedek Fran Govekar, ki je dolgo let vodil

gledališče, finančno uspešno, umetniško pa manj, in je skušal na vsak način oblatiti Borštnika), Roka Viharja (Etbina Kristan), Borisa Mihalja (Ivan Štefe), Zvoneta Hribarja (Ivan Tavčar) in mlado študentko AGRFT Mirando Trnjani, ki je očarljivo in spogledljivo orisala lik Care Negri, lepoteplesalke, nove "erotične" vabe v kinematografu, zaradi katere izgubijo glavo tudi nastopajoči veljaki. Igralci so se tudi s pomočjo

bogatih, nadrobno izdelanih kostumov (Bjanka Adžić Ursulov), odslukavajočih opisano dobo, in s pomočjo maske izredno prepričljivo prelevili v zgodovinske osebnosti tedanjega časa in pristreno podali nianse njihovih značajev, da so se živo zarisali na odru. Gledalec se je ob njih zlahka potopil v tedanji čas in v vse spletke, ki so se pletle za Borštnikovim hrbtom, ker so ga hoteli nekdanji "sovražniki" spet izničiti, tudi z obrekovanjem, da rad sega pregloboko v kozarec in teka za vsako žensko. S svojim obnašanjem so ga zares strli, pa še sezona se je izkazala za pravo polomijo in je Borštnik razočaran spet odšel v Zagreb. Tu je med drugim napisal scenarij za film Brišem in sodim (1919) in nastopil v njem v glavni moški vlogi. Malo pred smrtjo se je vrnil v domovino z željo, da bi še ustvarjal na slovenskem odru in vzgojil nove igralske kadre. A smrt mu je vse to preprečila, še njegove poslednje vloge Župnika v Cankarjevih Hlapcih mu ni pustila odigrati. V uprizoritvi, v kateri se poli-

tične zdrahe z nevoščljivostjo, tekmovalnostjo, škodoželjnostjo ... prepletajo z intimnim življenjem glavnega protagonista, ustvarjata primerno ozračje tudi glasba Tea Collorija in scenografija Petre Veber, ki je tudi oblikovalka luči. Za koreografije je poskrbela Leja Jurišič. Celostno dognana in dovršena predstava bi si v SNG Nova Gorica zaslužila več publike!

Iva Koršič

Gledališče Verdi v Gorici

Temperamentni igralci v dveh predstavah

Novembrski program goriškega Gledališča Verdi je med drugim ponudil obiskovalcem dve predstavi, ki imata nekaj skupnega: značajsko odločen središnji ženski lik. Kot ena izmed ponudb letošnje abonmajске sezone Verdijevega gledališča v Gorici je v goste prišla predstava *Bisbetica - La Bisbetica domata di William Shakespeare* *mess alla prova* (Ukročena trmoglavka), nastala kot produkcija kulturnega združenja La Pirandelliana po predlogi velikega mojstra dramske umetnosti, Williama Shakespeara (1564-1616). To znano Shakespeareovo zgodnje delo (1593-94) je za Shakespeareov festival Estate Teatrale Veronese 20 zrezirala Cristina Pezzoli, po prevodu in priredbi Stefanie Bertola. Posodobljena odrska postavitev se oddaljuje od izvornika, čeprav ohranja njegovo vsebinsko jedro. Predstavljena je kot igra v igri. V prologu spoznamo igralce neke igralske skupine pred premiero tega Shakespeareovega dela; čas jih preganja in ostali so brez režiserja, ker se je z njim skregala prva dama skupine, ki igra naslovno vlogo. Ta dramski lik odigra v predstavi znana igralka Nancy Brilli, ki jo širša publika pozna iz raznih briljantnih komedijskih filmskih vlog in televizijskih nadaljevanj, pa tudi iz rumenega časopisa, ki se je večkrat radevedno oziralo na njeno življenjsko in ljubezensko pot, ki jo sama jemlje resno, a vselej s kančkom ironije. Zaradi vsega tega gledalec morda pričakuje, da bo na odru uzrl razvajeno "pseudofilmsko" zvezdico, ki se

spearom. Gotovo je dobro izkoristila ta odrski izziv in pričljivo odigrala bogato, razvajeno hčerko iz plemiške rodbine, ki se ne pusti kar tako voditi od nikogar, po poroki pa se neverjetno naglo spremeni v ubogljivo in možu povsem pokorno ženo; očitno ji to koristi.

S takim pohlevnim obnašanjem postane spet kraljica domačega ognjišča. Poleg Nancy Brilli v vlogi Caterine in Mattea Cremona v vlogi Caterininega neomajnega moža Petruccia so nasto-

palisti Stefano Annoni (Lucenzio), Brenda Lodigiani (Bianca), Genaro di Biase (Ortensio), Igi Gianluigi Meggiorin (Grumio), Dario Merlini (Tranio), Valerio Santoro (Dr. Jolly), Federico Pacifici (Gremio), Anna Vinci (vdova). Scenografsko podobo, ki odslikava še ne urejen odrski prostor, na katerem igralci vadijo Shakespeareovo delo - pri tem spoznamo marsikatero njihovo značajsko potezo, pa tudi,

Nancy Brilli v predstavi Ukročena trmoglavka

režiji Andrea Collavina je tako spet oživel lik Zorana, malce posebnega, bolj vase zaprtega in zelo naivnega odraščajočega fanta, ki ne pozna hudobije tega sveta. Vse doživlja in sprejema z svojo nedolžnostjo in s strahom pred novostmi, kot da bi ga vse ogrožalo. Predstava želi prikazati fantovo življenje pred dogodki, ki jih prikazuje omenjeni film. Zorana, ki ga pooseblja Eugenio Allegri - mnogo bolj prepričljiv v svoji naivnosti z na široko razprtimi očmi za prevelikimi očali in s svojo "auilično", starinsko italijanščino, ki se gotovo ne sklada z njegovimi najstniškimi leti, je bil Rok Prašnikar -, najdemo na domačiji tete Anje, ki ga je "imela v reji". Odnosi s to gospodovalno in maščevalno teto, ki jo temperamentno odigra Elvia Nacinovich, gotovo niso rožnati. Vse se mora dogajati po njeni volji. Pred njo je Zoran ves neobogljjen in se pred raznimi preizkušnjami skriva v svoje priljubljeno zatočišče, staro ognjišče. Teta Anja ne more pozabiti, da ji je sosed povozil psa, zato se mu maščuje na razne načine in v to vpleta tudi ubogega Zorana, ki je dober kot kruh in je do ušes zaljubljen v sosedovo ženo. K njim na obisk prihaja večkrat zdravnik, ki neprikrito dvori Zoranovi teti Anji.

Poleg omenjenih igralcev komedijo s sladko grenkim priokusom sooblikujejo še Stefano Bartoli, Maurizio Zacchigna, Rossanna Bubola, Mirko Soldano in Giuseppe Nicodemo. V njej je kar nekaj humornih trenutkov, ki jih v glavnem ustvarjata dva precej nerodna karabinerja. Ob njej se gledalec kar zabava, a film je bil gotovo boljši in bolj pristen. Pri takih uspešnih zgodbah, ki jim "vsilijo" nadaljevanja, je skoraj zmeraj najboljši in najbolj doživet prvi, izvorni del. Vse ostalo ima malce okus po pogreti juhi.

Iva Koršič

KULTURNI DOM GORICA Bisserov sisters

Starodavne bolgarske ljudske pesmi

Na velikem odru goriškega Kulturnega doma se je v sredo, 16. decembra 2015, predstavila pevska skupina Bisserov sisters, ki je ravno v tem času imela turnejo po severni Italiji. Na goriškem nastopu so v sestavi bile predstavnice dveh generacij: dve sestri in mlajši hčerki, ki po maminih stopinjah nadaljujejo družinsko tradicijo gojenja starih ljudskih pesmi. Te opevajo kmečka dela, ljubezenske zmenke mladih ob luninem svitu, slovo od ljubljenih fantov, ki grede k vojakom, bridko žalost ob smrti, pa tudi veselo razpoloženje ob poroki in še marsikaj. Skupina se je na glasbenem prizorišču pojavila že leta 1978, ko je zmagala na bolgarskem festivalu narodnih pesmi. Od tedaj je bogat repertoar prešel od prvih članic do njihovih hčera in sinov, tako da skupino zdaj včasih sestavlja tudi osem članov. Delček te zelo stare ljudske

zakladnice, katere pesmi vsebujejo poudarjeno ritmično zasnovo in rezko diafonijo, so pevke, oblečene v krasne pisane, seveda ročno izdelane narodne noše, ob spremljavi treh tamburic in manjšega bobna,

predstavile tudi goriški publiki. Resnici na ljubo je bilo poslušalcev bolj malo. Pevski večer je spadal v sklop decembrskega niza *Natale in musica*, ki ga prireja Folk Club iz Buttrija; ta že več let sodeluje s Kulturnim domom, kot sta v kratkem nagovoru povedala predsednik Kulturnega doma Igor Komel in predsednik omenjenega društva Marco Minoni. Večer je bil tudi v sklopu

glasbenega festivala, ki briše meje, *Across the Border*, in ga je Kulturni dom v sklopu letošnjega abonmaja SSG ponudil tudi goriškim abonantom. V dvorani je bilo le-teh prav malo, morda tudi zato, ker je bil ta večer prav po abonmajski gledališki predstavi *Lepa Vida*, koprodukciji SNG Nova Gorica, Prešernovega gledališča Kranj in SSG Trst v režiji Mihe Nemca. Res pa je tudi, da nam ta bolgarska narodna glasba ni najbolj blizu. Poslušalci, ki so sicer nastopajočim pev-

kam prisrčno zaploskali, so se bolj razvneli ob strastnem flamenku, ki ga je kot povsem nenarčtovano presenečenje izvedel Jeromo Segura Flamenco trio. Pevca Jeroma Seguro je spremljal kitarist Manuel De La Luz, plesalka Rocio Garrido pa je s svojimi natančnimi, ekspresivnimi gibi poudarila vso ognjevitost, ki jo izraža ta ples. **IK**

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (93)

NATUROPATSKO SVETOVANJE

Naturopatija ni veja medicine in niti znanosti. Naturopatija je umetnost. Naturopat v prvi vrsti uči posameznika umetnost življenja, umetnost opazovanja in lepoto bivanja. Veščine umetnosti si lahko delno priučiš. Velik del je prirojene, v to spadata: empatija in sočutje. Vsak dober naturopat mora biti sposoben izvajati aplikativna multidisciplinarna znanja večplastnega prijema. Prebrati in razbrati mora telo in dušo posameznika, ki ga ima pred očmi, s pravo mero sočutja, spoštovanja in distance. Imam naturopatsko šolo, v kateri začenjajo učenci spoznavati naturopatijo. Ko bodo v treh letih dodobra spoznali nekaj poglobljenih naturopatskih tehnik, bodo morali narediti najpomembnejši korak, in sicer bodo morali

pozabiti na učbenike in vse pridobljeno znanje. To lahko narediš samo, če si res dobro strokovno podkovan.

Kritična distanca služi naturopatu, da bolje razbere to, kar mu telo sočloveka govori in kar le-to potrebuje. Vsak človek je individuum zase in, čeprav v učbeniku piše, da se določena disfunkcija kaže s šibkostjo enega organa, se lahko zgodi obratno, lahko naletiš na izjemo ali celo izjemo izjeme! Potrebno je pustiti svobodo umu in opazovati s kritično distanco. Zato bom lahko ob koncu

triletnega naturopatskega šolanja svojim učencem rekla: "Sedaj pa pozabite na vse pridobljeno znanje in začnite delati kot naturopatje"! Iščimo zdravje!

www.saeka.si

Oblikovalci predstave Zoran in pes iz porcelana

ob neizprososti gledališkega odra sesuje v prah. Pa še zdaleč ni tako. Nancy Brilli se je kot glavna protagonistka Shakespeareove komedije izkazala kot temperamentna igralka, ki ve, kaj želi doseči na odru, in suvereno drži v rokah vajeti predstave in narekuje njen tempo v dvojni vlogi prve dame gledališke skupine in Shakespeareove protagonistke. Še posebno energična je v vlogi igralka, ki prevzame mesto režiserja in je prepričana, da bo njej in igralcem, kljub nasprotnemu vetru, uspelo srečno postaviti na oder zahtevno Shakespeareovo dramsko stvaritev. Kot je sama povedala ob julijski premieri v Veroni, se je tokrat prvič soočila s to vlogo in sploh z velikanom W. Shake-

kakšni so njihovi medosebni odnosi -, je dal Giacomo Andriaco. Kostume, ki postavljajo okvirno igro v današnji čas, si je zamislila Nicoletta Ercole. Za glasbeno opremo je poskrbel Alessandro Nidi. V predstavi se igra v igri stalno prepleta z dramsko Shakespeareovo vsebino, ki kaže odnose med moškimi in žensko, a to gledalca ne moti, saj mu je prijetno ob gledanju dveh fikcijskih realnosti in končni aplavz, ki je izvajalce večkrat priklical na oder goriškega Gledališča Verdi, je bil res iskren in je izražal hvaležnost igralcem za nekoliko drugačno odrsko postavitev znane Shakespeareove umetnine. V izvedbi igralcev tržaškega gle-

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cadscv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglasaevalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 12. januarja, ob 14. uri

Ob misli na minevanje ...

Bogastvo

Zadnji članek v letu pišem, vsako leto je prepleten z otožnostjo, ker, tolikokrat sem že napisala, minevanja ne maram. Silvestrovo pa je eno izmed tistih praznikov, ki bi jih najraje izbrisala s koledarja.

Prijatelj Jurij mi je rekel, naj pišem o denarju. Denar odloča vedno in o vsem, brez njega ne gre. Vem, da je tako. Vem, da brez denarja tudi sreče ni. Brez denarja lahko za silo shajaš, če si zdrav in nimaš družine. Nekako, za silo. Ko pride bolezen, ko je na vratih starost, ko je treba skrbeti za otroke, pa ne gre. Niti, če so tvoje misli ne vem kako pozitivno naravnane. Niti, če se zadovoljiš z malim. To vem in sem srečna, da imam dom, da mi je toplo in da mi ničesar ne manjka. Poznam ljudi, ki jim je težko. In obenem poznam tudi take, ki imajo denarja na pretek, a so zaradi njega dobesedno znoreli. Radi bi ga več in več, hlastajo za vsakim dobičkom in si uničujejo življenje. Zato o denarju ne bom pisala. Res ne. Še preveč je bilo napisanega o njem, vedno in povsod.

Moreno, ki je postal zadnje mesece ilustrator mojih zapisov, bi rad, da pišem o upanju. Upanje ob pričetku novega leta. Pravi, da ne sme ugasniti. Upanje moramo imeti. Odkrito mu povem, da je upanje nekaj lepega, a jaz ga nimam. Vsaj tako se mi zdi. Preveč vsega se je nabralo, preveč zmedeno gledam na to, kar se dogaja okoli mene, in na tiste, ki imajo ta ubogi, nesrečni svet v rokah. In jim ne vem imena, čeprav čutim, da zveni zlovesče. Moje edino upanje je v voščilu, ki mi ga je pred nekaj leti izrekel prijatelj Branko: naj ostane tako, kot je. Če že ne more biti boljše, vsaj naj ne bo slabše. Vsaj to... to je edino upanje, ki ga imam. Kajti, žal, marsikaj

kaže na slabše.

So pa stvari, ki nam jih ne more nihče vzeti. Ravno danes sem prejela bratovo voščilnico za rojstni dan, je pisalo... Zate... Besede, ki zdrav, objem, spomin, molk in žarek svetlobe, spravljen v skrinjo skupaj z rožo in zvezdo, da ti podarim najlepše za rojstni dan, je pisalo... Zate... Besede, ki zvenijo lepo, kadarkoli jih prebereš, če ti jih napiše brat, ki živi daleč v Nemčiji, pa so še tisočkrat lepše.

Ljudje, ki jih imamo radi, prijatelji, sorodniki, včasih samo nekdo, ki je šel kot utrinek mimo nas. Besede, nasmehi, roke, občutki, to so stvari, ki so čisto zastoj in nam jih nihče ne more vzeti. To je bogastvo brez cene.

V teh dneh, ko se bližajo prazniki, mi je kar težko načrtovati dneve. Ne da bi drugače imela časa na pretek. A božični čas je obdobje, ko je bližina še veliko bolj dragocena. Kratki zimski dnevi, mraz in sivina, kličejo po človeški toplini, po objemih, po snidenju s tistimi, ki jih zaradi obveznosti in neznesnega življenjskega ritma, ki nas je zasužnjil, že dolgo ne vidimo.

Občutek imam, da sem med tistimi srečneži, ki imajo veliko prijateljev. Nekateri se mi pravzaprav smejejo, češ da znam navezati prijateljstvo z nekom, v tistih nekaj sekundah, ko skupaj prečkava cesto. Z besedami nimam težav, z nasmehi sem tudi radodarna. Ljudi imam rada. To je vse. In ni mi do tega, da bi imela pred njo skrivnosti, saj od nekdanj živim brez maske. In zato nikomur ne zapiram vrat. Moj svet so ljudje. Poleg gozdov, morja in gora, seveda.

Prijateljstvo pomeni srečo, toplino, pomeni občutek, da si bogat, pa čeprav brez denarja. Prijateljstvo je nekaj gromozansko velikega. Nekaj, kar polni praznino. Dneve, misli, čustva in dom. Biti prijatelj ne pomeni videti se vsak dan. Tega sploh ne maram in, ne zamerite mi, sploh nimam rada vabil na kavo, opravljanja in besedičenja. Biti prijatelj pomeni, da ko se po desetih, dvajsetih letih srečaš, je vse

Vsak večer smo se srečevali. Ideali, načrti, poezija, sanje in ljubezni. Sedaj rada sediva za pečjo in poslušava prasketanje ognja. Tako težko greva ven, na večer, si priznava. Morda so leta... Najino snidenje je tudi tokrat kratko. A besede ostanejo. Tudi objemi. In njih pomen. Še sedaj mi je toplo pri srcu, ko se spomin, kako sva se poslovila. Tisti, drži se, zares, ne pozabi, bodi močna in ostani zdrava, Suzi... me

greje še sedaj, ko je zunaj sivo in mrzlo. Stisk roke ostane, toplina dnevi ne zabrišejo. Prijatelji so tisti, na katere lahko računaš, vedno. Prijatelji so tisti, ki jih imaš v srcu in si ti v njihovem. Opravljanje in klepet nima nič s tem. S prijateljstvom gotovo ne.

Kljub temu da ne maram opravljanja ob kavi, imam občutek, da imamo dandanes vse premalo časa za prijatelje. In za vse tiste, ki jih imamo radi. Kolikokrat si rečemo, daj, letos se dobimo, zares, letos te obiščem, letos se vidimo in obudimo stare spomine. Potem nas preganjajo delo, družinske zadeve, zdravje in ne vem še kaj. Mine leto in spet nam je težko, ker nismo utegnili, ker je bil čas za vse, le za prijatelje ne. Kljub temu da jih nosimo v srcu.

Vem, da bo nekaterim zvenelo čudno, morda celo smešno, a prepričana sem, da je odnos do sočloveka daleč pred vsem ostalim. Službe, ki nam jemlje vsako leto več časa, sicer ne moremo zanemarjati, od nje živimo. Brez tega prekletega denarja ni ničesar. Še za zdravje in za prijatel-

stvo je treba imeti nekaj denarja. In taki časi so, da nam prostega časa ostaja le malo. In tu so še nakupovanje, prireditve, kulturna in politična dejavnost, šport. Toliko je tega, da včasih pozabimo, da smo najprej ljudje. In da brez človeške topline, brez pogovora, brez iskrenosti, brez rame, na katero se lahko naslonimo, postane naš svet prazen. Vem, da si veliko ljudi na tisoče načinov polni čas. Bežijo pred bolečino in samoto. Večkrat celo pred samim seboj, pred lastnim srcem. Ogromno praznino polnijo s čimerkoli. A samota ostane, bolečina tudi, praznina se ne da napolniti brez sočloveka. Človeško toplino pogrešamo vsi. In čeprav smo uspešni vseh psovod, ne znamo več biti ljudje. Ne znamo več biti pravi prijatelji. In samota zmaguje, strah tudi.

Od novega leta, ki prihaja, si ne obetam veliko. Vem, da ne bo lahko, da se med in mleko ne bosta cedila za nikogar. A prijateljstvo ostaja. In vem, da je vse drugo brez pomena, da mine, da ne prinaša sreče, da je znotraj votlo in zunaj prazno. Sreča je v stisku roke, v objemu, v mailu, ki ga prebereš pozno zvečer, pa ti je prijetno, ker je v njem poezija, ki ti jo je poslal prijatelj, ali samo slika, morda celo samo pozdrav. Sreča je v trenutku, ko pomisliš: k vragu vse obveznosti, k vragu utrujenosti, k prijatelju grem, ki me potrebuje. Srečen si, ko prideš domov, na večer, hudo utrujen, in najdeš telefonsko sporočilo... samo pozdrav nekoga, ki te sprašuje, kako si, kako ti gre. Sreča so sončni zatoni v dvoje, iskanje majhnega darila za praznik, nežnost, ki te napolni, ko se sproščeno nasmeješ. Sreča je skupen izlet v gore ali samo večer v dobri družbi. To so stvari, za katere se spleča živeti. To je tisto, kar nam daje upanje. Bližina sočloveka, prijateljstvo, zaupanje. Ni bogastva, ki bi lahko premagalo samoto in napolnilo praznino. Samo prijateljstvo zmaga, samo človek je lahko človeku človek.

Suzi Pertot

M. TOMASETTI

tako, kot bi pogovor nikoli ne zamrl. Ravno prejšnji teden sem po naključju srečala prijatelja iz mladih let. Koliko časa je minilo, odkar sva bila zadnjič skupaj. Preden je vsak šel svojo pot. A ko se je iz množice prerinil do mene, sem razumela, da ne gre samo za korektnost, za rutino. Bil je pravi objem pravih prijateljev. V nekaj stavkih sva si izpovedala dolga leta. In ugotovila sva, da je minilo res veliko časa. Priznala sva si to, kar priznaš samo prijatelju: da nisva več mlada, da ne "žurava" več vsak večer, da sva večkrat utrujena. In da včasih sama sebi rečeva, se spomniš...

mož - treh pokojnih in ostalih še živečih in po večini dejavnih, ki so v teh 50 letih največ naredili za razvoj in prepoznavnost

naše košarke. To so - po abecednem redu - Marko Ban, Peter Brumen, Drago Gantar, Stojan Kafol, Egon Kraus, Branko Lakovič, Mario Mari, Vili Prinčič, Adriano Sossi, Peter Starc, Renato Štokelj, Sergio Tavčar in Boris Vitez. Obrazi teh "hall of famerjev" bodo odslej krasili zidove prostorov športnega centra pri Brišičkih, ki je eno od središč košarskega življa pri nas.

Na proslavi so tudi predstavili dvojezično knjigo ob jubileju, ki je nekakšno nadaljevanje - s pregledom po sezonah, bogatim fotografskim gradivom, statističnimi podatki, poglavjem o reprezentantih in pričevanji protagonistov - uspešnice Branka Lakoviča izpred 20 let *50 let naše košarke*. Lakovič,

eden najza- služnejših za tolikšen razcvet slovenske košarke v Italiji od pionirskih časov do danes, je urednik tudi tokratne publikacije, pri pravi katere so mu pomagali mlajši sodelavci. Knjigo je izdala založba Mladika ob sodelovanju ZSSDI. Slavnostni večer je sklenila nadse živahna in v celoti posrečena pred-

stavitve vseh mladinskih ekip projekta Jadran, ki nastopajo, tudi pod imeni ostalih sodelujočih društev, v deželnih in pokrajinskih prvenstvih od Under 20 do najmlajših kategorij. V 12 moških in ženskih ekipah se kali skoraj 200 košarkarjev in košarkaric, ki so skupno stopili na parket s svojimi trenerji in spremljevalci. Za glasbeni vložek sta poskrbela Tina Renar in Aljoša Ota alias DJ Papš.

HC

V večnamenskem središču na Rouni pri Brišičkih Velik praznik za košarkarsko gibanje pri Boru

Vponedeljek je bil v večnamenskem središču na Rouni pri Brišičkih velik praznik ob 50-letnici slovenske košarke v Italiji. Obletnico smo obhajali lani, ko je pol stoletja praznovalo košarkarsko gibanje pri Boru, prvem slovenskem društvu, ki se je ukvarjalo z igro pod košema. Prireditve v dvorani Ervatti je sovpadala tudi s 40-letnico športnega združenja Jadran, ki je bilo ustanovljeno leta 1976. Mimogrede, v decembru so akterji napredovanj modrih bojnikov v B ligo iz let 1985 in nato 1995 splet obletnic proslavljali že na spominski praznični večerji.

V ponedeljek pa je bila to sploh "fešta" skupnega projekta Jadran, ki je poleti zaživel na obnovljenih

temeljnih, ob soudeležbi, v upravnem odboru, predstavnikov vseh matičnih društev, se pravi Bora, Brega, Doma, Kontoveča, Poleta in Sokola. Dogodek v organizaciji košarkarske komisije Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki jo vodi Andrej Vremec, je povezoval Evgen Ban. Ob prisotnosti številnih uglednih gostov je bil posebno slovesen prvi del, ko so razglasili člane zamejske košarkarske "Stene slavnih", se pravi trinajsterico

S 5. strani

Hvaležni smo ...

Verjetno pa nam postavljata, kot sta počela skozi svoje prisebno duhovniško življenje, ogledalo, da bi tudi mi sami sebe pogledali v bolj pristni resničnosti. S svojim oznanjevanjem in osebnim zgledom ter zavzetostjo sta namreč oznanjala predvsem resnico. Zato je bila kakor Kristusova tudi njuna življenjska pot trnjeva in se je krvava končala z mučeniško smrtjo v tej grapi. Njun pravi simbol je torej križ kot znamenje ljubezni Boga-Človeka, ki je dal svoje življenje za sestre in brate. Ista ljubezen je tudi njiju gnala, da sta se zavzela za svoje preganjane župljane. Nista gospodovala nad njihovo vero, pač pa jim tudi v zahtevnih okoliščinah prinašala upanje človeške in Božje bližine. "Če umre kralj, je konec njegove moči, če umre prerok, se začne njegov vpliv", je zapisal danski mislec Kierkegaard.

Kaj nam torej danes sporočata naša preroka? V prvi vrsti nam oznanjata mir in izpolnitev svojih življenjskih hrepenenj v Bogu. Sporočata nam tudi, da onadva ne potrebujeta naših prizadevanj. Obenem nam kliče, da v njunem duhu in v smislu njunega življenjskega prizadevanja tudi mi po Kristusovem zgledu v sebi in med nami zavzeto in odločno iščemo resnico. Ta nas bo osvobodila preteklih spon in nam v duhu njunega delovanja odpirala pota sprave, sočutja in človeškosti. Ko presegamo manipulacije, osebne interese in druge ujetosti spon svoje osebnosti in družbene preteklosti, se očiščujemo v resnici in postajamo podobni njima, ki sta živela iz duha in resnice. Sporočata nam, da bomo tako tudi mi našli že na zemlji vsaj nekoliko njunega miru ter bomo enkrat lahko pridruženi tudi njuni večni sreči. Zato mi, ne onadva, potrebujemo znamenje. Ne znamenje, ki nas bodo še naprej

ločevala, pač pa znamenje resnice in sprave. Sicer jima (še) ne postavljamo spomenika, saj so ga postavili že na pokopališču v Davči. Razboriti župnik France Gačnik je dal napisati: "Zahrbtno umorjena". Verjetno je tudi zaradi tega UDBA vse življenje držala svojo morečo roko nad njim.

Danes torej Terčelju in Krašni postavljamo križ, znamenje Kristusove odrešenjske ljubezni. Kakor Kristus sta nam tudi onadva ogledalo. Kristus namreč pravi, da bomo kot "njegov učenci spoznali re-

Msgr. Stanislav Zore je daroval sveto mašo ob 70. obletnici mučeniške smrti Filipa Terčelja in Franca Krašne v soboto, 9. januarja 2016 v župnijski cerkvi sv. Antona v Železnikih

snico in resnica nas bo osvobodila" (Jn 8,32). Onadva sta se tej resnici posvečala v svojih zavzetih dušnopastirskih in narodnostnih delih ter se ji dokončno odprla ob svoji mučeniški smrti. Mi kot ljudje in kristjani, zavezani človeškemu sočutju, pa smo dolžni vsak dan zavzeto in prisebno iskati resnico in vseh vsakodnevnih naporih in tudi v prizadevanju za dostojen pokop ter ureditev in vrnitev dobrega imena vsem žrtvam revolucije in vojne. Mi, ne onadva, potrebujemo ta napor. Verujemo pa, da sta nam na tej poti zavzetega, nesebičnega prizadevanja ter delovanja v duhu medsebojnega dialoga in v molitvi za žrtve in rablje onadva priprošnjika in vzornika. Gotovo nam sporočata, da bodo naša prizadevanja in molitve plodni, če bodo v duhu odprtosti in iskrenega iskanja resnice ter v zavzetem prizadevanju za pravičnost v nas in med nami. To je bil namreč duh Terčelja in Krašne, za to sta živela in umrla. Iz hvaležnosti Bogu za njun dar in za dar tolikih pričevalcev smo dolžni opraviti svojo človeško, krščansko in državljansko dolžnost, da bo njun duh v miru lahko bdel tudi nad nami vsemi in bomo tako lahko imeli spet upanje.

Naj postane

NOVI GLAS

tudi tvoj glas!

NAROČNINA ZA LETO 2016 ZNAŠA:

za Italijo 50,00 evrov

za Slovenijo 50,00 evrov

za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Novi naročniki bodo prejeli v **dar** letošnjo knjižno zbirko
Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2016

- Danijel Čotar: PTIČJE KVATRE - ilustriral Matej Susič

- Mira Zelinka: KRALJESTVO MORJA - ilustrirala Jasna Merku'

- Stanko Sivec: SKOZI OGENJ

Obiščite nas tudi na naši spletni strani www.noviglas.eu ali na:
www.facebook.com/noviglas, www.youtube.com/noviglas